

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FAKULTA EKONOMICKÁ

KATEDRA OBCHODU A CESTOVNÍHO RUCHU

Studijní program: N6208 - Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

Diplomová práce

Revitalizace brownfieldů a jejich nová využití

Brownfields revitalization and their new usage

Vedoucí diplomové práce

Ing. Viktor Vojtko, Ph.D.

Autorka

Bc. Barbora Halířová

České Budějovice 2020

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Barbora HALÍŘOVÁ
Osobní číslo: E18421
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání
Téma práce: Revitalizace brownfieldů a jejich nová využití
Zadávající katedra: Katedra obchodu a cestovního ruchu

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem práce je analyzovat a vyhodnotit potenciál brownfieldů pro edukativní a kulturně společenské aktivity se zaměřením na podporu a rozvoj kulturních a tvůrčích odvětví.

Metodický postup:

1. Literární rešerše – sběr a utřídění sekundárních dat (zpracování úvodu do problematiky revitalizace brownfieldů, vymezení základních pojmů)
2. Analýza vybraných revitalizačních projektů a zhodnocení jejich vlivu na regionální rozvoj
3. Vlastní návrhy a doporučení
4. Závěr

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární přehled. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury. 8. Summary. 9. Přílohy.

Rozsah pracovní zprávy: 70-80 stran
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

Doleželová, L. (2015). *Regenerace brownfieldů: vývoj politik a příklady realizací*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku.
Kadeřábková, B., Piecha, M. (2009). *Brownfields jak vznikají a co s nimi (1. vyd.)*. Praha: C. H. Beck.
Koutský, J. (2011). *Staré průmyslové regiony – vývojové tendence, možnosti rozvoje*. Brno: Masarykova univerzita.
Marková, B., Slach, O a M. Hečková. (2015). *Továrny na sny: základní desatero úspěchu při zavádění horizontálních projektů a kreationích inkubátorů a příklady dobré praxe rekonverze industriálního dědictví*. Plzeň: Plzeň 2015.
Nový, A., Palacký, J., Dýr, P., Knesl, P. (2004). *Brownfields – šance pro budoucnost*. Brno: VUT Brno.
Šilhánková, V. (2010). *Vybraná témata z regionálního rozvoje*. Hradec Králové: Civitas per Populi.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Viktor Vojtko, Ph.D.
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání diplomové práce: 18. ledna 2019
Termín odevzdání diplomové práce: 14. dubna 2020

V Českých Budějovicích dne 29. března 2019

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

Ing. Petr Štumpf, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne

.....

Bc. Barbora Halířová

Poděkování

Touto cestou děkuji panu Ing. Viktoru Vojtkovi, Ph.D., za cenné rady a odborné vedení této diplomové práce.

Velmi děkuji své rodině a přátelům za podporu po celou dobu studia.

Obsah

Obsah	9
1 ÚVOD - cíl práce	13
Literární přehled řešené problematiky	15
2 Problematika revitalizace brownfields.....	15
2.1 Definice brownfields a vymezení základní terminologie.....	15
2.2 Historické souvislosti vzniku a existence brownfields	16
2.3 Typologie brownfields	17
2.4 Důležitost a důvody revitalizace brownfields	19
2.5 Potenciál brownfields a možnosti jejich využití	20
2.6 Aktéři regenerací brownfields v ČR	21
2.6.1 Agentura CzechInvest	21
2.6.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT).....	23
2.6.3 Ministerstvo životního prostředí (dále MŽP)	23
2.6.4 Ministerstvo pro místní rozvoj (dále MMR).....	23
2.6.5 Ministerstvo kultury (dále MK) a Výzkumné centrum průmyslového dědictví v Praze.....	24
3 Problematika kulturních a kreativních průmyslů.....	26
3.1 Definice Kulturní a kreativní průmysly (dále KKP) a vymezení základní terminologie	26
3.2 Historický vývoj (ve vnímání) KKP	29
3.3 Aktéři v podpoře rozvoje KKP v ČR.....	30
3.3.1 Agentura CzechInvest.....	32
3.3.2 Institut Umění - Divadelní ústav (dále IDU)	33
3.3.3 Ministerstvo kultury.....	33

3.3.4	Inovační strategie České republiky.....	35
3.3.5	Technologická agentura ČR.....	35
3.3.6	Vzdělávání v oblasti KKP v ČR a EU	36
3.4	Aktéři v podpoře rozvoje KKP v EU	38
3.4.1	Pohled Evropské komise na KKP od roku 2006.....	38
3.4.2	Program Kreativní Evropa	39
3.4.3	Organizace pro ochranu duševního vlastnictví.....	40
3.5	Ekonomický význam KKP v ČR a EU	40
3.5.1	Statistické sledování KKP	43
3.5.2	Zaměstnanost v KKP	44
3.5.3	Podíl KKP na HDP	46
3.5.4	Udržitelný rozvoj KKP	47
4	Problematika urbánní regenerace tažené kulturou.....	49
4.1	Historické souvislosti urbánních proměn.....	49
4.2	Urbanistický pohled městských regenerací.....	50
4.3	Governance urbánní regenerace tažené kulturou	51
4.4	Koncepty kulturou tažených regenerací brownfields.....	52
4.4.1	Kulturní vlajkové projekty	52
4.4.2	Koncept kreativních čtvrtí a klastrů.....	53
4.4.3	Kreativní inkubátory	56
4.4.4	Síť kreativních měst UNESCO.....	58
4.4.5	Evropské hlavní město kultury	60
5	Metodika	61
5.1	Teoretická východiska	61
5.2	Cíl práce	61

5.3	Zdroje dat	62
5.4	Použité metody.....	62
5.5	Metodický postup.....	63
	Praktická část - případové studie	65
6	Případové studie z ČR.....	65
6.1	Praha - Obecné informace	66
6.1.1	Praha - Kasárna Karlín.....	67
6.2	Plzeň - Obecné informace	69
6.2.1	Plzeň - DEPO2015.....	70
6.2.2	Plzeň - Papírna.....	77
6.2.3	Plzeň - Moving Station	79
6.3	Ostrava - Obecné informace.....	81
6.3.1	Ostrava - Černá louka	82
6.3.2	Ostrava - Dolní Vítkovice.....	83
6.4	České Budějovice - Obecné informace	84
6.4.1	České Budějovice - Žižkárna	87
6.4.2	České Budějovice - Rabenštejnská věž	93
7	Případové studie ze zahraničí	94
7.1	Španělsko - Bilbao - Obecné informace.....	94
7.1.1	Bilbao - Projekt ZAWP.....	95
7.2	Rakousko - Linz - Obecné informace	96
7.2.1	Linz - Tabakfabrik	97
8	Výsledky a jejich diskuse	99
8.1	Vyhodnocení klíčových faktorů případových studií	99
8.2	Doporučení a vlastní návrhy	102

8.2.1	Formy kooperace	102
8.2.2	Stálé využití prostor	108
8.2.3	Jednorázové, opakované využití prostor.....	109
8.2.4	Cestovní ruch	110
8.2.5	Finanční aspekt	111
8.2.6	Formy financování	112
8.3	Nákladové zhodnocení zvoleného projektu - Multifunkční venkovní altán ..	113
8.3.1	Stavební rozpočet altánu	114
8.3.2	Nákladové hledisko taneční kulturní akce	116
9	ZÁVĚR	121
I.	Summary a keywords.....	124
II.	Seznam použitých zdrojů.....	125
III.	Seznam tabulek a obrázků	142
IV.	Seznam zkratk	144
V.	Seznam příloh	145
VI.	Přílohy.....	146

1 ÚVOD - cíl práce

Vymezení tématu práce a obecnější zařazení řešeného problému

„Z důvodu průmyslové restrukturalizace se bývalé průmyslové objekty, jako např. sklady a továrny, přestaly používat pro svůj tradiční výrobní účel. Tyto objekty se staly přirozeným zdrojem zájmu uměleckých aktivit nejprve neformálně (často nelegálně), později se „okupace“ opuštěných prostor institucionalizovala a tyto objekty se staly základnami pro vznik fenoménu postindustriálních kulturních prostor, kde se konají výstavy a další kulturní akce, jsou zde ateliéry, zkušebny, rezidenční prostory atd.“¹
(kreativnicesko.cz, 2015)

Definice a cíle práce

Cílem předložené diplomové práce je analyzovat a vyhodnotit potenciál brownfieldů pro edukativní a kulturně společenské aktivity se zaměřením na podporu a rozvoj kulturních a tvůrčích odvětví. Pozornost je věnována také způsobům podpory a prostředkům, díky kterým byla, je a bude podpora kulturních a tvůrčích odvětví v České republice i ve světě nadále možná.

Možné přínosy práce

Podoba měst se v průběhu posledních let značně proměnila a tento vývoj s pohledem do budoucna bude i nadále pokračovat. Jedním z hlavních faktorů proměny měst bude i nadále pokračující trend zvyšování podílu obyvatel žijících ve městech.

Analýza vybraných revitalizačních projektů (nahlížených optikou výzkumné metody případových studií) a vyhodnocení jejich vlivu na regionální rozvoj nabízí pohled na komplexitu a možný rozvojový potenciál kulturou tažené obnovy vnitřních měst, konkrétně skrze revitalizace brownfields, které se často na těchto územích nachází.

Předpoklady a omezení práce

V rámci tématu této práce se setkáváme s nedostatečnými statistickými záznamy jak na národní, tak i celosvětové úrovni, což autorka vnímá jako určité omezení.

¹ <https://docplayer.cz/754947-Jak-se-kreativni-inkubator-odlisuje-od-klasickeho-podnikatelskeho-inkubatoru.html>

Přesto však, jak je uvedeno v literárním přehledu, jedná se o sektor, který je do budoucna velmi významný a zdokonalování způsobů v mapování kulturních a kreativních průmyslů slibuje lepší přehlednost dopadů a koordinovanost různých subjektů na lokální i na globální úrovni.

Náznak struktury práce pro snadnější orientaci čtenářů

Pro snadnější orientaci čtenářů je vhodné zmínit, že v literární rešerši se autorka zabývá analýzou v současné době velmi diskutované oblasti revitalizace a obnovy brownfields. V následující kapitole nabízí pohled a shrnutí dosavadních poznatků ohledně kulturních a kreativních průmyslů a třetí část rešerše je systézou dvou předešlých kapitol, jež nabízí pohled na kulturou tažené regenerace brownfields.

Vymezení základních pojmů

- Kultura
- Kreativní ekonomika (economy of culture) a kulturní průmysly
- Urbanismus
- Architektura
- Inovace
- Udržitelný růst
- Znalostní ekonomiky
- Komunitní prostor
- Terciální sektor služeb
- Industriální minulosti a potenciál území (identita místa)
- Deindustrializace
- Post-industrialní ekonomika

Klíčová slova

- Kreativní třída, kreativní město, kulturní a kreativní průmysly, urbánní regenerace, brownfields

Literární přehled řešené problematiky

V této části práce je představen přehled řešené problematiky, jenž mapuje současný stav poznání v rámci řešeného tématu.

2 Problematika revitalizace brownfields

Jak uvádí autoři (Kadeřábková a kol., 2009) knihy *Brownfields: jak vznikají a co s nimi* v předmluvě k této publikaci, udržitelnost je termín, který se stal kritériem hodnocení stavů věcí v technicko-ekonomických disciplínách a jako pojem vstoupil do širšího povědomí technicko-ekonomické veřejnosti teprve na konci minulého století v souvislosti s vydáním tzv. Brundtlandské zprávy (1987) Světové komise pro životní prostředí. V tomto období vznikla velmi obecná definice udržitelnosti, která kladla důraz na provázanost plnění potřeb současných generací se zajištěním potřeb generací budoucích.

Výrobní zdroje jsou dle ekonomického pilíře udržitelného rozvoje řazené do tří základních kategorií, na práci, půdu a kapitál. Půdy je přesně omezené množství, a proto je tento zdroj považován za konstantu. **Půda** je proto zároveň označována za zdroj vzácný, a tím se dostáváme k problematice brownfields v souvislosti s otázkou udržitelného rozvoje.

2.1 Definice brownfields a vymezení základní terminologie

Pojem „brownfields“, resp. „brownfield sites“, je označením pro staré, již nevyužívané či ekonomicky nedostatečně efektivně využívané logistické a průmyslové zóny, dále také komerční, rezidenční, zemědělské, vojenské a další plochy a budovy. (Šilhánková a kol., 2006)

Jedna z definic brownfields, kterou ve své publikaci uvádí autorka Kramářová zní takto: *„Brownfields jsou pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití, jsou opuštěné či podvyužité, často mají ekologickou zátěž a zdevastované výrobní či jiné budovy. Jedná se zejména o opuštěné průmyslové, energetické, těžební, skladovací, zemědělské objekty, dopravní (např. železniční pozemky, přístavy, loděnice), vojenské budovy, degradované (vybydlené) části měst,*

zchátralé objekty s památkovou hodnotou (industriální památky 19. stol., barokní hospodářské objekty, kláštery, špitály apod.).“ (Kramářová 2014, s. 7)

Doslovným překladem termínu „brownfield“ (jako opozitum k „greenfield“, tzn. „zelená louka“) by vzniklo slovní spojení „hnědé pole“, které má reprezentovat zrezivělé struktury nevyužívaných, zchátralých, často i kontaminovaných objektů. Za brownfields jsou jinými slovy označovány opuštěné nemovitosti, které již neplní svůj původní účel. Přechodem z dob průmyslové výroby do období postindustriálního nabytí na významu a zaznamenal rozvoj sektor služeb, který měl značný dopad na způsoby využití území a objektů. Proto objekty označené za brownfields nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl potřebný proces jejich regenerace. (Doleželová, 2015)

Ve spojitosti se znovu oživením budov a ploch se užívají různé pojmy, a proto zde budou uvedena nejčastěji využívaná pojmenování, značící proces jejich obnovy. Pojem **regenerace** pochází z anglického slova *regeneration*, tedy proces oživení. Pojem **rekonverze** byl dříve užíván pro projekty, kterými bylo pozměněno původní využití objektů a ploch, správně ale mělo být, jak uvádí autorka Doleželová, užíváno slovo **konverze**. Dalším termínem, který se začal objevovat na začátku 80. let v československých odborných textech projektů městské obnovy, byla **revitalizace**, **renovace** či **přestavba**. Dále se také často setkáváme s pojmem **regenerace**, jenž se vztahuje k nemovitostem industriálního charakteru, které jsou buďto odstraňovány, nebo přestavovány pro jiné využití. V západní Evropě se v současnosti užívá pojem **městské regenerace**, který se tematicky váže k obytným a městským smíšeným plochám. Pojem **rekultivace** je poté užíván ve spojitosti s brownfields důlního původu a v tomto případě jde o návrat k původnímu přírodnímu, zemědělskému nebo transformaci k rekreačnímu využití. **Sanace** je pojmem technického charakteru, jenž znamená ozdravení, konkrétně odstranění ekologických škod, a cílem **asanace** je ozdravení území neboli očistění území například od závadných staveb. (Doleželová, 2015)

2.2 Historické souvislosti vzniku a existence brownfields

O rozhodujících procesech ekonomické restrukturalizace a celkové transformaci průmyslových regionů v západní Evropě hovoříme ve spojitosti s obdobím od druhé

poloviny 20. století (Koutský, 2011). V této době zažívaly ekonomiky rozvinutých průmyslových zemí ekonomický rozkvět, avšak s tím se pojal i značný nárůst potřeby výrobních zdrojů. *„Každá technologická inovace přináší nové požadavky na umístění výrobních aktivit v průmyslovém areálu, se kterými se podnik postupně vyrovnává.“* Vznik brownfields a úvahy o jejich novém využití lze nalézt i v dávnější historii. *„Vzpomeňme např. josefínské reformy spojené s rušením klášterů a kostelů, ale i podporu vzniku manufaktur.“* (Kadeřábková a kol., 2009, s. 60)

V důsledku silné deindustrializace, která se nevyhnula mnohým městům jak v České republice, tak po celém světě, se začaly objevovat opuštěné budovy, či dokonce celé průmyslové areály. Tento pokles průmyslových aktivit pro města znamenal vznik brownfields, a proto začaly vznikat snahy o nalezení strategií, jak dědictví průmyslové éry opětovně využít a vdechnout těmto starým prostorům „druhý život“ a naplnit je novými funkcemi. (Marková a kol., 2013)

Autorka Doleželová (2015) uvádí, že zatímco v západní Evropě potřeba rekultivace ploch a starých objektů započala již koncem 70. let, v průmyslových oblastech střední a východní Evropy se tato tendence začala projevovat až s dvacetiletým odstupem. Téma brownfields se v ČR začalo výrazněji prosazovat tedy od druhé poloviny 90. let s přílivem přímých zahraničních investic a novou vlnou suburbanizace.

„Cyklus znehodnocení ploch urbanizací měl svůj začátek v době průmyslové revoluce v 19. století. S rozvojem kolejových dopravních prostředků souvisí i první vlna suburbanizace měst, která zapůsobila jako externalita rozvoje a umožnila využití pozemků v okolí historického jádra měst pro průmyslovou a bytovou výstavbu.“ (Kadeřábková a kol., 2009)

2.3 Typologie brownfields

Brownfieldy lze třídit dle několika hledisek, například dle velikosti či doby vzniku.

Autorka Kramářová (2014) pojednává o členění dle **původního funkčního využití** a dělí brownfieldy na:

A. komerčně-výrobní

- nemovitosti po průmyslové a zemědělské výrobě, či nemovitosti určené ke skladování (např. Papírna - Plzeň, Tabak Factory - Linz);

B. obraně-bezpečnostní

- nemovitosti po policii, hasičích či armádě (např. KC Žižkárna - České Budějovice);

C. dopravní

- nemovitosti Českých drah a jiných dopravních společností (Jižní nádraží Mooving Station či DEPO2015 - Plzeň);

D. bydlení

- rodinné domy a vily, statky se smíšenou funkcí drobné zemědělské výroby a bydlení;
- opuštěná sídliště, nefunkční bloky, čtvrti či části sídel;

E. jiné

- sportovně-rekreační, kulturní a historické;
- a další typy nemovitostí, jež ztratily v průběhu času svou funkci, či nebyly uvedeny do provozu.

Členění autora Nového (a kol., 2004) se řídí **dle míry rozvojového potenciálu brownfields**. I přesto, že jsou dostupné informace o nákladech a přínosech přestaveb brownfieldů zatím velmi omezené, hovoří o třídění na:

- a.) brownfields s **vysokým** rozvojovým potenciálem - tj. pozemky s mimořádným lokálním a regionálním významem o vysoké tržní hodnotě, popřípadě s nízkými náklady na přestavbu;
- b.) brownfields se **skrytým** rozvojovým potenciálem - tj. území se specifickým rozvojovým potenciálem, avšak s určitými doprovodnými riziky, jež si z tohoto důvodu žádá podporu z veřejných fondů při plánování i financování. V tomto smyslu byl vyvinut koncept PPP (tzv. Public Private Partnership), neboli partnerství veřejné a soukromé, jež se jeví jako velmi účinný nástroj;
- c.) brownfields **bez** rozvojového potenciálu - tj. neatraktivní území (minimálně v dohledné budoucnosti) často se vyskytující v monofunkčních průmyslových regionech s hustým výskytem brownfields s nízkou tržní hodnotou pozemků a zároveň vysokými náklady na dekontaminaci.

2.4 Důležitost a důvody revitalizace brownfields

Kaderábková a kol. (2009, s. 2-3) označují brownfields za fenomén, který má rovněž aspekty sociální a psychologické, tj. druhotně ovlivňující výskyt záporných sociálních jevů. Často objekty začleněné do kategorie brownfields negativně působí na psychiku obyvatelstva a vytváří tak stigma sociálního a ekonomického úpadku daného území. Tento fakt často snižuje zájem obyvatelstva pohybovat se v jejich okolí kvůli **problémům** s nimi spjatými, které je možné dle autorů začlenit do pěti následujících skupin:

1) *„ekonomické*

- *zhoršení podnikatelského klimatu;*
- *ztráta atraktivity území pro investory i obyvatelstvo;*
- *ztráta atraktivity území pro návštěvníky (ohrožení rozvoje cestovního ruchu);*

2) *finanční*

- *pokles daňové výtěžnosti, ztráta daňové základny;*
- *pokles výnosu z místních poplatků;*
- *pokles mimořádných příjmů municipalit (např. sponzorských darů);*
- *zmenšení objemů místních rozpočtů, riziko schopnosti financovat stávající veřejné statky;*

3) *územní*

- *deprivace okolí;*
- *podporování nové výstavby (urban sprawl);*

4) *ekologické*

- *ekologické škody (a jejich prohlubování);*
- *znečištění horninového prostředí;*
- *znečištění podzemních vod;*
- *kontaminace staveb a technické infrastruktury;*

5) *sociální aspekty*

- *vyšší nezaměstnanost;*
- *sociální degradace;*
- *potřeba sociálních dávek;*
- *zvýšení kriminality.“*

„Estetizace zastavěných prostor je v západoevropských zemích součástí nového politického diskurzu, který zdůrazňuje práci s pamětí těchto míst (memory work, Ploger 2001:68). Práce s pamětí má napomoci obnovit komunitní spolupráci, aktivizovat obyvatele a sítě s cílem posílit samoregulační a samosprávné procesy.“² (citováno dle Marková a Slach, 2013)

2.5 Potenciál brownfields a možnosti jejich využití

Dle agentury *CzechInvest*, agentury pro podporu podnikání a investic, brownfielddy představují ekonomický zdroj, podnikatelskou aktivitu a příležitost, kterou je potřeba využít. Zároveň v sobě skrývají historickou stopu, zdroj paměti národa, kulturní a architektonické dědictví, které by se mělo zachovat a rekonstruovat. „Přestože jejich příprava je časově a finančně náročná, jejich regenerace má pozitivní sociální a ekonomický dopad na danou oblast.“³ (*CzechInvest*, 2020)

Dle informací uvedených v odborném časopise pro životní prostředí *PLANETA* (2007) pro brownfields mezi variantní aktivity a druhy kromě průmyslového a obchodního využití patří:⁴ (mzp.cz/planeta, 2007)

- bytové výstavby, veřejné budovy;
- volný čas a turistika (sportovní centra apod.);
- řešení problémů životního prostředí;
- vyklizení a vyčištění lokality;
- terénní úpravy a dočasné využití;
- ponechat nevyužitě;
- maloobchod a distribuce;
- kanceláře;
- veřejný sektor (školství, úřady, pečovatelské).

²https://www.researchgate.net/publication/262066361_Governance_kulturou_tazene_urbanni_regenerace_Pripadova_studie_Cerna_louka_v_Ostrave

³ <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Nemovitosti-pro-podnikatelske-ucely/Brownfielddy>

⁴ [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/920C44FF3021A8C3C125725900456981/\\$file/planeta3_final.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/920C44FF3021A8C3C125725900456981/$file/planeta3_final.pdf)

2.6 Aktéři regenerací brownfields v ČR

V ČR řeší problematiku brownfieldů některá ministerstva (Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj) a agentura CzechInvest, jež je státní příspěvkovou organizací podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Podpora regenerací brownfields je v České republice řešena v rámci oblastní podpory:

- regenerací a rekonstrukcí nemovitostí pro podnikání;
- odstraňování ekologických zátěží;
- regenerací a rekonstrukcí objektů pro veřejnou vybavenost, objektů v oblasti rozvoje venkova a bývalých vojenských nemovitostí.

„Veřejná podpora regenerací brownfieldů je soustředěna do několika dotačních programů spravovaných různými veřejnými institucemi. Strukturální fondy v období 2007-2013 nabízely příležitost čerpat z velkého množství dotačních titulů, avšak vzájemně vymezených.“ (Doleželová, 2015)

I přesto, že jsou v této kapitole uvedeni aktéři v rámci ČR, nechť je navozena atmosféra tématu regenerací brownfields faktem ze Švýcarska. V publikaci *Továrny na sny* (Marková a kol., 2013, s. 10) je uvedena informace, že ve Švýcarsku *„80 % z pasportizovaných brownfields leží v urbánních zónách a největší bariérou pro jejich nové využití je absence zájemců / investorů, dalším důvodem jsou neflexibilní územní plány a až na třetím místě nedostatek financí.“*

2.6.1 Agentura CzechInvest

Řešení problematiky brownfieldů je agenturou *CzechInvest* uchopeno teoreticky, ale nechybí jí ani praktické zkušenosti z již proběhlých projektů regenerací. Agentura *CzechInvest* ve spolupráci s veřejnými subjekty pracuje na realizaci *Národní strategie regenerace brownfieldů*, jejímž cílem je vytvořit funkční prostředí pro budoucí realizace revitalizačních projektů. Agentura je zároveň správcem *Národní databáze brownfieldů*, jež je využívána pro nabídku investorům. Na svém webu má *CzechInvest*

zřízenou sekci, kde se mohou investoři dozvědět, z jakých programů je možné čerpat finanční podporu.⁵ (CzechInvest, 2020)

Národní strategie regenerací brownfieldů 2019-2024 (dále NSRB 2024) je aktualizovanou *Národní strategií regenerace brownfieldů*, která byla vzata na vědomí vládou ČR dne 8. července 2019. Její vizí je vytvořit koordinovaný přístup pro regeneraci brownfieldů prostřednictvím státních politik, finančních programů a odpovídajících podmínek, které umožní brownfieldům najít nové ekonomické nebo veřejně prospěšné využití. Strategie *NSRB 2024* se zaměřuje na řešení regenerací průmyslových, ale i ostatních typů brownfieldů, a klade důraz na zapojení a koordinaci všech zainteresovaných stran.

Hlavní prioritou *NSRB 2024* je institucionální zabezpečení podpory regenerací a dalšími cíli a oblastmi, které se ukázaly jako klíčové pro nastavení podpory regenerací brownfieldů v ČR jsou:

- finanční podpora;
- územní opatření;
- **vzdělávání, výzkum a osvěta.**

Cílem tématické oblasti „**vzdělávání, výzkum a osvěta**“ je další rozvoj a sdílení zkušeností. „*V rámci evropských i národních programů bylo podpořeno několik výzkumných projektů a projektů zaměřených na vzdělávání a předávání zkušeností (COBRAMAN, Partnerství pro české brownfieldy, CircUse, TIMBRE a další). Díky těmto projektům probíhala setkání odborníků, výměna zkušeností, vzdělávání studentů a výzkum zaměřený na specifické oblasti regenerací brownfieldů. Z iniciativy aktivních krajů a měst vznikla řada publikací věnovaných úspěšným projektům a popisu metod regenerací. České výzkumné týmy i zástupci samospráv měli možnost seznámit se s přístupy k regeneracím díky spolupráci se zahraničními partnery. Na tyto aktivity lze v příštím období navázat a dále je rozvíjet.*“⁶ (mpo.cz, 2019)

⁵ <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Nemovitosti-pro-podnikatelske-ucely/Brownfieldy>

⁶ <https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/podpora-brownfieldu/2019/8/NSRB-2019-2024.pdf>

2.6.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT)

Jako řídicí orgán operačních programů pro výzkum a vzdělávání stálo *MŠMT* u zrodu projektu *Partnerství pro české brownfieldy*, jenž je zaměřen na intenzivní výměnu zkušeností v oblasti regenerací brownfields a propojení vzdělávání a výzkumu s praxí. Dílčími cíli je vytvoření platformy pro podporu regenerací brownfields a výchova mladé generace s know-how z oblasti regenerace brownfieldů. Za tímto účelem projekt nabízí dílčí spolupráci pro studenty formou stáží, praxí, případně i pracovních míst.

Projekt se inspiruje příkladem fungování podobných odborných platform a sítí v zahraničí, jelikož regenerace brownfieldů a městská obnova se staly společným tématem rozvoje našich měst a regionů.⁷ (vsb.cz, 2018)

2.6.3 Ministerstvo životního prostředí (dále MŽP)

MŽP je dlouholetým aktérem v problematice brownfields v rámci kompetencí v oblasti ochrany přírody a krajiny. *MŽP* je současně řídicím orgánem operačního programu životní prostředí, v němž je pro brownfieldy nejvýznamnější oblastí podpory odstraňování starých ekologických zátěží a škod. (Doleželová, 2015)

2.6.4 Ministerstvo pro místní rozvoj (dále MMR)

V otázce brownfieldů se *MMR* stará o správu dvou důležitých oblastí:

- územní plánování a stavební řád;
- regionální rozvoj, evropské strukturální fondy a investiční fondy.

„V souvislosti s novými pravidly pro čerpání z evropských fondů 2014-2020 je Odbor regionální politiky MMR důležitým partnerem pro podporu regenerací brownfieldů v krajích v rámci stálých konferencí. Využívání integrovaných a finančních nástrojů je důležité pro podporu regenerací brownfieldů po roce 2020.“ (Doleželová, 2015)

Politika územního rozvoje ČR

Politika územního rozvoje ČR je celostátním nástrojem územního plánování, který slouží zejména pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti zejména krajů a současně jako zdroj důležitých argumentů při prosazování zájmů ČR v rámci územního rozvoje Evropské unie.

⁷ <http://fast10.vsb.cz/brownfield/en/>

Jedno z kritérií pro rozhodování a posuzování záměrů na změny v území hovoří o přednostním sledování „*restrukturalizace stávající ekonomiky při využití brownfields pro umístění dalších ekonomických aktivit a vytváření pracovních příležitostí, vytváření územních podmínek pro rekultivaci a revitalizaci devastovaných ploch a brownfields za účelem vyhledávání ploch vhodných k využití pro ekonomické aktivity a pro rekreaci.*“ Tato území mají značnou hodnotu, např. i jako turistické atraktivity, tudíž jejich ochrana by měla být provázána s potřebami ekonomického a sociálního rozvoje v souladu s principy udržitelného rozvoje a zachování hodnot území.⁸ (mmr.cz, 2019)

2.6.5 Ministerstvo kultury (dále MK) a Výzkumné centrum průmyslového dědictví v Praze

V rámci programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) byl MK podpořen vznik výzkumu s názvem *Industriální topografie České republiky - nové využití průmyslového dědictví jako součásti národní a kulturní identity*, jehož řešitelem bylo v letech 2011-2014 *Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury ČVUT v Praze*, které tak bezprostředně reagovalo na rostoucí zájem o dosud přehlíženou součást kulturního dědictví a systematicky mapovalo a prezentovalo objekty průmyslového dědictví jednotlivých krajů České republiky.⁹ (vcpd.cvut.cz, 2015)

Platforma Industriální stopy

Tento informační rozcestník zveřejňuje zprávy o aktivitách, projektech a událostech týkajících se památky techniky a průmyslu v České republice i ve světě a prezentuje výsledky mapování industriálních budov a areálů. Tímto způsobem sdružuje síly pro jejich záchranu a zpřístupnění, inspiruje k dalšímu možnému využití, propojuje zájem o průmyslové dědictví a industriální architekturu.

Industriální turistika a alternativní způsoby trávení volného času dnes v celé Evropě získávají na popularitě, nabízí poznání místní historie v podobě památek průmyslového dědictví, ale zároveň přitažlivé zážitky a dobrodružství z objevování nového využití

⁸ https://www.mmr.cz/getmedia/46278cf6-d280-455a-8cb2-1b152016a3c9/PUR_CR_ve_zneni_Aktualizaci_1_2_3_brozura_CZ.pdf.aspx

⁹ http://vcpd.cvut.cz/wp-content/uploads/2015/06/zaverecna_zprava_vcpd_naki11-14.pdf

(konverze) osobitých industriálních staveb. Například konference a doprovodné akce, které byly pořádány v minulých ročnících bienále *Industriální stopy* (v letech 2001, 2003, 2005, 2007, 2009), jsou další originální příležitostí popularizace a propagace regionů.¹⁰ (industrialnistopy.cz, 2020)

„Názorné ukázky možností využití těchto objektů, které nám neuvěřitelnou rychlostí nadále mizí před očima.“ Tedy zprostředkování nejen pohledu na opuštěné továrny a chátrající objekty, ale hlavně předložení nesporných ukázek jedinečného stavitelství a estetické hodnoty - nikoliv problémů, ale výzev. To je cílem pořadatelů takových událostí, jako bylo bienále *Industriální stopy*.¹¹ (Zídek citováno dle lidovky.cz, 2009)

„Industriální stopy jsou místem silných zážitků, prostorem pro sociální kontakty a uměleckou tvorbu, jsou východiskem udržitelného rozvoje.“ (industrialnistopy.cz, 2020)

¹⁰ <https://www.industrialnistopy.cz/>

¹¹ https://www.lidovky.cz/kultura/pate-mezinarodni-bienale-industrialni-stopy-ukaze-co-jsme-si-zbourali.A090806_165617_In_kultura_jk

3 Problematika kulturních a kreativních průmyslů

„Proč jsou kreativní průmysly tak důležité?“ Na první pohled by se mohlo zdát, že kultura a byznys jsou na hony vzdálené světy. „*Umělci byli přece vždy tak trochu extravagantní lidé, kteří tvořili díla ve svých ateliérech daleko od zraků lidí, zatímco byznysmeni pobíhali v elegantním obleku s kufříkem a předháněli se, kdo z nich prodá více produktů.*“¹² (jic.cz, 2019)

Dříve takto pevně vnímané hranice mezi těmito dvěma „odlišnými“ světy se postupem času pomalu začínají vytrácet a ukazuje se, že vzájemná spolupráce by mohla být přínosná jak pro kreativce, tak podnikavce, protože už dávno neplatí, že k úspěchu podnikateli stačí pouze portfolio kvalitních a funkčních výrobků, ale čím dál většího významu nabývá i jejich designovost a příběh, na které definované cílové publikum uslyší. A na druhou stranu ani umělcům už nestačí „jen vytvářet“ zajímavá díla. Dobrá propagace a umění prodat svůj nápad a jedinečnost jsou v dnešní době nezastupitelnou premisou na cestě k úspěchu.

3.1 Definice Kulturní a kreativní průmysly (dále KKP) a vymezení základní terminologie

Zkratka *KKP* je označením pro tzv. *Kulturní a kreativní průmysly*, ty zahrnují různé obory podnikání se sociokulturním i ekonomickým dopadem, které stále výrazněji ovlivňují charakter a kvalitu života současné společnosti.¹³ (ec.europa.eu, 2020)

Jak uvádí *Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy* (2016) KKP je odvětvím zahrnujícím „*všechny aktivity, které mají bezprostřední souvislost s inicializací, tvorbou, zachováním, šířením a zajištěním umění a kultury.*“¹⁴ (Behr, Gnad a Kunzmann, 1990 citováno dle kreativnipraha.eu, 2016, s. 4)

Jak již z názvu *KKP* vyplývá, **kultura** v tomto odvětví hraje značnou roli. Je vnímána jako jádro bohatého dědictví Evropy a její historie. Kultura významně přispívá ke zvyšování atraktivity míst a posiluje jedinečnou identitu konkrétních lokalit. Zároveň hraje kultura významnou roli i při podpoře sociálního začleňování. Dalším určujícím pojmem je **kreativita**, která ve spojitosti s kulturou může působit jako významný hnací

¹² <https://www.jic.cz/magazin/proc-jsou-dulezite-kreativni-prumysly-2/>

¹³ https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/culture/

¹⁴ <http://kreativnipraha.eu/uploads/assets/ke-stazeni/Zakonne%20kulturni%20normy.pdf>

motor pro inovace, a tím se stát jedním z důležitých zdrojů pro podnikání a rozvoj. S KKP souvisí i oblast **kulturního cestovního ruchu**, která představuje jedno z největších a nejrychleji rostoucích odvětví cestovního ruchu na světě, a tím přispívá k zvyšování celkových příjmů plynoucích z tohoto odvětví.¹⁵ (ec.europa.eu 2020)

Dle vymezení uvedeného *Radou pro výzkum, vývoj a inovace - poradního orgánu vlády České republiky*¹⁶ (2015), je možné KKP řadit na:

- Tradiční **kulturní a kreativní průmysly**, jejichž potenciál v ČR se opírá o historické zakotvení kultury dané bohatou infrastrukturou v podobě fyzického zázemí či kulturních tradic, profesionálních aktivit i vysoké míry zapojení a účasti občanů na kulturním dění, o čemž mimo jiné svědčí i relativně vysoká oblíbenost domácí produkce.

Rapidní nárůst zákazníků i samotných aktérů zažívají tradiční odvětví, jako jsou umělecká řemesla, design výrobků především z materiálů jako jsou sklo, keramika, dřevo a kov, na což má zásadní vliv vývoj v oborech zpracovatelského průmyslu jako jsou právě například sklářství, design a výroba široké palety produktů z porcelánu, kovu a dřeva. „*Tento sektor, který má na území ČR 300letou tradici, zahrnuje firmy vzniklé již na konci 19. století, jež přetrvávají právě díky technologickým a kreativním inovacím.*“ (vyzkum.cz, 2015)

- Nové **kulturní a kreativní průmysly** představují vedle tradičních uměleckých oblastí, jakými jsou například scénická umění, vizuální umění a kulturní dědictví včetně veřejně dotovaných aktivit – i oblast filmu, DVD a videa, televize a rozhlasu, video her, nových médií, hudby, knih a tisku. „*Kreativní průmysly jsou potom průmysly, které využívají umění a jejichž výstupy, i když jsou především funkční, naplňují i kulturní dimenzi; jedná se o architekturu a design včetně grafického a módního designu a reklamy.*“ (vyzkum.cz, 2015)

Co se vztahu mezi kulturním a kreativním průmyslem týká, **kreativní** průmysly se oproti **kulturním** průmyslům liší větším významem faktoru funkčnosti. Ve studii *Institutu pro digitální ekonomiku* je tato myšlenka dále rozvedena, a je vysvětleno, že „*kulturní průmysly využívají kreativitu k vytváření kulturních*

¹⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/culture/

¹⁶ <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekcce=813589>

*statků, zatímco kreativní průmysly používají tvůrčí schopnosti k vyvážení statků a služeb s novými užitnými vlastnostmi (souvisejí s procesy inovací), se schopností propojit nápad a stávající technologie, vyvinout nové technologie, uplatnit nové formy řízení“.*¹⁷ (IDE, s. 54) V této studii jsou velice přehledně zpracované vztahy mezi jednotlivými částmi / segmenty obou průmyslů. (Grafické znázornění provázanosti segmentů viz příloha X1)

Postoj Ministerstva kultury České republiky

V dokumentu *Strategie podpory využití potenciálu kulturního dědictví* v kontextu politiky soudržnosti 2014+, vydaném MK ČR, je oblast kultury dělena na 3 sektory¹⁸:

- 1) **kulturní sektor**: památky, muzea a galerie, knihovny, řemesla, scénická umění, výtvarné umění, kulturní a umělecké vzdělávání;
- 2) **kulturní průmysly**: film, videohry, televize, rozhlas, knihy a tisk, hudba;
- 3) **kreativní odvětví**: architektura, design, reklama.

Skandinávský přístup ke kulturním průmyslům

Dle skandinávského přístupu se namísto kulturních a kreativních průmyslů používá označení Experience Economy (zážitková ekonomika). Tento koncept je založen na myšlence, že „v současné době a blízké budoucnosti budou lidé ochotni utratit většinu svého příjmu za získání úžasných životních zážitků. Za tímto účelem budou spotřebovávat kreativní produkty a služby, které budou specifické a rozdílné od běžných produktů. Tyto obohacující zkušenosti pak jsou spojeny i s určitým životním stylem, sociálním statusem a kupováním či používáním specifických značek“¹⁹. Autoři studie *Potenciál digitální ekonomiky a kulturních a kreativních průmyslů pro další rozvoj a konkurenceschopnost České republiky* k tomuto uvádí výstižný příklad, že lidé nechodí do restaurace jen kvůli jídlu, ale také kvůli společnosti, konverzaci, atmosféře apod. Jelikož využívání takových služeb a produktů (dále třeba také wellness, móda či kosmetika) přináší spotřebiteli určitý benefit v podobě dobrého pocitu, jedná se o jakousi přidanou hodnotu kreativní ekonomiky. Tento pohled na věc podporuje rovněž UNCTAD (Konference OSN o obchodu a rozvoji).

¹⁷ <http://www.digitalniekonomika.cz/files/StudieIDE.pdf>

¹⁸ <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mk/strategie/strategie-podpory-vyuziti-potencialu-kulturniho-dedictvi-2014?typ=download>

¹⁹ <http://www.digitalniekonomika.cz/files/StudieIDE.pdf>

3.2 Historický vývoj (ve vnímání) KKP

V minulosti se v našich regionech prolínaly hospodářské aktivity spojené s těžbou uhlí či chemickým průmyslem a uměleckoprůmyslová odvětví, především vysoce kvalitní textilní a sklářská výroba či manufakturní produkce porcelánu. Tato odvětví lze bezesporu označit za předchůdce minimálně určité části aktivit, které jsou dnes řazeny pod pojem kreativní průmysly (Koleček a kol., 2017). „Zatímco v době 19. a 20. století byla Evropa hlavně výrobní velmocí, dnes se orientuje spíše na odvětví designu, módy, architektury, reklamy a softwaru, pro která se vžil název kreativní průmysly.“ (jic.cz, 2019)

„Česká republika je historicky vysoce průmyslová země, nicméně jak je dnes již patrné při pohledu na strukturálně postižené regiony, některé části tradičních průmyslových oborů již není možné vzkřísit z popela. I proto by si Česká republika v rámci diverzifikace ekonomiky zasloužila využít potenciál nově vznikajících průmyslů, neboť jsme silní v oblastech sofistikovaného software, aplikací, her apod., tedy povětšinou v oborech, které s KKP bytostně souvisí, pokud do nich přímo nepatří. Kromě toho jsou KKP fascinující svou schopností uchopit nově naše národní kulturní dědictví a pracovat s naší vlastní identitou - ať už v módě, produktovém designu či digitálních technologiích, které využívají pro svůj obsah kulturní dědictví (filmy, umění apod.).“²⁰

„New economy“

S tímto je spojen i pojem „New economy“. Jedná se o koncept tzv. *nové ekonomiky*, který odkazuje na pokračující vývoj, jenž má počátek právě v přerodu z klasické ekonomiky založené na výrobě na ekonomiku založenou na službách. A nové obzory a možnosti se otevírají právě díky neustálému rozvoji nových technologií a inovací, tedy i skrze KKP. Jinými slovy, „nová ekonomika“ je označením pro současnou podobu světa neboli ekonomického systému, ve kterém žijeme a který je založen na využívání znalostí a internetu. Informační technologie mají velký, ale ne primární význam pro osud průmyslových odvětví a jednotlivých společností.²¹ (managementmania.com, 2020).

²⁰ <http://www.digitalniekonomika.cz/creative-industries>

²¹ <https://managementmania.com/cs/nova-ekonomika-new-economy>

„Průmysl 4.0“

V otázce kulturních a kreativních průmyslů sehrává značnou roli pojem „Průmysl 4.0“, či chceme-li „Společnost 4.0“, jenž je pojmenováním pro současný stav světa, který je obdobím další průmyslové revoluce či tzv. „softwarové“ revoluce. Bízková shrnuje, že za tři předchozí revoluce se považuje první využití páry, pak elektřiny a následně využití elektronických systémů a výpočetní techniky ve výrobě. Jde tedy o vytváření a využívání fyzicko-kybernetických systémů neboli propojení a spolupráci lidí a strojů (robotů). Pro lidi se tímto do velké míry mění situace. Pracovní pozice s požadavky na méně kvalifikovanou pracovní sílu budou ubývat kvůli jejich automatizovatelnosti a bude vznikat práce nová, vyžadující kreativní smýšlení, tvořivost a vzdělanost. Vidíme, že už nyní vzniká prostor pro jiné, nové druhy aktivit, než je průmyslová výroba. Většího významu začínají nabývat souhrně řečeno společenské vědy. Nepochybně totiž budeme mít co dělat právě v době, kdy mnoho těžké práce ubude a bude třeba začít navrhopvat komplexní, v souvislostech provázaná řešení, která budou vyžadovat množství výborných, neotřelých nápadů. (Koleček a kol., 2017)

Kulturní a kreativní průmysly jsou dle Kolečka, tzv. novou společenskou strukturou, která je určována *„důrazem kladeným na kreativitu a kvalitu života, rozvoj a využívání nových technologií, sektor služeb, virtuální produkty, komunikační prostředky a environmentální technologie.“* Jako zásady budoucího směřování činností uvádí záměry soustředěné na zodpovědnost vůči udržitelnému rozvoji, environmentální rovnováze, kulturním hodnotám a lidské vynalézavosti stavěné proti *„totalitní minulosti, se všemi jejími neblahými důsledky“*. (Koleček a kol., 2017, s. 2)

V závěru *Čítanky kreativních průmyslů* spoluautorka Bízková píše: *„Rostoucí blahobyt nám usnadňuje odpověď na otázku položenou Erichem Frommem: „Být nebo mít?“ A tak stále častěji je pro nás zajímavější např. osvětlený Tančící dům, umělecký zážitek, nová zkušenost z cestování než vlastnění spousty věcí. A ve všech těchto zdánlivě „neproduktivních“ - protože téměř nehmotných - oblastech se otevírají příležitosti pro nápady a inovace.“* (Koleček a kol. 2017, s. 41)

3.3 Aktéři v podpoře rozvoje KKP v ČR

„Zatímco ve světě se o podpoře kreativních průmyslů a jejich spolupráci s ostatními obory mluví od 90. let, v Česku zatím žádná promyšlená strategie neexistuje. Důsledkem

*toho je, že šikovní Češi odcházejí do zahraničí, protože jim u nás chybí pracovní zázemí, dobré finanční ohodnocení a zajímavý kulturní život.*²² (Kujová a Štěpánová, 2015, s. 66 citováno dle jic.cz, 2019)

Problémy týkající se potřeb sektoru kulturních a kreativních průmyslů sahají od politické, ekonomické, sociální problematiky po technologické prostředí a správné podmínky pro další rozvoj. Jelikož KKP sestávají převážně z malých podniků a osob samostatně výdělečně činných, je nezbytné pro ně rozvíjet správné prostředí, organizovat kulturní akce, podporovat vzdělávání pro kreativní a talentované lidi a podporovat jejich další růst. Navíc, protože je kladen větší důraz na technologický rozvoj a digitalizaci, je také důležité zajistit přístup do veřejných prostor vybavených patřičnými technologiemi a umožnit KKP využívat možnosti Průmyslu 4.0.²³ (IDU, 2014 citováno dle czechinvest.org/Creatinno, 2020)

Některými ze specifických potřeb, definovaných v rámci projektu *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v České republice*²⁴ (Creatinno, 2020), jsou tyto:

- Podpora KKP;
- Podpora rozvoje talentů a kreativity ve vzdělávání (např. stáže) a vytváření sítí talentovaných lidí;
- Workshopy a mentoring zaměřené převážně na obchodní dovednosti a marketing;
- Nové typy vzdělávání, jako jsou kreativní centra, centra, inkubátory, klastry včetně technologických zařízení pro testování, výrobu a spotřebu;
- Spolupráce vzdělávacích institucí a propojení zúčastněných stran;
- Komunikační platforma, přístup k relevantním informacím a potřeba zjednodušit přístup k informacím, financování a infrastruktury pro malé podniky, začínající podniky a osoby samostatně výdělečně činné;
- Podpora meziproduktů (zastřešující organizace, profesní organizace, agentury, manažeři, agenti) a zajištění propagace, financování (např. Bankovní záruka), marketingu, exportu;

²² <https://www.jic.cz/magazin/proc-jsou-dulezite-kreativni-prumysly-2/>

²³ <https://www.czechinvest.org/getattachment/Uber-CzechInvest/Uber-uns/Interni-projekty/Creatinno/Design-Option-Paper-Creatinno.pdf>

²⁴ <https://www.czechinvest.org/getattachment/Uber-CzechInvest/Uber-uns/Interni-projekty/Creatinno/Design-Option-Paper-Creatinno.pdf>

- Zajištění technické infrastruktury a zařízení;
- Propojení umění, technologie a ekonomiky (experimentální laboratoř, nová studia - vzdělávání zaměřené na vývoj videoher, speciální vizuální efekty, správa designu);
- Podpora výzkumu, technologického rozvoje a inovací - rozšiřování do dalších odvětví (strojírenství, zdravotnictví);
- Strategie na podporu videoher, designu, řemesel a hudebního průmyslu;
- Regionální databáze kreativních lidí a jejich zapojení do řešení regionálních problémů atd.

Mají-li kulturní a kreativní odvětví vyústit v hospodářský růst a tím i tvorbu nových pracovních míst, potřebují tato odvětví a pracovníci příznivé rámcové podmínky. Přispěním k existenci vysoce kvalitní a efektivní kulturní infrastruktury, která je předpokladem pro vzkvétající společnost, mohou jednotliví aktéři regionálního rozvoje přispívat ke zkvalitnění životní úrovně i ekonomickému růstu společenství.²⁵ (kreativnievropa.cz, 2018)

3.3.1 Agentura CzechInvest

Agentura *CzechInvest* podporuje KKP v České republice následujícími aktivitami:

- organizuje soutěž Creative Business Cup pro startupy;
- organizuje kreativní workshopy;
- pořádá konference se zaměřením na KKP;
- propojuje podniky, designery a umělecké školy;
- účastní se mezinárodních projektů na podporu kreativních odvětví;
- poskytuje konzultační služby v oblasti podnikatelských nápadů, business plánů, kreativních projektů a možností financování;
- podněcuje nové aktivity ve spolupráci s projektem *Reformat*²⁶, jenž je tzv. papírnictvím z druhé ruky a knihařská dílna pro veřejnost. Projekt *Reformat* se zaměřuje na přímou recyklaci, tedy zpracováváním odpadového materiálu,

²⁵ <https://www.kreativnievropa.cz/wp-content/uploads/2018/11/Nov%C3%A1-evropsk%C3%A1-agenda-pro-kulturu.pdf>

²⁶ <https://reformat.cz/o-nas/>

především pak papíru, z něhož vyrábí funkční a praktické produkty (např. bloky, sešity atp.).

3.3.2 Institut Umění - Divadelní ústav (dále IDU)

Institut umění provedl v období mezi lety 2011-2015 analýzu *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR*, přičemž poskytovatelem podpory bylo Ministerstvo kultury ČR. „Cílem projektu bylo získání kompletních informací kvantitativního i kvalitativního charakteru o stavu jednotlivých odvětví kulturních a kreativních průmyslů v ČR, jejich následná analýza a zpracování zjištění a doporučení.“²⁷ (idu.cz, 2020)

Institut umění třídí KKP na celkem třináct odvětví, přičemž všechna tato odvětví jsou zvolena podle konceptu kulturních a kreativních průmyslů na základě *Výsledků účtu kultury ČR za rok 2013*. Těmito odvětvími jsou:²⁸ (IDU/svazek II., 2015)

1) scénická umění (tanec, divadlo, hudba),	8) reklama,
2) výtvarné umění,	9) TV a rozhlas,
3) film,	10) umělecká řemesla,
4) design,	11) památky,
5) hudební průmysl,	12) digitální obsah,
6) architektura,	13) knihy a tisk.
7) digitální hry,	

Třídění KKP dle *IDE*, *IDU* a *MKCR* je vyobrazeno v příloze X2, a Modulový systém vymezení KKP pro ČR dle *Výsledků účtu kultury* (ČSÚ a NIPOS, 2014) je přiložen v příloze X3.

3.3.3 Ministerstvo kultury

Na *MK* vznikla pracovní skupina, která zpracovává strategii pro podporu kreativního průmyslu. Příkladem vydařených projektů zaměřených na využití brownfieldů pro kreativní průmysl je například projekt *Armaturka* v Ústí nad Labem, galerie *DOX* v Praze či brněnské kreativní centrum v bývalé *Káznici na Cejlu*. (Doleželová, 2015)

²⁷ <https://www.idu.cz/cs/o-nas/veda-a-vyzkum/vedeckovyzkumne-projekty/704-mapovani-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-v-cr>

²⁸ https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

Cílem projektu s názvem *Zpracování systému rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů Ministerstvem kultury*, jenž byl zahájen v květnu 2018 a bude realizován po dobu 27 měsíců, je vytvoření systému podpory a rozvoje kulturně kreativních průmyslů prostřednictvím tvorby komplexní *Strategie rozvoje a podpory KKP*. „Projekt je zaměřen na vytvoření podpory nejen v oblasti tradičních KKP, ale rovněž na nově utvářené oblasti KKP. Součástí projektu je také nastavení funkčních mechanismů komunikace v oblastech KKP v rámci resortu i navenek. Hlavním přínosem projektu bude posílení efektivnosti výkonu veřejné správy v oblasti KKP, která patří mezi nová témata a má mnoho mezirezortních přesahů a zvýšení odbornosti zaměstnanců Ministerstva kultury zapojených do problematiky KKP s důrazem na přesahy v jejich odbornosti.“²⁹ (mkcr.cz, 2018)

Státní fond kinematografie, jenž je českým státním fondem, byl zřízen za účelem podpory českých filmů a filmařů a je spravován Ministerstvem kultury. Na konferenci *Creatinno*, jež autorka této práce osobně navštívila (2019), vystupovala ředitelka *Státního fondu kinematografie*, paní Mgr. Helena Bezděk Fraňková, která hovořila o některých z projektů Fondu, průběhu komunikace mezi státní správou a filmaři, a o tom, že existuje spousta pozitivních příkladů ze zahraničí, a kladla si otázku, proč podpora kreativních průmyslů v ČR stále „příliš nefunguje“. Způsob, jak si porozumět, vidí hlavně v komunikaci a říká, že strana kreativní zkrátka nehovoří „jazykem stejného kmene“, jako strana administrativní. Doporučila proto následující: Chcete-li, aby Vám druhá strana (státní správa) porozuměla, „nepišťte texty, nýbrž malujte obrázky nebo točte videa!“³⁰ (Bezděk Fraňková, 2019)

Pro uvedení konkrétního příkladu, jak filmový průmysl může být ekonomicky prospěšný, bude zmíněn seriál *Soumrak templářů* (v anglickém originále *Knightfall*). Jedná se o americký seriál vysílaný od prosince 2017. Příběh pojednává o zániku Řádu templářů, a zajímavostí je, že natáčení scén probíhalo především v Česku. V pražském studiu tak na Barrandově vznikla za pomoci kulis napodobenina středověké Paříže a pracovalo se i venku v ulicích pražského Starého Města nebo na hradě Švihov. Do rolí

²⁹ <https://www.mkcr.cz/zpracovani-systemu-rozvoje-a-podpory-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-ministerstvem-kultury-1883.html>

³⁰ <https://www.czechinvest.org/getattachment/Uber-CzechInvest/Uber-uns/Interni-projekty/Creatinno/Statni-fond-kinematografie.pdf>

válečníků obsadili filmaři členy desítek českých skupin historického šermu.³¹ (Vejdělková, 2017). Koncepce podpory a rozvoje české kinematografie a filmového průmyslu 2011-2016 tak nese velký význam a díky získané politické přízni byly filmařům připsány granty na podporu filmového průmyslu u nás v Čechách³² (fondkinematografie.cz, 2020).

Kreativní průmysly jsou průřezovým odvětvím, které poskytuje zakázky středním a malým podnikům, kdy dodavateli jsou často malé a rodinné firmy (Bezdek Fraňková, 2019). (Příklad sítě dodavatelů ve filmovém průmyslu je vyobrazen v příloze X4.)

3.3.4 Inovační strategie České republiky

Inovační strategie České republiky 2019-2030 je strategickým rámcovým plánem, který předurčuje vládní politiku v oblasti **výzkumu, vývoje a inovací** a má pomoci České republice se během dvanácti let posunout mezi nejinnovativnější země Evropy. Hlavními oblastmi je: Financování a hodnocení výzkumu a vývoje, **inovační a výzkumná centra**, národní **start-up** a **spin-off** prostředí, polytechnické vzdělávání, digitalizace, mobilita a stavební prostředí, ochrana duševního vlastnictví, chytré investice a chytrý marketing. Jejím záměrem je zavedení nové značky *The Czech Republic: The Country For The Future*.³³ (vlada.cz, 2019)

3.3.5 Technologická agentura ČR

Technologická agentura ČR (TACR) je organizační složkou státu na podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. TACR zavedla program *ÉTA*, jenž je systémem na podporu inovačního potenciálu společenských věd, humanitních věd a umění. „*Program podpoří zapojení společenských a humanitních věd do projektů aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které jsou přínosné pro udržení a zvyšování kvality života člověka v reakci na dynamické společenské, ekonomické, globalizační, kulturní nebo technologické proměny.*“

³¹ <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/startuje-serial-soumrak-templaru-tocil-se-v-cesku-40054196>

³² <https://fondkinematografie.cz/filmove-pobidky/program-podpory-filmoveho-prumyslu.html>

³³ https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Inovacni-strategie.pdf

V rámci programu budou moci být podpořeny projekty, jejichž zaměření splňuje jeden nebo více z níže uvedených aspektů:

- propojují výzkum technického a netechnického charakteru;
- vytěžují potenciál výstupů základního výzkumu k aplikacím;
- využívají přínosů multidisciplinárních přístupů.³⁴ (tacr.cz, 2019)

3.3.6 Vzdělávání v oblasti KKP v ČR a EU

Jelikož je cílem této práce analyzovat a vyhodnotit potenciál brownfieldů pro edukativní a kulturně společenské aktivity se zaměřením na podporu a rozvoj KKP, jsou v této podkapitole uvedeny informace týkající se edukace, tedy vzdělávacích přístupů v oblasti kulturních a kreativních průmyslů. Můžeme se tázat, kde jinde by bylo vhodné začít se seznamováním se s novými obory a přístupy nežli ve vzdělávacích institucích, tedy většinou ve školách. Ve spojitosti s tímto pohledem je zde představeno několik vybraných vzdělávacích „uskupení“, jenž se věnují otázce vzdělávání v rámci KKP.

Sít' přidružených škol UNESCO je celosvětovou sítí škol, jež podporuje ideály a hodnoty UNESCO tím, že se podílí na posilování humanistického, etického, kulturního a mezinárodního rozměru vzdělávání. Každá z 10 000 členských škol definuje a realizuje roční projekty, které se týkají mandátu UNESCO a *Agendy udržitelného rozvoje do roku 2030*³⁵. „Česká republika se již v roce 1966 zapojila do projektu *Sítě přidružených škol UNESCO*, která nyní v ČR zahrnuje 52 základních a základních uměleckých škol, gymnázií, středních, středních odborných a vyšších odborných škol. Tyto školy aktivně prosazují myšlenky UNESCO, které začleňují do svých vzdělávacích programů, a vedou své žáky ke čtyřem základním pilířům vzdělávání: *učit se vědět, učit se konat, učit se být a učit se žít spolu.*“³⁶ (mzv.cz, 2020)

Společnost pro kreativitu ve vzdělávání, o.p.s. vznikla v roce 2010, se záměrem rozvíjet různorodou formu spolupráce škol, dětí, mladých lidí, umělců a uměleckých kulturních organizací. Jejím cílem je představit školám v České republice programy, které do přípravy a realizace výuky zapojují právě umělce, tedy zástupce kreativní aféry. Činnost společnosti je poháněna vírou, že umění má obrovský potenciál

³⁴ https://www.tacr.cz/dokums_raw/eta/3vs/Program_ETA.pdf

³⁵ https://aspnet.unesco.org/en-us/Pages/Worldwide_action.aspx

³⁶ <https://www.mzv.cz/unesco.paris>

a významné pozitivní dopady na žáky, pedagogy a mladé lidi zapojené do aktivit neformálního vzdělávání. Jak poukazují na svých stránkách, tato skutečnost je doložitelná i řadou výzkumů.³⁷ (crea-edu.cz, 2018)

4CITIES je příkladem platformy pro vzdělávání v oblasti kreativních průmyslů a regenerací měst na mezinárodní úrovni. Jedná se o dvouletý magisterský interdisciplinární studijní program urbánních studií, jenž zahrnuje aspekt geografický, sociologický, historický, a dále také aspekt kulturních studií a politických věd. Program je spolufinancován z Erasmus+ programu Evropské unie a svým multidisciplinárním přístupem překlenuje omezení jednotlivých klíčových oblastí zájmu a vede studenty k analýze a porozumění specifického charakteru měst. Studenti stráví čtyři semestry v čtyřech hlavních městech zemí EU a mají tak možnost nazírat na město jako na dynamickou s pohlcující učební laboratoř.³⁸ (4cities.eu, 2020)

„Škola budoucnosti?“ - možná je na místě klást si otázku, jak bude taková „škola budoucnosti“ vlastně vypadat. V září roku 2019 se konala mezinárodní konference s názvem *Kreativní města vzdělávají uměním*. Při této příležitosti představila Marjo Kyllönen, vedoucí oddělení rozvoje vzdělávání pro město Helsinky, koncept *Future school* a hovořila o roli umění v inovativním vzdělávání v Helsinkách. Kyllönen ve svém příspěvku uvedla, že *„Budoucnost neprodukujeme, ale vytváříme“*, čímž chtěla poukázat na důležitost a nutnost změny ve vzdělávání dnešní společnosti. Uvedla také, že Helsinky od roku 2016 přistupují ke vzdělávání holistickým způsobem, kdy je důraz kladen na vnímání souvislostí mezi uměním, inovacemi, trvalou udržitelností a kreativitou. Dále hovořila o tom, že *„tradiční školní systém byl vytvořen pro potřeby industriální společnosti orientované na masovou produkci, rutinní práci a výkony jedinců v soukollí strojové výroby.“* Jsme ale svědky dramatické proměny světa, který je dnes více komplexní, propojený, nepředvídatelný, rozmanitý a globální. Dalším řečníkem konference byl Paul Collard z britské organizace *Creativity, Culture & Education (CCE)*³⁹, který hovořil o kreativitě a v závěru svého výstupu uvedl, že školy, jakožto platforma pro vzdělávání, se však mnohdy bojí změn, a bojí se i vedení měst. *„Školy i městské samosprávy fungují na rigidních pravidlech, a proto se jim inovace*

³⁷ <https://www.crea-edu.cz/o-programu>

³⁸ <https://www.4cities.eu/about/>

³⁹ <https://www.creativitycultureeducation.org/>

velmi těžko prosazují. Svět kultury a umění je naopak otevřený a flexibilní,“ říká. Otázkou tedy zůstává, jak tyto dva světy propojit. V tomto autorka práce spatřuje značný potenciál pro koncept kulturních a kreativních center, jakým je i v praktické části řešený projekt Žižkárna.⁴⁰ (Přidalová, 2019)

3.4 Aktéři v podpoře rozvoje KKP v EU

3.4.1 Pohled Evropské komise na KKP od roku 2006

The Economy of Culture in Europe je název studie Evropské komise z roku **2006**. Jedná se o takový první pokus Evropské komise zachytit přímý i nepřímý socioekonomický vliv kulturního sektoru v Evropě, a tím posoudit jeho přínos k *lisabonské agendě*, zejména z hlediska dosahování růstu, konkurenceschopnosti, tvorby více a lepších pracovních míst, udržitelného rozvoje a inovací. Dřívější percepce tvůrčího sektoru vedla k dojmu, že umění a kultura byly z hlediska ekonomického přínosu vnímány jen jako okrajové disciplíny, což do značné míry vysvětluje nedostatek dostupných statistických nástrojů pro měření hospodářského přínosu kulturního sektoru, ať už na národní či mezinárodní úrovni zejména ve srovnání s jinými průmyslovými odvětvími. V neposlední řadě studie ilustruje, jak kultura podporuje evropskou integraci, že je klíčovým nástrojem pro integraci složek evropských společností v celé jejich rozmanitosti, i co se budování pocitu sounáležitosti a šíření demokratických a sociálních hodnot týče.⁴¹ (ec.europa.eu, 2006)

Zelená kniha - Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví je dokumentem vydaným roku **2010**, jehož cílem je zaznamenat v souvislosti s KKP rozličné významy, které jsou v zemích EU spojovány s pojmy „kulturní“ a „tvůrčí“, a zohlednit tak evropskou kulturní rozmanitost.⁴² (op.europa.eu, 2010)

Nová evropská agenda pro kulturu je dokument, jenž Evropská komise přijala v květnu roku **2018**, v němž je deklarována působnost EU v pěti oblastech - sociální, ekonomické, zahraniční, kulturního dědictví a digitalizace. Dle slov Karla Bartáka,

⁴⁰ <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/i-do-ceska-patri-kreativni-vzdelavani>

⁴¹ https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/cultural-economy_en.pdf

⁴² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1cb6f484-074b-4913-87b3-344ccf020eef/language-en>

který řadu let vedl *program Kultura* při Evropské komisi a *Výkonné agentuře EACEA*⁴³, „*kultura nepatří k oborům, jimiž by se Evropská unie zaobírala ve dne v noci, naopak. Tím spíš bude na rok 2018 pamatováno také pro zrod nové evropské agendy pro kulturu...*“⁴⁴, podle níž by se kulturní aktivita EU v následujících letech měla rozvíjet. Komise v rámci *Nové evropské agendy pro kulturu* vyzývá členské státy, „*aby se zavázaly zlepšovat sociálně-ekonomické podmínky umělců a tvůrců a podporovaly vzdělávání a odbornou přípravu v oblasti umění v rámci příštího pracovního plánu.*“⁴⁵ (kreativnievropa.cz, 2018)

3.4.2 Program Kreativní Evropa

Generální ředitelství Evropské Komise pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu je odpovědné za politiku EU v těchto rámcových oblastech a řídí iniciativy, jako je například **Kreativní Evropa** či **Evropská hlavní města kultury**, na podporu evropského kulturního dědictví.⁴⁶ (ec.europa.eu, 2020)

Pro období let 2014-2020 byl v rámci Evropské unie zaveden program s názvem *Kreativní Evropa*, jenž byl určen pro organizace z kulturních a kreativních odvětví. Tento program navazuje na programy *Kultura*, *MEDIA* a *MEDIA Mundus*. Záměrem programu je posílit konkurenceschopnost Evropy v kultuře, filmu a ostatních kreativních odvětvích a zároveň podporovat zachování kulturní a jazykové rozmanitosti. Celkový rozpočet programu na dané období činí 1,46 miliardy eur a žadatelé mohou využít služeb informačních a konzultačních kanceláří *Creative Europe Desk* (Kanceláře Kreativní Evropa) se zastoupeními v každé členské zemi. Subjekty (mimo jednotlivců), jejichž projekt splní stanovená kritéria, mohou získat finanční podporu pro činnost v následujících oblastech:

- Projekty evropské spolupráce;
- Literární překlady;
- Evropské sítě;
- **Evropské platformy.**

⁴³ EACEA (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency) - Výkonná agentura EU pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast

⁴⁴ <https://www.kreativnievropa.cz/nova-evropska-agenda-kulturu/>

⁴⁵ <https://www.kreativnievropa.cz/wp-content/uploads/2018/11/Nov%C3%A1-evropsk%C3%A1-agenda-pro-kulturu.pdf>

⁴⁶ https://ec.europa.eu/info/topics/culture-and-media_cs

Poslední okruh **Evropské platformy** „nabízí podporu kulturním a kreativním organizacím, jejichž cílem je podpora rozvoje nových talentů a podněcování nadnárodní mobility kulturních a kreativních aktérů a děl a snaha zvyšovat uznání a viditelnost tvůrců. Platformy musí navazovat na evropské programy prostřednictvím komunikačních aktivit a strategie budování značky, včetně případného vytvoření značky evropské kvality.“⁴⁷ (kreativnievropa.cz, 2020)

3.4.3 Organizace pro ochranu duševního vlastnictví

Světová organizace duševního vlastnictví, neboli *WIPO*⁴⁸ (World Intellectual Property Organisation), je globálním fórem pro služby, politiku, informace a spolupráci v oblasti duševního vlastnictví. Jedná se o specializovanou agenturu OSN, která má celkem 193 členských států, včetně České republiky, a byla založena v roce 1967. Posláním organizace je vést vývoj vyváženého a efektivního mezinárodního systému ochrany duševního vlastnictví, který by i nadále umožňoval rozvoj inovací a kreativity ve prospěch všech.

Strategie ochrany práv duševního vlastnictví v Evropě s názvem „**Digital4Culture**“ je novou strategií Komise. Tato strategie je odpovědí na probíhající digitální revoluci, která umožňuje rozvoj nových inovativních přístupů k umělecké tvorbě a kulturnímu obsahu, širší a demokratičtější přístup ke kultuře a kulturnímu dědictví, jejich využívání a zpeněžení. Tato strategie se týká autorských práv, audiovizuální oblasti a vysílání v rámci strategie pro jednotný digitální trh a je základem pro budoucí akce příštího víceletého finančního rámce Unie.⁴⁹ (ec.europa.eu, 2018)

3.5 Ekonomický význam KKP v ČR a EU

Jak je dokumentováno ve studiích a mapovacích dokumentech, koncept kulturních a kreativních průmyslů se uplatňuje stále více. Globalizace a rostoucí význam znalostí a informací jako základu hospodářského růstu představují zásadní strukturální změny v ekonomice a obchodu, které ovlivňují celý svět. Nový životní styl a změny ve vzdělávání a povolání vedly k rychle rostoucímu růstu spotřeby kulturních statků a služeb po celém světě. Při přechodu na znalostní ekonomiku se tvůrčí kulturní průmysl

⁴⁷ <https://www.kreativnievropa.cz/kultura/o-programu/>

⁴⁸ <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/supporting-media-and-digital-culture>

stal nejrychleji rostoucím odvětvím světové ekonomiky. Je to trend, který úzce souvisí s městským rozvojem a moderním životním stylem.⁵⁰ (unesco.org, 2007)

Vliv kultury na ekonomický růst se stal jedním z nově diskutovaných mezinárodních trendů a ze získaných poznatků je znatelný nárůst důležitosti kulturních a kreativních průmyslů, které jsou obsažené v jedné z rozvojových priorit Evropské komise.⁵¹ (digitalniekonomika.cz, 2016)

Již studie z roku 2006 s názvem *The Economy of Culture in Europe* ukázala, jak kultura pohání ekonomický a sociální rozvoj, stejně tak jako inovace a soudržnost. Pojednává o tom, že kulturní a kreativní sektor byl již tehdy rostoucím odvětvím, které se vyvíjelo rychleji než zbytek ekonomiky. Totéž platilo i pro stav zaměstnanosti, kdy tento sektor nabízel mnoho různých možností a z hlediska nabídky pracovních míst překonával zbytek ekonomiky. Kreativní průmysly se zároveň silně podílely na rozvoji a růstu mnoha dalších odvětví evropského hospodářství, zejména v oblasti inovací a ICT.⁵² (ec.europa.eu, 2006)

Ve *Sdělení o evropském programu pro kulturu v globalizovaném světě* se hovoří o kultuře jako o katalyzátoru pro tvořivost v rámci lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost. „Kulturní průmysl a tvůrčí odvětví podstatně přispívají k evropskému HDP, růstu a zaměstnanosti. Role kultury v podpoře a posilování tvořivosti a inovací musí být prozkoumána a podpořena. Tvořivost je základem pro sociální a technologickou inovaci, a proto je důležitým faktorem pro růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost v EU.“⁵³ (eur-lex.europa.eu, 2007)

Státní fond kinematografie - Ředitelka *Státního fondu kinematografie* H. Bezděk Fraňková (Creatinno, 2019) vysvětluje princip KKP a nutnost způsobu nazírání na toto odvětví následovně. Za příklad uvádí porovnání podpory KKP s podporou montoven a těžkého průmyslu, kdy tato podpora je jednoznačná a lze definovat její hospodárnost, efektivitu a účelnost. Oproti tomu kreativní průmysly jsou založené na talentu (ten se naučit nedá a změřit také ne), a proto říká, že je zde třeba přijmout fakt, že složitá měřitelnost kreativních průmyslů je nediskvalifikuje, jen je nutné se zaměřit na něco

⁵⁰ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000154956>

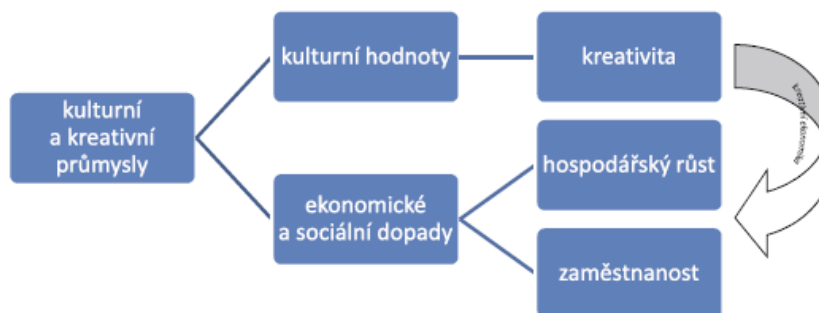
⁵¹ <http://www.digitalniekonomika.cz/creative-industries>

⁵² https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/cultural-economy_en.pdf

⁵³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0242&from=EN>

jiného. Zdůraznila také, že kreativní průmysly jsou v ČR nové, a proto je potřeba je podrobně vysvětlit. „Slova jako talent, kreativita, duševní vlastnictví byla doposud spojována se slovy dotace, výdaj, náklad, a chybí slova příjem, výnos, zaměstnanost, práce s přidanou hodnotou.“ Svoji prezentaci poté zakončila slovy: „Zapomeňte na montovny, myslte kreativně.“⁵⁴ (Bezděk Fraňková, 2019)

Obrázek 1: Význam kulturních a kreativních průmyslů

Zdroj: IDU / svazek I., 2015

Mapování KKP

Dle manuálu British Council⁵⁵ mapování KKP prokázalo, že odvětví KKP má více dopadů než jen čistě statistické výstupy. Přínosem vizuálních map (map kulturních a kreativních subjektů) je vytváření „základního kamene“ pro klastrové iniciativy neboli potenciálního nástroje pro plánování měst včetně jejich brand managementu.

V metodice s názvem *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR*, se o kulturních organizacích hovoří jako o ekonomických subjektech, které „díky své aktivitě zaměstnávají řadu pracovníků, dávají práci také svým dodavatelům, jejich subdodavatelům a jejich zaměstnancům.“ Z toho plyne, že se kulturní a kreativní průmysly podílí na „celkovém obratu (produkci) české ekonomiky a potažmo i na hrubé přidané hodnotě a ziscích firem, tvorbě pracovních míst a výplatě mzdových výdajů zaměstnancům“. Tato metodika mapování se snaží reagovat na dlouhodobě probíhající diskusi mezi odbornou kulturní veřejností o tom, zda mají kulturní organizace také ekonomické přínosy a jak lze tyto ekonomické dopady kulturních subjektů a akcí (např. festivalů, muzeí, divadel, orchestrů apod.) evaluovat.⁵⁶ (IDU/svazek I., 2015)

⁵⁴ <https://www.czechinvest.org/getattachment/Uber-CzechInvest/Uber-uns/Interni-projekty/Creatinno/Statni-fond-kinematografie.pdf>

⁵⁵ <http://www.digitalniekonomika.cz/files/StudieIDE.pdf>

⁵⁶ https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/50/mapovani_kkp_1.pdf

Jením z výstupů mapovací metodiky je online aplikace **KulKal**, sloužící pro výpočet ekonomických dopadů kulturní organizace nebo akce. Tato aplikace je určena všem, koho zajímají ekonomické dopady návštěvníků vlastního kulturního projektu. „*Stačí zadat několik informací o projektu a o jeho návštěvnicích (odkud přijeli, na jak dlouho, kolik utratili peněz a za co, jaký byl hlavní cíl jejich cesty) a aplikace vypočítá, jaký dopad měl kulturní projekt na výdaje návštěvníků, a tím i na: celkovou produkci české ekonomiky, hrubý domácí produkt (resp. hrubou přidanou hodnotu), příjmy zaměstnanců, zaměstnanost (tvorbu pracovních míst), výběr nepřímých daní (DPH, spotřební daň).*“⁵⁷ (kulkal.cz, 2015)

3.5.1 Statistické sledování KKP

Ve statistikách se často objevují nesrovnalosti, což lze považovat za celkovou nepřesnost a chaos ve všech dostupných statistikách, které mají problém podchytit a sledovat odvětví KKP a zahrnují především data velkých podniků (která jsou snadno zjištělná), zatímco data za mikropodniky a živnostníky jsou velmi nepřesná. „*Dalším úskalím je vzájemná neprovázanost jednotlivých statistických šetření z různých úhlů pohledu, existence více paralelních zdrojů statistik (ČSÚ a data komerčních statistických firem) a do jisté míry pochopitelná, avšak demotivující netransparentnost statických dat.*“⁵⁸ (IDU/svazek I., 2015)

Ve světě a stejně tak i v České republice probíhá na úrovni statistických úřadů odborná diskuse o vykazování a způsobu měření kulturních a kreativních průmyslů, k čemuž se například vyjadřuje ředitel Úřadu statistiky UNESCO v dokumentu *Key role of cultural and creative industries in the economy*. Tento dokument pojednává o významu kooperačních partnerství mezi různými národními / vnitrostátními orgány a mezinárodními agenturami jako jsou *OECD*, *EUROSTAT* a *UNESCO*, díky jejichž koordinované spolupráci bude možné měřit úplný dopad kultury a tvořivosti na naše ekonomiky a celou společnost.⁵⁹ (oecd.org, 2006)

⁵⁷ <http://kulkal.cz/>

⁵⁸ https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/50/mapovani_kkp_1.pdf

⁵⁹ <http://www.oecd.org/site/worldforum06/38703999.pdf>

3.5.2 Zaměstnanost v KKP

Metodika *Creative Trident*, byla vyvinuta *Australskou vědeckou radou Centra excellence pro kreativní průmysly a inovace (Australian Research Council Centre of Excellence for Creative Industries and Innovation⁶⁰)* jako reakce na složitost statistického sledování zaměstnanosti v oblasti kulturních a kreativních průmyslů. Vývojem tohoto modelu je možné analyzovat skutečný počet lidí zaměstnaných v tvůrčích odvětvích a jejich průměrné příjmy, a zároveň zamezit dvojímu započítávání. (Martin a Wilson, 2018)

V publikaci s názvem *Čítanka kreativních průmyslů* (Koleček a kol., 2017) autoři následují tuto metodiku, dle které jsou zaměstnanci v rámci KKP přiřazeni do jedné ze tří zaměstnaneckých skupin, definovaných jako:

- 1) Zaměstnanci vykonávající kreativní činnost v rámci kreativních průmyslů (umělci a kreativci);
- 2) Zaměstnanci vykonávající nekreativní činnost v rámci kreativních průmyslů (podpůrné činnosti jako administrativa, management, kancelářské práce);
- 3) Zaměstnanci vykonávající kreativní činnost mimo kreativní průmysly.

V průzkumech však nejsou zachyceny osoby samostatně výdělečně činné nebo neformální a dokonce ani malé společnosti s méně než deseti lidmi. V tomto ohledu mohou i evropské statistiky značně podceňovat podíl zaměstnanosti v odvětvích KKP.⁶¹ (oecd.org, 2006)

„Pro řadu Evropanů, zejména mladších lidí, je zaměstnání v kulturním odvětví významnou příležitostí ke vstupu na trh práce (v Lotyšsku, Rumunsku, Kypru, Bulharsku, Portugalsku, Estonsku a Španělsku pracuje vyšší počet lidí ve věku 15-29 let v kultuře než v hospodářství jako celku). Pracovníci v kulturním a kreativním odvětví vyžadují širokou směsici digitálních, tradičních, mezioborových a specializovaných kompetencí. Nová agenda těží z probíhající politické činnosti, zejména co se týče

⁶⁰ <https://web.archive.org/web/20110824224428/http://www.cci.edu.au/>

⁶¹ <http://www.oecd.org/site/worldforum06/38703999.pdf>

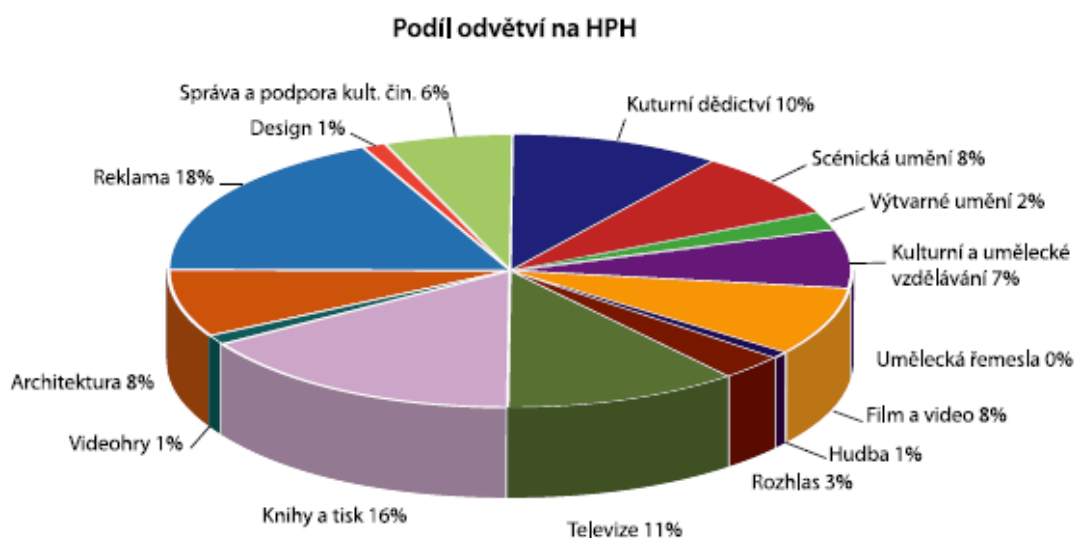
kompetencí k podnikavosti a kompetencí v oblasti kulturního dědictví.⁶²
(kreativnievropa.cz, 2018)

Zaměstnanost v tzv. kreativním sektoru rostla v Evropě v letech 1995-2000 průměrným tempem 3-5 % a s ohledem na požadavek vysoké kvality, míry kreativity a inovativnosti budou kreativní odvětví pro tradiční průmysly jedním z klíčových faktorů jejich konkurenceschopnosti i přesto, že v případě samotných KKP dle studie IDE „nebudou lidské zdroje představovat vysoké procento zaměstnanců, protože tyto obory jsou spíše nikové (speciálně v případě ČR), resp. doplňkové k tradičním průmyslům“, kdy „poměr 3,7 % HDP ČR v KKP (výpočet nezahrnuje oblasti kultury, které nejsou průmysly) versus 36,2 % HDP ČR v průmyslu to jasně ilustruje“.⁶³ (IDE, 2014)

Podíl subjektů na zaměstnanosti v rámci sektorů a oblastí KKP

Struktura odvětví kulturních a kreativních průmyslů dle informací uvedených v mapovacím dokumentu KKP sestávala z 51 929 subjektů kulturních a kreativních průmyslů. Z této hodnoty tvořily subjekty v kulturním sektoru 21,9 % (11 395 jednotek), v kulturních průmyslech 63,5 % (32 999 jednotek) a v kreativních průmyslech 14,5 % (7535 jednotek).⁶⁴ (IDU/svazek I., 2015)

Obrázek 2: Podíl jednotlivých odvětví na HPH všech KKP v roce 2012

Zdroj: IDU/svazek I., 2015

⁶² <https://www.kreativnievropa.cz/wp-content/uploads/2018/11/Nov%C3%A1-evropsk%C3%A1-agenda-pro-kulturu.pdf>

⁶³ <http://www.digitalniekonomika.cz/files/StudieIDE.pdf>

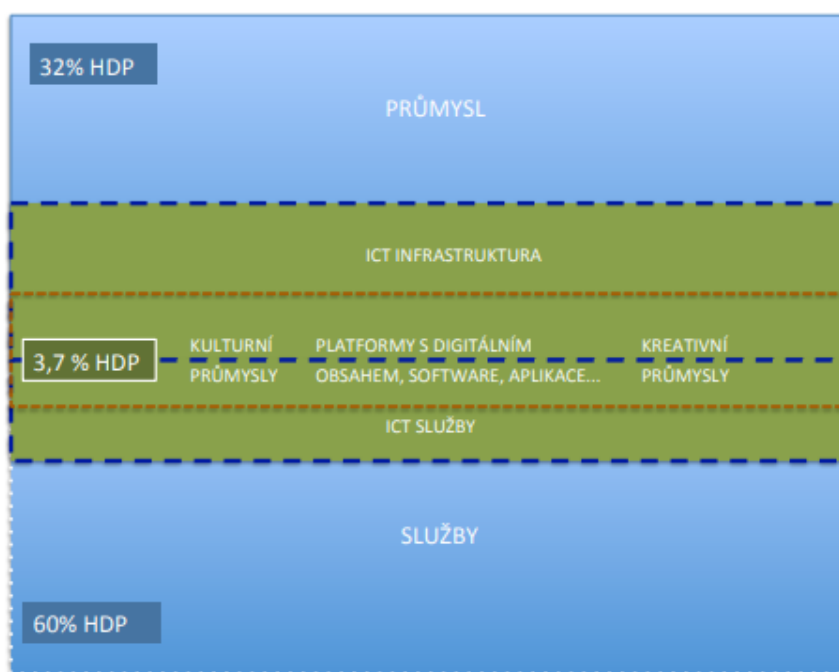
⁶⁴ https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/50/mapovani_kkp_1.pdf

3.5.3 Podíl KKP na HDP

Kreativita a inovace jsou vnímané jako hlavní motor znalostí a schopností, čímž se stávají neoddiskutovatelnou podmínkou úspěšného byznysu. Odhaduje se, že dnes KKP tvoří nejméně 5% HDP Evropské unie.⁶⁵ (digitalniekonomika.cz, 2016)

Vzhledem k silné provázanosti KKP, digitální ekonomiky a tradičních odvětví je na ilustraci níže možné pozorovat, jak zelený segment (zobrazující digitální ekonomiku) zásadně ovlivňuje segmenty modře vyznačené (tj. segmenty tradičních průmyslů a služeb).

Obrázek 3: Vazba mezi KKP, digitální ekonomikou a tradičními odvětvími

Zdroj: IDE, 2014

Dle starších ekonomických ukazatelů odvětví kulturních a kreativních průmyslů v rámci EU dosáhlo obratu více než 654 miliard € (v zemích EU-15 v roce 2003), přidaná hodnota odvětví k HDP EU činila 2,6 % (v zemích EU-15 v roce 2003) a růst odvětví v EU-15 byl v letech 1999-2003 o 12,3 % vyšší než celkový růst hospodářství. Na základě údajů ze studie *Building a Digital Economy: The Importance of Saving Jobs in the EU's Creative Industries*⁶⁶, publikované v roce 2010 společností *TERA Consultants*,

⁶⁵ <http://www.digitalniekonomika.cz/creative-industries>

⁶⁶ http://kultur.creative-europe-desk.de/fileadmin/user_upload/Building_a_Digital_Economy_-_TERA.pdf

se odvětví kulturních a kreativních průmyslů v roce 2008 podílela 4,5 % na HDP EU-27 (pro ilustraci: chemický průmysl jen 2,3 %). „I při vědomí použití značně odlišných metodik (a změny počtu zemí v rámci EU) můžeme v porovnání s výše uvedenými závěry z roku 2003 konstatovat, že význam kulturních a kreativních odvětví vzrostl.“⁶⁷ (iprpraha.cz, 2013)

Dle údajů uvedených ve studii *The Economy of Culture in Europe* přispěla „v roce 2003 dynamicky se rozvíjející odvětví kulturních a kreativních průmyslů do ekonomiky ČR celkovou částkou 5 577 milionů €, což představovalo 2,3 % přidané hodnoty českého HDP.“ Porovnáme-li tento ukazatel s ostatními zeměmi středoevropského makroregionu, ČR zaujímala druhé místo hned za Německem (viz tabulka č. 1). „V rámci celé EU-27 představovala odvětví kulturních a kreativních průmyslů nejvyšší podíl na přidané hodnotě HDP ve Francii (3,4 %), naopak nejnižší na Maltě (0,2 %).“⁶⁸ (iprpraha.cz, 2013)

Tabulka 1: Přidaná hodnota KKP na celkovém HDP v zemích středoevropského makroregionu

Pořadí	Země	Obrat odvětví kulturních a kreativních průmyslů (v milionech €)	Přidaná hodnota na HDP (v %)
1.	Německo	126 060	2,5
2.	ČR	5 557	2,3
3.	Slovensko	2 498	2,0
4.	Rakousko	14 603	1,8
5.-6.	Polsko	6 235	1,2
5.-6.	Maďarsko	4 066	1,2

Zdroj: iprpraha.cz, 2013

3.5.4 Udržitelný rozvoj KKP

„KKP jsou oblastí generátoru nápadů, inovací a know-how pro firmy a jejich přínosy se týkají nejen ekonomiky, ale i společnosti jako takové (existují dokonce studie, prokazující měřitelně pozitivní vliv kultury na inovace, zdraví lidí, na jejich

⁶⁷ http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/analyzy/ekonomika/2013_02_mn_vyznam-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-v-evropske-unii-ceske-republice-a-hl-m-praze.%20m.%20Praze.pdf

⁶⁸ http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/analyzy/ekonomika/2013_02_mn_vyznam-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-v-evropske-unii-ceske-republice-a-hl-m-praze.%20m.%20Praze.pdf

zodpovědnost např. při třídění odpadu či život v obcích apod.).⁶⁹
(digitalniekonomika.cz, 2016)

Cílem brownfieldových strategií, jako je tomu například ve Švýcarsku, by i v ČR měla být regenerace zastavěných ploch v urbánních zónách a rozvoj vnitřních měst, což by vedlo k naplnění cíle ekonomické, sociální a ekologické udržitelnosti. (Marková a kol., 2013, s. 10)

Příkladem praktického zapojení *UNESCO* v oblasti udržitelného rozvoje je pilotní projekt *Global Alliance for Culture Diversity*, který zapojuje partnerství veřejného a soukromého sektoru na posílení kulturního průmyslu a podniků v rozvojových zemích. Pokud jde o normativní opatření, *UNESCO* přijalo v roce 2005 *Úmluvu o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů* (*Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*) a vstoupilo v platnost v roce 2007. Tento závazný právní nástroj propaguje kulturní odvětví jako klíč k udržitelnému rozvoji a snižování chudoby a snaží se posílit mezinárodní spolupráci v oblasti kulturního průmyslu a získat rozsáhlejší zkušenost a expertízu v rámci měření rozmanitosti kulturních projevů.⁷⁰ (oecd.org, 2006)

⁶⁹ <http://www.digitalniekonomika.cz/creative-industries>

⁷⁰ <http://www.oecd.org/site/worldforum06/38703999.pdf>

4 Problematika urbánní regenerace tažené kulturou

Syntézou kapitoly první a druhé vznikl základ pro kapitolu třetí, která nabízí pohled na potenciál, jenž skýtá propojení těchto dvou okruhů, tedy problematiky **brownfieldů** a přístupů nabízejících se v rámci **odvětví kulturních a kreativních průmyslů (KKP)**. V této kapitole je kladen důraz na aplikaci různých koncepcí kulturou tažených urbánních regenerací, které mohou mít významný vliv na regionální rozvoj, a právě využitím různých konceptů urbánní regenerace poukázat na možnosti a způsoby podpory a rozvoje kulturních a tvůrčích odvětví v lokalitách brownfields.

Regionální rozvoj má jako vědní obor silný vztah s několika dalšími obory jako je ekonomie, geografie, demografie, sociologie, politické vědy a v neposlední řadě i územní plánování. „*Pokud jeden obor řekne, že je důležitý, je to nezajímavé. Ideální je stav, kdy se obory podpoří navzájem. Vzájemně si pomohou a navzájem uznají svou důležitost. Jen tak se může kultura ozvat silným hlasem*“, říká Adam Gebrian, kritik a propagátor architektury. (citováno dle IDU, 2016)⁷¹

Ve vztahu k definovanému cíli této diplomové práce zde budou do popředí stavěna témata, která jsou pro regionální rozvoj v současné době velmi aktuální. Jsou jimi, jak uvádí kolektiv autorů v publikaci *Regionální rozvoj* (Wokoun, 2008):

- Regiony - jejich typologie a význam;
- Migrace - urbanizace a suburbanizace;
- Průmyslové zóny a brownfields;
- Role klastrů;
- Difúze inovací.

Využití umění, chceme-li kultury, a kreativních přístupů jako městské inovační síly - to je obsahem čtvrté kapitoly zaměřené na přístupy ke kulturou tažené urbánní regeneraci.

4.1 Historické souvislosti urbánních proměn

Urbanismus jakožto disciplína, jejímž cílem je zkoumat a plánovat vytvořené prostředí za účelem rozvoje sídelních útvarů ve společensky funkční a udržitelné celky, v dnešní době a letech následujících bude významně nabírat na významu.

⁷¹ https://www.idu.cz/dokumenty/brozura_kreativnicesko_2016.pdf

Demografické hledisko urbánních proměn lze konstatovat na základě demografických prognóz OSN, z nichž vyplývá, že jedním z hlavních světových trendů bude i nadále nárůst podílu obyvatel žijících ve městech, přičemž již dnes žije celosvětově více lidí v městských oblastech nežli v oblastech venkovských. V roce 2018 žilo 55 % světové populace v městských sídlech, což odpovídá počtu 4,2 miliardám lidí, zatímco ve venkovských oblastech žilo 3,4 miliardy lidí. Pro nastínění vývoje urbanizace, je nutné zmínit rok 1950, kdy více než dvě třetiny (70 %) lidí na celém světě žilo ve venkovských oblastech. V roce 2007 poprvé v historii globální populace měst překročila globální venkovskou populaci a od té doby počet městských obyvatel stále roste rychleji než počty venkovského obyvatelstva. Očekává se, že v horizontu do uplynutí současné *Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030* dosáhne podíl světové populace žijící v urbánních oblastech 60 % světového obyvatelstva. Dále se předpokládá, že do roku 2050 bude svět více než z dvou třetin městský (68 %), což procentuálně odpovídá zhruba globální venkovské populaci z období půlky 20. století.⁷² (OSN, 2018)

Kulturní hledisko urbánních proměn lze pro účely této práce definovat na příkladu objevování specifické atmosféry průmyslového dědictví, kdy v ČR se jedná o poměrně mladý fenomén, jenž má své kořeny v 90. letech. *„Byli to právě umělci, kdo dokázali jako první odhalit poetiku industriálních prostor. A když pak téma záchrany těchto objektů začalo být důležité, vyplula na povrch i industriální nostalgie. Musíme si totiž uvědomit, že industriální éra byla vlastně strašně krátká. Teď její stopy mizí, a proto je důležité toto dědictví podporovat“*, říká Boudová a Kastlová jí doplňuje a zároveň upozorňuje, že stojí za zamyšlení, co zbude po nás. *„Co bude třeba se všemi těmi prázdnými obchodními domy?“*⁷³ (Kultová, 2018)

4.2 Urbanistický pohled městských regenerací

S trendem **suburbanizace**, neboli výrazného geografického rozrůstání měst na okrajích velkých měst do volné krajiny (tzv. urban sprawl), se pojí problematika plýtvání se zdroji, potažmo nehospodárného vynakládání s nezastavěnými územími. Často jsou investory upřednostňovány výstavby na „zelené louce“ (tzv. greenfields) před

⁷² <https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Highlights.pdf>

⁷³ <https://vltava.rozhlas.cz/jak-si-rozumi-kultura-a-industrial-podivejte-se-na-film-a-nechte-se-vest-mapou-7671774>

revitalizací brownfields, což vede k úbytku často vysoce bonitní zemědělské půdy ve volné krajině, dlouhodobému znehodnocení přírodních zdrojů a růstu nákladů na vybudování infrastruktury, ať už dopravní či technické.

Vzhledem k výše zmíněným negativním dopadům rozšiřování měst dostává opětovné využití již dříve urbanizovaného území, tj. brownfields, zásadního významu. Koordinace postupů a tvorba politik na úrovni místní, regionální i národní si tímto vynucuje stále větší pozornost ze strany veřejné správy, jelikož brownfields mají vliv nejen ekonomický, ale silně formují i image města, která může buď pozitivně či negativně ovlivnit atraktivitu daného území pro život, práci a podnikání. (Kadeřábková a kol., 2009)

Gehl (2012) ve své knize *Města pro lidi* hovoří o významu posílení společenské funkce městského prostoru a tvorby míst k setkávání, čímž lze přispět k dosažení cílů sociální udržitelnosti a tím i otevřené demokratické společnosti. V knize *People and Cities, The Life and Legacy of Jan Gehl* je uveden výstižný citát Enriqueho Peñalosi⁷⁴, který (dle vlastního překladu) zní takto: „*Je zajímavé, že o vhodném prostředí pro gorily a sibiřské tygry je toho známo tolik, zatímco o vhodném městském prostředí pro Homo sapiens se toho ví jen velmi málo.*“ (Matan a Newman, 2016, s. 10)

Proto, aby lidé chtěli žít na určitém místě, v konkrétním regionu, musí města nabízet mnohem více, nežli jen místo k bydlení a chození do práce. Oživení veřejného prostoru, rozvíjení kultury v různých lokalitách, opětovné navrácení naší pozornosti směrem k zapomenutým, neznámým prostranstvím jako potřebným místům. Jinými slovy toto popisuje Martin Nawrath (Čablová a kol., 2013, s. 4), když píše: „*zážitky mimo náš dům, pracovní a jiné budovy jsou tím, co doplňuje náš osobní život a dělá ho pestřejším, zajímavějším i celistvějším*“. Vnášení lidského rozměru do urbanismu, podpora a pečlivé plánování městského života jsou nezbytným rozměrem místních politik a rozhodnutí.

4.3 Governance urbánní regenerace tažené kulturou

Governance města je množinou struktur a procesů, jejichž prostřednictvím různí aktéři, individuální i institucionální, z veřejného i soukromého sektoru, plánují a řídí řešení

⁷⁴ Enrique Peñalosa - starosta Bogoty v období 1998-2001 a 2016-2019

problémů společného zájmu. Tento přístup umožňuje překlenout dosavadní striktní oddělování komerční a nekomerční sféry.

Je zřejmé, že při hledání mostů mezi kulturou a územním rozvojem dochází nejen k tvorbě nových politických vztahů a koalic, ale i konfliktům. Různí aktéři revitalizací, ať už z řad veřejné správy, zvolených politických zástupců, developerů, kulturních organizací, neziskového sektoru a místních obyvatel, disponují rozdílnými kapacitami (organizačními, personálními, vědomostními), finančními zdroji, mají jiné zájmy a zastávají jiná stanoviska. Z pohledu druhotných funkcí má kultura tzv. horizontální charakter, což znamená, že se týká mnoha oblastí. Ubánní regenerace tažené kulturou jsou charakteristické vysokou mírou komplexity, což vyžaduje při koncipování a realizaci kulturních politik a strategií spolupráci napříč ministerstvy či samosprávnými odbory a vysoké časové i koordinační náklady za účelem nalezení společenského konsensu (vize).⁷⁵ (Marková a Slach, 2013)

Toto nové horizontální pojetí kulturní politiky, jenž bývá stále častěji prosazováno na úrovni měst, spočívá v tom, že se „nevytváří pouze „klasická“ kulturní strategie, ale usiluje se o to, aby se ke kultuře přihlíželo a využívaly se její funkce ve všech ostatních politikách a strategiích. Města tak již nevytvářejí pouze kulturní plány či strategie, ale kulturně se plánuje a koncipují se strategie.“⁷⁶ (IDU/svazek I., 2015, s. 13)

4.4 Koncepty kulturou tažených regenerací brownfields

V knize *Továrny na sny* je uvedeno, že roli kultury v procesu regenerace měst lze uchopit v rámci různých konceptů, jako jsou například kulturní **vlajkové projekty** (flagships) či **kulturní čtvrtě**. Totiž umění může být společně s kulturou účinným prostředkem regenerace brownfields v deprivovaných částech města, což může napomoci k jejich oživení a zatraktivnění. (Marková a kol., 2013)

4.4.1 Kulturní vlajkové projekty

Když hovoříme o kulturou tažené regeneraci měst, máme tím na mysli aktivity, jež bývají označovány právě jako kulturní „vlajkové projekty“. Autor Bianchini pojem „vlajkové projekty“ vymezuje jako tzn. design a (re)konstrukci budov s různým

⁷⁵https://www.researchgate.net/publication/262066361_Governance_kulturou_tazene_urbanni_regenerace_Pripadova_studie_Cerna_louka_v_Ostrave

⁷⁶https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/50/mapovani_kkp_1.pdf

funkčním využitím, budování kulturní infrastruktury, kultivaci veřejného prostoru, kulturní programy a eventy atp. Uvádí také, že často jsou za vlajkové projekty označovány „ikonické stavby, které vytváří nové urbánní prostory, které mají plnit roli katalyzátoru urbánní regenerace“. (Bianchini a kol., 1992 citováno dle Marková a Slach, 2013)

Vizí těchto projektů bývá přispění k realizaci rozvojové vize regionu a generování pozitivních efektů pro jejich bezprostřední okolí. „Lze se však setkat i s kritikou nadhodnocení role, kterou kultura sehrává v procesu urbánní regenerace.“ (Hannigan, 1998 citováno dle Marková a kol., 2013, s. 9)

4.4.2 Koncept kreativních čtvrtí a klastrů

Nedávný rozvoj kultury a tvořivosti ve městech byl rozptýlenějším organickým procesem, který byl někdy motivován tvůrci rozhodnutí a někdy stimulován lidmi žijícími v těchto čtvrtích. Kreativní čtvrti jsou stále více integrální součástí města a jsou středem uměleckého života, často vedle sebe s bohémským a alternativním životním stylem.

Kreativní čtvrti

Myšlenka kreativních čtvrtí spočívá, dle pojetí *European Creative Industries Alliance* (ECIA)⁷⁷, v podpoře podnikatelského a inovačního prostředí v rámci dané oblasti.

Jako příklad zde budou uvedené dvě evropské kreativní čtvrti vzniklé v roce 2013, a to *Wallonia Creative District*⁷⁸ v Belgii a *CREATE (Prato, Italy)*⁷⁹ v Toskánsku. Cílem obou iniciativ bylo a je ukázat, jak mohou tradiční („staré“) průmyslové regiony prostřednictvím politik a podpůrných opatření pro podnikání a inovace přispět k vytvoření podpůrného ekosystému, ve kterém se podnikatelé mohou rozvíjet a růst, inovovat a internacionalizovat své podniky. Valonsko i Toskánsko vynaložily velké úsilí, aby zavedly takové „systémové“ inovační a tvořivé strategie, jejichž společným cílem je tyto přístupy dále testovat a ukázat ostatním regionům, jak může kreativita pomoci transformovat průmyslové regiony.⁸⁰ (eciaplatform.eu, 2020)

⁷⁷ ECIA - iniciativa podporovaná Generálním ředitelstvím Evropské komise pro podnikání a průmysl.

⁷⁸ <https://vimeo.com/creativewallonia>

⁷⁹ <http://www.cittadiprato.it/EN/Sezioni/223/Innovation-and-textile-district/>

⁸⁰ <http://eciaplatform.eu/project/creative-districts/>

Toskánská „textilní čtvrť“ s názvem *Prato*⁸¹ se zaměřuje na transformaci tradičního textilního průmyslu a přesun od tzv. „výrobního distriktu“ na tzv. „komplexní místní systém“, ve kterém budou výstupy z činnosti založeny na výstupech z dílčích výrobních odvětví, která jsou tvořena i nehmotnými činnostmi, jako je design, móda, koordinace, marketing nebo distribuce, a tímto dochází k přesunu k výrobnímu procesu s vyšší přidanou hodnotou. Souhrnně řečeno, *CREATE (Prato, Italy)* se zaměřuje na zvyšování inovačního potenciálu mikropodniků a malých a středních podniků v textilním odvětví, budování silnější značky celého textilního okresu a zapojení do strategické a kooperativní mezinárodní klastrové spolupráce s ostatními textilními a tvůrčími oblastmi v Evropě i mimo ni.⁸² (eciaplatform.eu, 2020)

Dalším příkladem je portugalská kreativní čtvrť *LX Factory*⁸³, jež je místem setkávání, uměleckých experimentů, nebo také různých retro butiků. Toto dynamické, živé místo je jedním z nejnavštěvovanějších uměleckých center Lisabonu, které nabízí k navštívení více než 150 obchůdků, galerií, kaváren, knihkupectví a uměleckých ateliérů. Toto nové směřování vdechlo dříve opuštěné továrně odsouzené k demolici atmosféru současnosti a rušného dění. *LX Factory* je bývalou přádelnou bavlny, jež byla jednou z největších lisabonských továren v průběhu 19. století a dnes je místem, které nechybí v žádném turistickém průvodci. „*Události v oblasti módy, reklamy, multimédií, umění, architektury či hudby lákají stále nové návštěvníky. Proslavené jsou nedělní bleší trhy, kdy lemují ulice areálu stánky s použitými předměty, oblečením, obuví a také ručně vyráběné výrobky a potraviny. A během noci se LX Factory promění v hudební scénu s několika živými koncerty, kde vystupují mezinárodně uznávaní umělci. Nájemné je zde velmi nízké a poptávka převyšuje nabídku. Nájemci si svoje prostory navrhují a přizpůsobují sami, podle vlastních požadavků. Provozovatelé areálu ale dbají, aby se nejednalo o nějaké zásadní stavební zásahy a místo zůstalo autentické. Stará strojírenská zařízení, potrubí, kabely... to vše se prolíná s novými prvky a podtrhuje nevšední atmosféru.*“ I přes všechny úspěchy prý ale majitel areálu zatím stále neopouští myšlenku na původní projekt, který by znamenal vybudování čtvrti zcela nové.⁸⁴ (vcpd.cvut.cz, 2016)

⁸¹ <http://www.cittadiprato.it/EN/Sezioni/437/TEXTILE-DISTRICT/>

⁸² <http://eciaplatform.eu/project/creative-districts/>

⁸³ <https://lxfactory.com/en/lx-factory/>

⁸⁴ <http://vcpd.cvut.cz/lx-factory-misto-setkavani-umeleckych-experimentu-i-retro-butiku/>

Gentrifikace je pojem, který je s tématem rozvoje kreativních čtvrtí do značné míry spojován. Přináší s sebou určitá pozitiva, avšak obecně je vnímána spíše jako proces negativní. V rozhovoru se sociální geografkou M. Pixovou se setkáváme s pohledem příslušníků kreativní třídy, kteří mají tendenci gentrifikaci spíše obhajovat. Pixová popisuje, že gentrifikaci vnímá jako proces „*kdy se nějaká část města začne měnit, protože do ní přichází nový kapitál, nejprve to nemusí být nutně finanční kapitál, může jít o kapitál sociální nebo kulturní.*“ Příkladem může být proměna bývalých dělnických čtvrtí, kdy do zchátralých továren přichází umělci, kteří zde začnou tvořit, čímž přitáhnou pozornost obyvatel a čtvrť začnou zviditelňovat. Negativní stránka gentrifikace „*se pak odstartuje v momentě, kdy se ve čtvrti projeví následný příliv finančního kapitálu. Čtvrť se najednou zbaví starého stigma, je zajímavá a začne být atraktivní se v ní pohybovat, tím pádem se vytvoří investiční příležitosti. Pak vzniknou ekonomické tlaky na původní obyvatele a začne je to vytlačovat. Takže čtvrť se zhodnotí, ale vznikne riziko, že už v ní nebudou moct zůstat ani lidé, kteří ji udělali zajímavou, stanou se součástí exkluze nízkopříjmových skupin obyvatelstva.*“⁸⁵ (wave.rozhlas.cz, 2016)

Dopady gentrifikace jsou uvedené např. i v publikaci *Creative Districts Around The World* na příkladu čtvrti *Bairro Alto* v Lisabonu. Počátky zásadních proměn této městské části můžeme sledovat zejména v 80. letech, a jako příklad lze uvést tehdejší paláce, které v našem století nabízejí prostory vyhledávané mnohými developery, uměleckými spolky pro projekty atd., a to nejen díky prostornosti objektů, ale také díky centrální poloze celé této městské čtvrti. *Bairro Alto* dodnes upevňuje svou slávu jako oblast pro noční život. Negativní stránka gentrifikace je v publikaci popsána následovně: „*pokud se tento probíhající fenomén gentrifikace bude prohlubovat, riskujeme, že bude čtvrť Bairro Alto přeměněna na skanzen pro návštěvníky, kde bude možné už jen se najíst, poslechnout si muziku a před návratem domů si dát drink.*“⁸⁶ (Mendes - Creativedistricts, 2014, s. 15)

⁸⁵ <https://wave.rozhlas.cz/gentrifikace-je-negativni-proces-prestoze-na-zacatku-vypada-dobre-castem-prahy-5197092>

⁸⁶ http://creativedistricts.imem.nl/articles/36/00_Marques_Richards_Creative_Districts_complete_book.pdf

Kreativní klastry

Impuls pro rozvoj kreativních odvětví mohou dát geograficky blízká odvětvová uskupení neboli klastry, přičemž koncept klastrů je akceptován jako motor ekonomického rozvoje regionů. Dle *Národní klastrové asociace* (NCA) je pojem **klastr** definován jako „*geograficky blízké seskupení vzájemně provázaných firem, specializovaných dodavatelů, firem v příbuzných oborech, poskytovatelů služeb a souvisejících institucí v konkrétních oborech, které spolu soutěží, ale také spolupracují*“.⁸⁷ (Porter, 1998, s. 213 citováno dle nca.cz, 2014)

Prvním kreativním klastrem, jenž vznikl na území ČR je *Zlínský kreativní klastr, z.s.*, který je tvořen zástupci veřejného, soukromého, neziskového a vzdělávacího sektoru z kreativních a návazných odvětví ve zlínské aglomeraci. „*Klastr byl založen v lednu 2016 v návaznosti na předchozí činnost nezávislé pracovní skupiny Kreativní Zlín. Ta vznikla v září 2014 z podnětu Statutárního města Zlína v návaznosti na doporučení vyplývající z projektu Mapování kulturních a kreativních průmyslů v České republice.*“ Ač již obuvnický průmysl netvoří průmyslovou základnu města, chtěl by zlínský klastr navázat na baťovské dědictví, kterého si velmi váží, a dále tak rozvíjet kreativní odkaz města, nově však v oblasti reklamy, designu a architektury. Konkrétní praktické funkce klastru jsou funkce doporučující, výkonná, propagující a networking.⁸⁸ (kreativnizlin.cz, 2020)

Autorka Marková v rámci svého článku analyzovala a vyhodnocovala možný transfer konceptu kreativních klastrů do ostatních regionů ČR. I přesto, že kreativní odvětví nepatří v Česku k častým (mainstreamovým) tématům regionálních politik, je dle Markové možné říci, že koncept kreativních klastrů, ač zatím oficiálně nedefinovaný, a ne příliš zažitý, se začíná prolínat do lokálních i regionálních nástrojů rozvoje a pomáhá vytvářet novou image dříve čistě průmyslových oblastí.⁸⁹ (Marková, 2014)

4.4.3 Kreativní inkubátory

O kreativitě, kulturních a kreativních průmyslech a kreativní ekonomice se hovoří jako o důležitém a rostoucím segmentu světové ekonomiky, a to hlavně v důsledku rychlých

⁸⁷ <http://nca.cz/cs/co-je-klastr>

⁸⁸ <http://kreativnizlin.cz/>

⁸⁹ https://www.geonika.cz/EN/research/ENMGRClanky/2014_1_MARKOVA.pdf

změn v průmyslových procesech a probíhající revoluce v digitálních technologiích. Tyto společenské změny tak vytvářejí zcela novou poptávku po současných kreativních nápadech, talentech a postupech.

V České republice, především v městech Zlín, **Plzeň**, Brno, Pardubice, Uherské Hradiště, Olomouc a **Praha** postupně vznikají nová kreativní centra a inkubátory a jsou zde pořádány festivaly a různé tematicky zaměřené konference, které sdružují kreativce všech druhů a propojují je s širokou veřejností. Avšak ve srovnání se západními a severními státy, které kreativitu podporují na městské, regionální a státní úrovni, je stále ještě co dohánět.⁹⁰ (jic.cz, 2019)

„Kreativní inkubátory kombinují funkce podnikatelských inkubátorů a kreativních ateliérů tak, aby stimulovaly kreativní nápady a našly pro ně co nejlepší komerční uplatnění. Služby a výhody těchto inkubátorů jsou v podstatě shodné s inkubátory podnikatelskými. Nabízejí prostor a kancelářské vybavení pro kreativní podniky nebo umělce za dotované ceny. Navíc zlepšují podmínky pro rozvoj těchto kreativních firem tím, že jim poskytují konzultace a školení. Každá z inkubačních služeb je speciálně uzpůsobena tak, aby odpovídala potřebám daných „rezidentů“. Hlavní myšlenkou těchto inkubátorů je podporovat rezidenty v tvorbě životaschopných záměrů vhodných pro komerční zhodnocení.“⁹¹ (kreativnicesko.cz, 2015)

Když hovoříme o kulturních a kreativních inkubátorech, je třeba zdůraznit, že neexistuje jednoznačná definice ani kritéria, která by takovýto inkubátor vymezila. Často se inkubátory liší svojí velikostí, místem, pracovními principy a výběrem klientů / rezidentů. Z tohoto je patrné, že různé inkubátory se mohou zaměřovat s rozdílnou intenzitou na:

- kulturní subjekty (fungující jako rezidenční prostory);
- určitou skupinu (klastr) společností (např. herní vývojáři);
- kreativní podnikatele.⁹² (IDU/svazek II., 2015)

Existují i běžné podnikatelské inkubátory, které do svých programů postupně stále více začínají zahrnovat kreativní podniky, což rozvíjí i nadále myšlenku vývoje

⁹⁰ <https://www.jic.cz/magazin/proc-jsou-dulezite-kreativni-prumysly-2/>

⁹¹ <https://docplayer.cz/754947-Jak-se-kreativni-inkubator-odlisuje-od-klasickeho-podnikatelskeho-inkubatoru.html>

⁹² https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

specializovaných inkubátorů právě pro kulturní a kreativní průmysly. Za tím, proč kulturní a kreativní průmysly vyhledávají inkubační prostory, stojí především tři hlavní důvody:

- 1) potřeba inspirativního a živého prostředí;
- 2) potřeba speciálního konzultačního poradenství a služeb, které jsou uzpůsobeny jejich specifickým provozním požadavkům;
- 3) fakt, že kulturní a kreativní průmysly často fungují na principech prototypu nebo projektu.

„Samotný proces inkubace je pro tvůrčí práce zásadní - kreativní a umělecké myšlenky se „inkubují“ v mysli autorů po celou dobu, kdy se tvůrčím procesem přetvářejí na umělecké dílo či kreativní produkt. Proto byl v kreativních odvětvích vždy přítomen prvek shlukování (klastrování), který je pro inkubátory typický a vždy se v nich v nějaké formě projevoval. V posledních několika desetiletích se tento proces ještě urychlil díky celkové postindustriální situaci v mnohých městech Evropy a Severní Ameriky.“⁹³
(kreativnicesko.cz, 2015)

4.4.4 Síť kreativních měst UNESCO

Síť kreativních měst UNESCO byla vytvořena v roce 2004 za účelem podpory spolupráce s městy a mezi městy navzájem. Města, která rozhodla o svém zapojení do této mezinárodní sítě, označují kreativitu za strategický faktor svého udržitelného rozvoje, a to stimulací kulturního průmyslu, podporou tvorby, podporou účasti občanů na kulturním životě a přístupem k veřejné sféře s novou perspektivou. V současné době tvoří tuto síť 246 měst, spolupracují na cestě ke společnému cíli, a to postavit tvůrčí a kulturní průmysl do středu svých rozvojových plánů na místní úrovni a aktivně spolupracovat i na úrovni mezinárodní. V tomto ohledu síť kreativních měst UNESCO nabízí městům jedinečné příležitosti k tomu, aby čerpaly z procesů vzájemného učení se a projektové spolupráce.⁹⁴ (en.unesco.org/creative-cities, 2020)

⁹³ <https://docplayer.cz/754947-Jak-se-kreativni-inkubator-odlisuje-od-klasickeho-podnikatelskeho-inkubatoru.html>

⁹⁴ <https://en.unesco.org/creative-cities/content/why-creativity-why-cities>

Svým připojením k *síti kreativních měst UNESCO* se členská města zavazují ke sdílení osvědčených postupů a rozvíjení partnerství zahrnujících veřejný i soukromý sektor a občanskou společnost s cílem:

- posílit tvorbu, výrobu, distribuci a šíření kulturních činností, zboží a služeb;
- rozvíjet centra tvořivosti a inovací a rozšiřovat příležitosti pro tvůrce a profesionály v kulturním sektoru;
- zlepšit přístup ke kulturnímu životu a účast na něm, zejména pro marginalizované nebo zranitelné skupiny a jednotlivce;
- plně integrovat kulturu a kreativitu do plánů udržitelného rozvoje.

V dokumentu *UNESCO Mission Statement (2004)*⁹⁵ je uvedeno celkem sedm tvůrčích oblastí, kterými se *síť kreativních měst UNESCO* zabývá:

- 1) řemesla, lidová umění,
- 2) mediální umění,
- 3) film,
- 4) design,
- 5) gastronomie,
- 6) literatura
- 7) hudba.

Jane Jacobs vystihuje myšlenku kreativních měst slovy: „*Budovat kreativní město je iluze, ale kreativita může určitě profitovat z budov.*“ (Marková a kol., 2013, s. 53) Jinými slovy, nahlížet na brownfields jen jako na problém, by mohlo být chybou, jelikož tyto prostory dokážou nepochybně nabídnout více a skrývají v sobě, ač často na první pohled skrytý, značný geografický kapitál.

Ekonom a urbanista Richard Florida uvádí, že hlavní hnací silou současného ekonomického rozvoje je takzvaná **kreativní třída**, která zahrnuje ekonomickou vrstvu pracovníků, jejichž funkce primárně spočívá v tvoření nových myšlenek, technologií nebo obsahů a ekonomické hodnoty zapojením vlastní kreativity. Tento koncept kreativní třídy se i přes své kritiky z řad akademiků i praktiků stal užívaným konceptem řadou evropských měst, která jej nekriticky implementovala do svých rozvojových dokumentů, kulturních politik a strategií s vizí stát se „**kreativními městy**“. Florida dále rozvíjí tuto myšlenku kreativní třídy a poznamenává, že městské lokality s rozvinutou kulturou přitahují a udržují vysoce vzdělané kreativní jedince, a tím se toto

⁹⁵ https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities/files/Mission_Statement_UNESCO_Creative_Cities_Network_1.pdf

stává konkurenční výhodou daných měst, která se v závislosti na tomto posunu stávají geografickou oblastí bohatou na nově vznikající podniky / start-upy, a tím i nová pracovní místa. (citováno dle Koleček, 2017, s. 9-13)

4.4.5 Evropské hlavní město kultury

„*Evropské hlavní město kultury je jedním z nejúspěšnějších projektů, jaké kdy EU spustila*“⁹⁶ (kreativnievropa.cz, 2020) zhodnotila předešlá komisařka pro vzdělávání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež Androulla Vassiliou. Tato iniciativa slouží jako katalyzátor pro vytváření pracovních příležitostí, obnovu měst, podporu turismu a má zcela jistě dlouhodobý přesah do rozvoje daných měst, přeneseně i celých regionů. Z hlediska kulturního je *Evropské hlavní město kultury* příležitostí profilovat se na globálním jevišti a vyzdvihnout bohatost a rozmanitost evropských kultur a posilovat u občanů pocit příslušnosti ke společnému kulturnímu prostoru.⁹⁷ (mkcr.cz, 2020)

Titul *Evropské hlavní město kultury* je udělován od roku 1985 každoročně Evropskou unií za finanční podpory Evropské komise. Tento mezinárodní projekt byl iniciován motivací tehdejší řecké ministryně kultury Meliny Mercouri⁹⁸ (ec.europa.eu, 2015), která v něm viděla příležitost pro sblížení členských zemí na základě porozumění a vzájemného dialogu, společné historie a hodnot. „*Původně bylo Evropské hlavní město kultury voleno na základě historie daného města a bohatství jeho kulturní nabídky. V současné době je udělení titulu spíše podnětem ke kulturnímu rozvoji a strukturálním změnám v daném městě.*“ V roce 2020 je tomu tedy již 35 let, co Evropská města ožívají pod taktovkou kreativních přístupů a urbánních iniciativ.⁹⁹ (europarl.europa.eu, 2017)

Česká republika má na svém kontě už dvě města, která se v minulosti stala kulturní metropolí Evropy. Jedním z nich byla Praha v roce 2000, a o 15 let později se tohoto úkolu úspěšně zhostila Plzeň. (K projektu *Plzeň 2015* více v případové studii.) Dalším rokem, kdy přijde Česko se svojí kandidaturou na řadu, je rok 2028.¹⁰⁰ (mkcr.cz, 2020)

⁹⁶ <https://www.kreativnievropa.cz/evropska-hlavni-mesta-kultury-doporuceni/>

⁹⁷ <https://www.mkcr.cz/evropske-hlavni-mesto-kultury-pro-roky-2020-2033-2170.html>

⁹⁸ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/capitals-culture-30-years-brochure_en.pdf

⁹⁹ <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/eu-affairs/20161207STO54931/evropska-hlavni-mesta-kultury-2017-aarhus-a-pafos>

¹⁰⁰ <https://www.mkcr.cz/evropske-hlavni-mesto-kultury-pro-roky-2020-2033-2170.html>

5 Metodika

5.1 Teoretická východiska

Základními dvěma výzkumnými otázkami této práce, která jako hlavní výzkumnou metodu využívá případové studie, jsou:

- **Jak** by brownfieldy mohly být využívány se zaměřením na rozvoj a podporu kulturních a kreativních průmyslů v ČR?
- **Proč** by tato otázka podpory kulturních a kreativních průmyslů měla být více komunikována a prosazována jak na úrovni místních (komunálních) rozhodnutí, tak i v kontextu nadnárodním a mezinárodním?

5.2 Cíl práce

Překládaná diplomová práce si klade za cíl vyhodnotit možnosti revitalizace lokalit brownfields v souvislosti s kulturními a kreativními průmysly a jejich vliv na regionální rozvoj. Na příkladu vybraných případových studií z Čech i ze zahraničí analyzovat klíčové faktory pro úspěšné horizontální revitalizační projekty brownfields. Zhodnocením vybraných kulturních a kreativních center, která vznikla v nevyužívaných areálech industriálního dědictví, napomoci formulovat očekávání pro projekty podobného zaměření a vyhodnotit potenciální přínos takovýchto projektů z hlediska regionálního rozvoje. V práci je zohledněn přesah architektury a urbanismu a jejich vztah s některými oblastmi společenských věd a s uměním.

Díličím cílem je tedy analyzovat a vyhodnotit potenciál brownfields pro edukativní a kulturně společenské aktivity se zaměřením na podporu a rozvoj kulturních a tvůrčích odvětví v rámci myšlenky regionálního rozvoje.

Hlavním cílem je poté sestavit doporučení pro v současné době vznikající kulturní centrum Žižkárna, které od jara 2019 začalo vznikat na území bývalých Kasáren v centru Českých Budějovic. *Kulturní centrum* (dále KC) *Žižkárna* je hlavní případovou studií této práce.

Vlastní návrhy a doporučení pro KC *Žižkárna* jsou následně uvedené v poslední kapitole, přičemž jeden z návrhů, konkrétně vznik multifunkčního venkovního altánu, je zhodnocen i po stránce nákladové.

5.3 Zdroje dat

Potřebná data byla získávána rešerší vědeckých a odborných monografií a zároveň bylo vycházeno z poznatků vědeckých prací a odborných studií. Sběr dat také probíhal analýzou mediálních výstupů z ověřených online zdrojů. Byly tedy využity jak **sekundární**, tak **primární** zdroje dat. Zdrojem primárních dat byly osobní schůzky, osobní účasti na veřejných prezentacích, debatách a konferencích, e-mailová, telefonická i osobní komunikace s českými i zahraničními představiteli zkoumaných projektů.

Autorka práce měla na podzim roku 2019 možnost setkat se s hlavním řešitelem projektu *KC Žižkárna*, panem Ing. Janem Mádlem, během osobní schůzky. Tam jí byl celý projekt představen včetně organizačního zajištění, plánu, financování i regionální spolupráce a s komentářem byla provedena areálem bývalých kasáren.

5.4 Použité metody

Kvalitativní výzkum

Zdroj: Robert K. Yin, 2003

Zdroj: Olecká, 2010

Získaná data pro koncipování této diplomové práce jsou založena především na kvalitativních výzkumných metodách, jež v kontextu daného tématu umožnily lepší porozumění současnému stavu poznání a praxe v oblasti KKP.

Případové studie byly zvoleny za hlavní metodu v rámci kvalitativního výzkumu pro účely a zpracování praktické části, přičemž jejich pojetí je spíše **deskriptivního charakteru**. Cílem případových studií je co nejkomplexněji přiblížit problematiku kulturou tažených revitalizací brownfields v regionálních podmínkách vybraných projektů. Analýzou získaných informací poté nastínit potenciál tohoto kulturního přístupu urbánní regenerace a vyhodnotit jeho dopady na utváření brandu města.

Pozorováním a následnou **indukcí** bylo možné identifikovat autentické poznatky k případovým studiím. Autorka této práce navštívila některé z uvedených brownfields a takto nasbírané poznatky byly následně zpracované v praktické části.

Analýzou, syntézou a **komparací** získaných dat ohledně konkrétních případových studií, ať už získaných **kompilací** uvedené literatury, či **osobním sběrem**, vzešla určitá

doporučení, kterými by se mohli v budoucnu inspirovat a řídit zainteresovaní stakeholders konkrétních revitalizačních projektů.

Autorka práce se v rámci sběru dat a porozumění dané problematice zúčastnila následujících **událostí**:

- Veřejná akce „**Kreativní město**“ - (České Budějovice, listopad 2018)¹⁰¹
Téma: *Diskuze nad úrovní zdejší výstavby, kultury a občanského života*
- Konference „**Creatinno**“ - (Praha, prosinec 2019)¹⁰²
Téma: *Smysluplná podpora kulturních a kreativních průmyslů*
- Studijní cesta studentů Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v rámci předmětu „**Destinační management a marketing**“ - (Horní Rakousko - Linz, prosinec 2018)¹⁰³
Téma: *Kulturní a industriální turismus v Horním Rakousku*
- Erasmus+ Youth projekt „**Improv(is)e!**“ - (Kostelec nas Černými Lesy, září 2019)^{104 105}
Téma: *Hledání řešení a prevence vysoké míry nezaměstnanosti mladých Evropanů, aneb jak může divadlo napomoci ve snižování míry nezaměstnanosti*
- Veřejný seminář „**Rendez-vous podnikavých žen**“ - (České Budějovice, listopad 2019)¹⁰⁶
Téma: *Jak být efektivní a neztratit se v davu?*
- Open air akce „**PechaKucha Night vol. 29**“ - (Plzeň, září 2019)¹⁰⁷
Téma: *Formát 20×20 - Příběhy oživení veřejného prostoru*

5.5 Metodický postup

Nejprve byla provedena **rešerše literatury** a následovalo **sestavení případových studií** revitalizačních projektů. Poté byly **vyhodnoceny poznatky** z případových studií a na

¹⁰¹ <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Novinky/Listopad-2018/Kreativni-mesto-prilakalo-do-Ceskych-Budejovic-architektu-i-zastupce-mesta-a-kraje>

¹⁰² <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Akce/Konference-Creatinno>

¹⁰³ <https://www.ef.jcu.cz/o-fakulte/aktuality/2016/studenti-ef-navstivili-v-ramci-studijni-cesty-rakousky-linec>

¹⁰⁴ <https://www.euroskop.cz/44/34402/clanek/projekt-improv-is-e-podporeny-z-erasmus-ocima-ucastnice/>

¹⁰⁵ <http://youthprogress.eu/uncategorized/schopnost-adaptovat-se-a-prijimat-zmeny-to-je-pro-nas-improv-tvrdi-ucastnici-projektu-improvise/>

¹⁰⁶ <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Akce/Rendez-vous-podnikavych-zen-v-Ceskych-Budejovicich-cs>

¹⁰⁷ <http://www.pknpcz.cz/predchozi/akce/?idAkce=39>

jejich základě byla sestavena **konkrétní doporučení** pro projekt *KC Žižkárna*, přičemž návrh vzniku multifunkčního venkovního altánu byl zpracován i po stránce nákladové.

Výběrová kritéria případových studií

Prezentované případové studie byly pro účely této práce vybrány dle několika kritérií. Projekty revitalizací brownfields musely být zaměřené na rozvoj kulturních a kreativních průmyslů. Jejich proměna v tzv. „kulturní fabriky“, neboli v projekty, které vyvíjí soustavnou kulturní či kreativní činnost v prostorách bývalých nevyužívaných industriálních budov, jež za tímto účelem byly rekonstruovány, se musela opírat o pět základních pilířů, kterými jsou:

- 1) Kreativita,
- 2) Kultura,
- 3) Zaměstnanost,
- 4) Vzdělávání,
- 5) Infrastruktura (zlepšování kvality).

Dílním cílem této práce bylo vyhodnocení vybraných revitalizačních projektů z hlediska jejich vlivu na regionální rozvoj. Dle praktického chápání oboru regionálního rozvoje, jak uvádí Damborský (Wokoun a kol., str. 11), lze pod regionální rozvoj zahrnout činnosti a přístupy pro zlepšení využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného území vznikajícího v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Jedním z aktuálních témat regionálního rozvoje je tzv. „difúze inovací“, kdy kromě jejich čistě technicko-hospodářské dimenze ve sféře regionálního rozvoje je jejich vliv možné vnímat i rozšířeně zahrnutím dimenze sociální a institucionální změny v podobě **nové formy organizací** či **proměnou životního stylu**. (Friedmann, 1972 citováno dle Wokoun a kol., 2008, s. 322)

Ač se od sebe v určitých aspektech zvolené projekty pro případové studie mohou lišit, ať už v otázkách motivace zahájení činnosti, modelů financování, či samotného provozu, snahou této práce bylo poukázat jak na jedinečnost daných projektů, tak na společné rysy, které z opuštěných brownfieldů tvoří pulzující, kreativní, inspirativní prostory v daných urbánních územích.

Praktická část - případové studie

V metodice práce byly definované dvě výzkumné otázky, na které tato podkapitola odpovídá, a do praxe tímto uvádí poznatky, které vzešly z provedené literární rešerše.

6 Případové studie z ČR

V České republice se začalo s budováním zázemí a podpůrné infrastruktury pro kreativní průmysly až v roce 2015, kdy byla dokončena mapovací studie s názvem *Kreativní Česko*.¹⁰⁸ (kreativnicesko, 2015) Tento pětiletý průzkum dokládá, že většina spolupráce se odehrává ve městech jako Zlín, **Plzeň**, Brno, Pardubice, Uherské Hradiště, Olomouc a **Praha**.¹⁰⁹ (kreativnicesko, 2016)

K výběru reprezentativních projektů z českých měst inspirovalo mimo vlastní zkušenosti autorky, také shlédnutí filmu s názvem *Industriály 2016 - Kulturní a komunitní projekty pro objekty průmyslového dědictví*¹¹⁰, který byl promítán na akci s názvem *Kreativní město* pořádané Agenturou *CzechInvest* v listopadu 2018 v Českých Budějovicích. Cílem tohoto filmu, který vznikl v rámci grantu *Průmyslové dědictví v ohnisku kulturní krajiny*, bylo odpovědět na otázku, zda jsou industriální objekty s novou náplní skutečně ekonomickým motorem a zda opravdu vytvářejí v místě, kde stojí, nové vztahy.¹¹¹ (Boudová a Kastlová, 2018) Na základě navštívení této události a osobního kontaktu se zástupci agentury *CzechInvest* (např. tehdejší regionální ředitelkou Radkou Rajnochovou) se autorka rozhodla pro výběr tématu práce právě z oblasti revitalizací brownfields v kontextu přístupů kreativních měst.

Kastlová z Fakulty architektury ČVUT v Praze v rámci komentáře k filmu *Industriály 2016* zmiňuje, že některé projekty, jenž se ve snímku objevují a byly tehdy aktuální, a působily jako projekty se značným potenciálem do budoucna, s odstupem času působí již jinak. Dle jejích slov „trochu přepálily počáteční nadšení“. Je zřejmé, že takovéto projekty mohou být riskantní a snaha zachránit a oživit bývalý průmyslový

¹⁰⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=OdD1FtdHaKw>

¹⁰⁹ https://www.idu.cz/dokumenty/brozura_kreativnicesko_2016.pdf

¹¹⁰ <http://vcpd.cvut.cz/industrialy/>

¹¹¹ <https://vltava.rozhlas.cz/jak-si-rozumi-kultura-a-industrial-podivejte-se-na-film-a-nechte-se-vest-mapou-7671774>

prostor člověka může někdy až existenčně ohrozit, jako se tomu stalo v případě *Kotelny v Chrastavě*.¹¹² (vltava.rozhlas.cz, 2018)

Stručná kontextualizace oblasti kulturních regenerací, jež byla uvedena v předchozí kapitole, naznačuje, že „*nejen způsob řízení měst, ale také dosavadní malé zkušenosti měst v oblasti velkých urbánních investic, či přesněji vlajkových projektů v kontextu kulturou tažené regenerace, představují pro města v post-socialistickém kontextu velkou výzvu*“. (Marková a Slach, 2013) Nicméně je třeba si uvědomit, že „*tyto problémy jsou společné pro všechny země s průmyslovou minulostí, bez ohledu na úroveň jejich industrializace. Je zde mnoho dosud nevyužitých šancí a vnitřních kapacit, které čekají na chytrá řešení*“, uvádí Boudová v anotaci k zprávě z projektu *Průmyslové dědictví v ohnisku kulturní krajiny*, a dodává, že cílem tohoto projektu je přispět k hlubšímu porozumění procesům ovlivňujícím další vývoj oblastí s industriální minulostí a také hledání cest k jejich novému využití.¹¹³ (fa.cvut.cz, 2017)

6.1 Praha - Obecné informace

V Praze, hlavním městě ČR, žije 1 308 632 obyvatel (2019)¹¹⁴, čímž se stává největším městem Česka, a zároveň 13. největším městem Evropské unie.

Jedním z možných přístupů k rozvoji potenciálu je aplikace konceptu chytrých měst neboli *SMART Cities*, do něž se Praha snaží zapojit. „*SMART Cities je moderní urbanistický koncept, jehož základní vizí je efektivně a systematicky v Praze podporovat rozvoj a propojení kvalitní energetické, telekomunikační, dopravní a environmentální infrastruktury, vzdělanosti, kultury a podnikání s vysokou přidanou hodnotou.*“¹¹⁵ (IDE,2014) Třemi základními navzájem propojenými koncepčními celky, které vychází z platného *Strategického plánu hl. m. Prahy*, jsou:

- „SMART Infrastructure“;
- „SMART Specialization“;
- „SMART Creativity“.

¹¹² <https://vltava.rozhlas.cz/jak-si-rozumi-kultura-a-industrial-podivejte-se-na-film-a-nechte-se-vest-mapou-7671774>

¹¹³ <https://www.fa.cvut.cz/cs/vyzkum-a-spoluprace/vyzkumne-projekty/3907-prumyslove-dedictvi-v-ohnisku-kulturni-krajiny>

¹¹⁴ <https://www.czso.cz/csu/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>

¹¹⁵ <http://www.digitalniekonomika.cz/files/StudieIDE.pdf>

Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy se ve spolupráci s *Fraunhofer Institutem* podílí na evropském Smart Cities projektu *Triangulum (2015-2020)*¹¹⁶, podporovaného z programu *Horizon 2020*, který spočívá v tříletém sledování transformace vybraných městských částí v Manchesteru (VB), Eindhovenu (Nizozemsko) a Stavangeru (Norsko) v chytré, environmentálně udržitelné čtvrti, kdy získané poznatky Praha použije pro sestavení vlastního plánu transformace konkrétní městské části.¹¹⁷ (iprpraha.cz, 2020)

Městská čtvrť Karlín v Praze 8 skýtá kulturní scéně veskrze pestré zázemí. Nachází se zde například: *Hudební divadlo Karlín*, galerie *Karlín Studios*, sezonní *Letní kino v Karlíně*, jenž je provozováno Českým rozhlasem, či *Přístav 18600*, které Karlínu nabízí další zelenou plochu jako místo pro kulturu a zároveň připojuje dříve přístavní čtvrť opět k řece.¹¹⁸ (Zezula, 2017)

V urbanistickém kontextu se čtvrtí Karlín někteří spojují negativní konotaci již dříve vysvětleného pojmu **gentrifikace**. Komentář k současnému stavu městské části podal například A. Debrain (architekt a publicista) pro Český rozhlas (Radio Wave 2016) a uvedl kontext proměny této čtvrti, jež započala (některé zdroje uvádí, že byla jen urychlena) v důsledku povodní v roce 2002. Karlín vidí jako názorný příklad typické gentrifikované lokality a dodává, že podobně na tom je i například bytová rezidence *Central Park* na Žižkově.¹¹⁹ (wave.rozhlas.cz, 2016) Dříve průmyslové centrum města se proměnilo v prominentní čtvrť.¹²⁰ (ČTK/web, 2017)

6.1.1 Praha - Kasárna Karlín

Historie vzniku a představení projektu

Samotnému projektu *Kasárna Karlín* předcházela projekt *kulturního centra na Nákladovém nádraží Žižkov*, jehož dramaturgii měli na starost Matěj Velek společně s Dianou Vávrovou. Jejich působení zde probíhalo mezi lety 2013-2015, avšak nakonec prostory museli opustit.

¹¹⁶ https://www.triangulum-project.eu/?page_id=82

¹¹⁷ <http://www.iprpraha.cz/clanek/308/smart-cities>

¹¹⁸ <https://goout.net/cs/magazin/pripadova-studie-karlin-jak-se-chuda-prazska-ctvrt-probudila-k-zivotu/umh/>

¹¹⁹ <https://wave.rozhlas.cz/gentifikace-je-negativni-proces-prestoze-na-zacatku-vypada-dobre-castem-prahy-5197092>

¹²⁰ https://www.idnes.cz/bydleni/architektura/karlin-povodne-zaplavy-bydleni-v-karline-prodej-bytu.A170804_150244_architektura_web

V roce 2014 Ministerstvo obrany zarazilo nevýhodný prodej a kasárna převedlo v roce 2016 na Ministerstvo spravedlnosti s tím, že v areálu vznikne justiční palác. Na začátku roku 2016 oslovil Matěje Velka z neziskové organizace *Pražské Centrum z. s.* místostarosta Prahy 8 Petr Vilgus s myšlenkou dočasného využití areálu bývalých kasáren. „*Následovala jednání na ministerstvu spravedlnosti, kde pro projekt byla získána podpora. Následovalo rok trvající vyjednávání smluvních podmínek*“, uvedl k představení historie vzniku projektu hlavní dramaturg a produkční Matěj Velek.¹²¹ (kasarnakarlin.cz, 2018)

Areál byl poprvé otevřen veřejnosti při příležitosti oslav 200 let Karlína v červnu 2017. Od té doby slouží tento objekt, stojící od 19. století, jako nejnovější v dlouhé řadě pražských kulturních pop-up hitů.¹²² (dabpraha.rozhlas.cz, 2019)

Organizátoři, stakeholders a financování

Kulturní a společenské centrum *Kasárna Karlín* vytvořila a spravuje nezisková organizace *Pražské centrum z.s.* Užší organizační tým je tvořen zhruba 15 lidmi rozličných profesí i zkušeností od produkčních, kurátorů, dramaturgů, správců, provozních, PR až po ostrahu. Navíc je pro provoz důležité přispění i několika externích spolupracovníků, bez kterých by udržení kvality poskytovaných služeb nebylo možné.

Počáteční investice byly hrazeny zcela z osobních prostředků organizátorů. Následně se jim v roce 2018 podařilo získat grantovou podporu od Městské části Praha 8, hlavního města Prahy, Ministerstva kultury a T-mobile *Mluvme spolu*, což značně ulehčilo rozpočtu kulturně společenského komplexu. Mezi hlavní zdroje příjmů patří hlavně provoz kavárny, baru a občerstvení.

Podrobnější popis nabídky

V areálu je lidem nabízeno několik různých způsobů trávení času. Například zde ve venkovních prostorách, často nazývaných největším náměstím bez aut, vzniklo letní kino, dětské hřiště s obrovským pískovištěm, sportoviště (beach-volejbalové hřiště), sauna, bar i ohniště, a navíc je prostor doplněn o umělecké instalace.

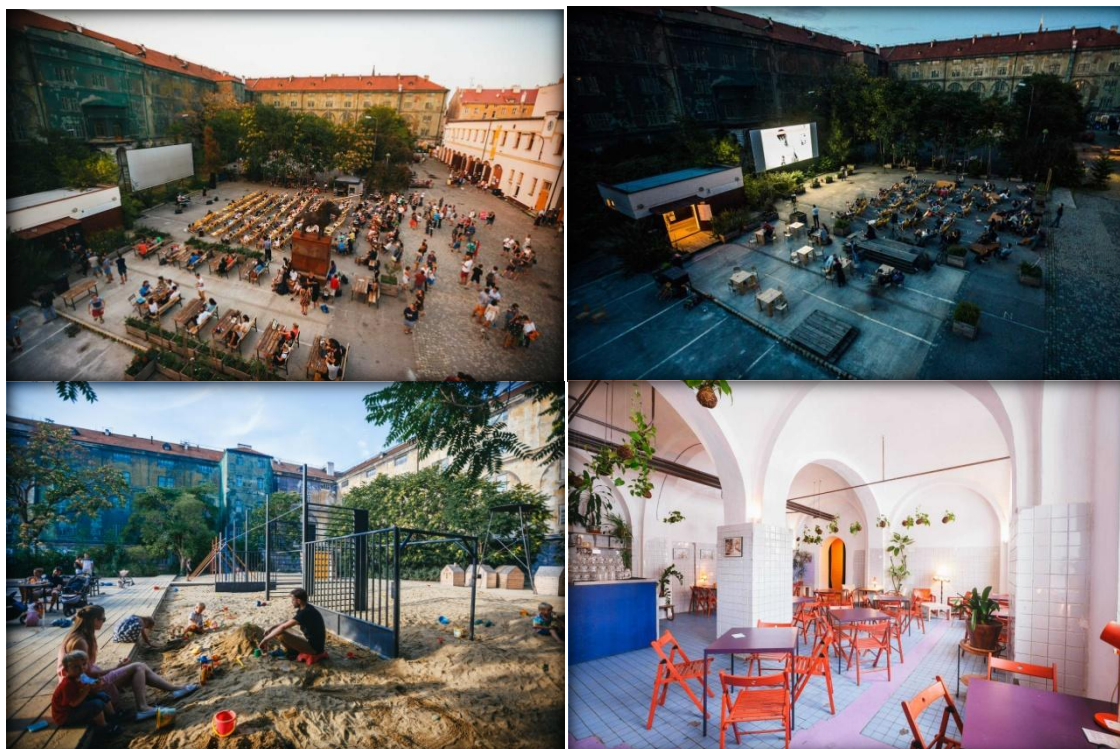
¹²¹ <https://kasarnakarlin.cz/cs/o-nas>

¹²² <https://dabpraha.rozhlas.cz/kasarna-karlin-kulturni-oaza-uprostred-rusneho-mesta-7725699>

Ve vnitřních prostorách se návštěvníci mohou těšit na kavárnu (dříve armádní bazén a převlékárny), koncertní sál (dříve prostor garáží) či filmový sál s kapacitou 100 osob (dříve zkušebna armádního orchestru).

Velkou výhodou tohoto jedinečného místa je, že je takto pestrá nabídka v dostupné vzdálenosti od centra Prahy.

Obrázek 4: Praha - Kasárna Karlín

Zdroj: kasarnakarlin.cz, 2020

6.2 Plzeň - Obecné informace

Plzeň s počtem obyvatel 172 441 (2019)¹²³ se řadí na čtvrtou příčku v ČR. Město je známé především pro svou průmyslovou a pivovarnickou historii. Významnými místními podniky je například celosvětově známá společnost *Škoda Transportation*, či *Plzeňský Prazdroj, a.s.*, pro jejichž slávu město získalo přívlastek pivovarnictví a strojírenství. Nicméně Plzeň toho nabízí svým obyvatelům i návštěvníkům z jiných regionů a zemí mnohem více. Spojením neodlučitelnosti průmyslové paměti města

¹²³ <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>

s neotřelostí a inovací tak vzniká prostředí otevřené kreativitě, umění a vzdělávání.¹²⁴ (IDU, 2015)

V roce **2010** Plzeň uspěla se svojí kandidaturou a stala se *Evropským hlavním městem kultury* pro rok 2015, kdy v „souboji“ o titul porazila Ostravu. V roce **2013** se v Plzni uskutečnila akce s názvem *Týden kulturních fabrik* a mezinárodní konference *Kulturní fabrika a město*, jejímž ústředním motivem bylo, jak se kulturní fabriky mohou stát katalyzátorem městského života a urbanistického rozvoje. V rámci tohoto projektu byla věnována pozornost tzv. „kulturním továrnám“ neboli novým prostorům pro kulturu, umění a rozvíjení komunitního života v bývalých průmyslových objektech. V době konání této události se jednalo o do té doby nejucelenější program konferencí, seminářů a výstav věnovaný tématice využití bývalých průmyslových budov ke kulturním účelům v České republice.¹²⁵ (Plzeň 2015, o.p.s., 2013)

V Plzni se v rámci plodného roku *Evropského hlavního města kultury 2015* otevřely veřejnosti jako místa pro umění i další průmyslové areály. Byly jimi:

- Pivovar Plzeňský Prazdroj - vznik prostor pro koncerty v návštěvnickém centru nebo prohlídky a příběhy spojené s pivovarským řemeslem;
- Areál Škody Plzeň - vznik nejmodernějšího science centra a planetária *Techmania Science Center*;
- Areál Papírny - vznik kulturního centra *Papírna*.

6.2.1 Plzeň - DEPO2015

Historie vzniku

DEPO2015 - centrum na podporu tvůrčího podnikání a jeden z největších výstavních prostorů v Plzni, je unikátním plzeňským místem v těsné blízkosti centra, kde je možné kreativně tvořit, vyrábět a zároveň vystavovat, prodávat či nakupovat.

V roce 2015, kdy se Plzeň stala *Evropským hlavním městem kultury*, bylo *DEPO2015* hlavním z ohnisek programu. Původně měl kreativní inkubátor vzniknout v bývalém vojenském areálu v Plzni na Světovaru, jenže plány na vybudování kulturní fabriky

¹²⁴ <https://www.culturenet.cz/coKmv4d994Swax/uploads/2016/02/Kulturni%CC%81-a-kreativni%CC%81-pru%CC%8Amysly-Plzne%CC%8C.pdf>

¹²⁵ <http://www.earch.cz/cs/akce/tyden-kulturnich-fabrik>

zmařily škodlivé izolace, které se našly ve starých objektech, a jejichž vyčistění od škodlivého korkodehetu by celý plán zpozdilo a prodražil by se tak i rozpočet na obnovu.¹²⁶ (Nedvěd, 2015)

V červnu 2016 bylo *DEPO2015* vyhlášeno za výherce soutěže *Czech Event Awards*¹²⁷, k čemuž se v tiskové zprávě vyjádřila tehdejší marketingová manažerka *DEPO2015* K. Toušová slovy: „*DEPO2015 je unikátní svým širokým zaměřením a multifunkčností. Porota ocenila kromě kouzla industriálního prostoru s velkorysým krytým náměstím, také zajímavý program, který připravujeme ve velmi úsporně zrekonstruovaném areálu bez obřích investic.*“¹²⁸ (Toušová, 2015)

Představení projektu

DEPO2015 je brownfieldem, který dříve v rukou městských dopravních podniků sloužil jako vozovna. Dnes jsou tyto prostory živým místem, kde se kloubí kultura s byznysem. Dle metodiky *Institutu umění* v roce 2014 ve spolupráci s městem Plzeň a *Plzni 2015* proběhly první a druhá fáze mapování KKP. Na základě výsledků této mapovací studie bylo zjištěno, že v Plzni chybí prostor pro společenské akce, místo, kde by kreativci mohli prezentovat svou práci a zároveň místo, kam by potenciální zákazníci mohli chodit za kreativními službami, a v případě dotazů se mít na koho obrátit.¹²⁹ (IDU, 2016)

Respondenti při dotazování uváděli, že vnímají *DEPO2015* především jako místo, které by mohlo sloužit pro prezentaci autorské práce a pro setkávání jak potenciálních zákazníků a publika, tak umělců z různých odvětví. Dvě pětiny respondentů v *DEPO2015* preferovali vznik prostor pro společenské akce a 37 % respondentů vyjádřilo své preference pro vznik kavárny nebo baru. Dále dotazovaní z většiny odvětví vyjádřili preferenci ohledně možnosti práce na inovativních produktech pod značkou *DEPO2015*. Důrazně také poukazovali na potřebu, aby potenciální nájemci prostor v *DEPO2015* byli vybíráni odbornou komisí s ohledem na jejich kvalitu, uměleckou hodnotu i respektování etických principů v rámci podnikání, čímž by byla zajištěna určitá záruka kvality a umělecké hodnoty pro zákazníky a publikum. Výsledky

¹²⁶ https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/kreativni-inkubator-depo-2015.A150821_105236_plzen-zpravy_pp

¹²⁷ Czech Event Awards - Odborná soutěž, která vyhodnocuje nejlepší marketingové aktivity v ČR

¹²⁸ <http://www.plzen2015.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy>

¹²⁹ https://www.idu.cz/dokumenty/brozura_kreativnicesko_2016.pdf

dotazování ohledně předběžné poptávky po službách *Centra kreativního podnikání v DEPO2015* jsou zobrazeny v příloze X5.

Studie *Kulturní a kreativní průmysly Plzně* navíc poskytla podrobný rozbor, jenž byl využit jako východisko při přípravě *Centra kreativního podnikání v DEPO2015* a při realizaci plánovaného kreativního inkubátoru. Mapováním bylo vyčísleno, že v odvětvích KKP v Plzni působí 1 056 subjektů, čítajících na 3 899 zaměstnanců, jenž představují 4,5 % zaměstnanosti Plzně, což generuje 4,1 mld. Kč obrátu ročně.¹³⁰ (IDU, 2015)

Organizátoři, stakeholders a financování

*Zdroj: Výroční zpráva společnosti Plzeň 2015 za rok 2017*¹³¹

Provozovatelem kreativní zóny DEPO2015 a vybraných projektů je zapsaný ústav Plzeň 2015 s činností na dobu neurčitou. Dříve nezisková organizace Plzeň 2015 byla založena městem Plzní za účelem přípravy a realizace programové části projektu Evropské hlavní město kultury 2015. Po roce 2015 se transformovala z obecně prospěšné společnosti na zapsaný ústav s prodloužením činnosti na dobu neurčitou, aby zajistila udržitelnost vybraných projektů a provozovala Kreativní zónu DEPO2015. Ředitelem společnosti Plzeň 2015, z. ú. je od roku 2013 Ing. Jiří Suchánek a předsedou správní rady společnosti je Mgr. Martin Baxa, primátor města Plzně.

Z poslední veřejně dostupné Výroční zprávy o činnosti organizace z roku 2017 se dozvídáme, že organizační strukturu společnosti v roce 2017 tvořila následující oddělení: Administrativa, Program, Provoz DEPO2015, Centrum kreativního podnikání, Obchod a marketing, KD Peklo a Česko-německé vztahy. Úvazků bylo ve společnosti Plzeň 2015, z.ú celkem 23,1, nicméně tým dále doplňovali externí spolupracovníci, kteří plnili konkrétní zadání na bázi projektového řízení.

Mezi **institucionální partnery** společnosti *Plzeň 2015* patří zejména Statutární město Plzeň, MKČR a Plzeňský kraj. „*Dílčí projekty byly financovány z dotačních zdrojů poskytnutých grantovým programem Prazdroj lidem, Programem přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EUS 2014-2020, Úřadem*

¹³⁰ <https://www.culturenet.cz/coKmv4d994Swax/uploads/2016/02/Kulturni%CC%81-a-kreativni%CC%81-pru%CC%8Amysly-Plzne%CC%8C.pdf>

¹³¹ <https://www.depo2015.cz/o-nas-ag65/ke-stazeni-a953>

městského obvodu Plzeň 1, Úřadem městského obvodu Plzeň 3, Česko-německým fondem budoucnosti, agenturou CzechTourism či soukromou zahraniční nadací EU-Japan Fest (umělecké rezidence).“ (depo2015.cz, 2017)

Společnosti se podařilo navázat nová **partnerství s privátními sponzory** a prodloužit spolupráci s několika místními firmami. Konkrétně obdržela společnost finanční prostředky nebo materiální podporu od těchto partnerů: *BOHEMIA SEKT, s.r.o., BOELS Česká republika s.r.o., Crosscafe Original s.r.o., Česká spořitelna, a.s., EKO-KOM, a.s., InterCora, spol. s r. o., MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o., Vienna House Easy Angelo Pilsen, Vodárna Plzeň, a.s. a VSP Auto, s.r.o.* (depo2015.cz, 2017)

Hospodaření společnosti

Celkové náklady z hlavní činnosti byly za rok 2017 ve výši 38 914 tis. Kč. Náklady plynoucí z hospodářské činnosti činily ve sledovaném roce 5 768 tis. Kč. Výnosy celkem byly 33 666 tis. Kč (hlavní činnost) a 11 156 tis. Kč (vedlejší činnost). Výsledek hospodaření po zdanění poté činil: -5 248 tis. Kč (hlavní činnost) a +5 388 tis. Kč (vedlejší činnost).¹³² (depo2015.cz, 2017)

„Na třetinu celkové sumy si kreativní fabrika vydělá díky tržbám“, uvedl M. Baxa pro *iDNES.cz*. Část finančních zdrojů plyne z pronájmů prostor komerčními partnery, kteří zde pořádají konference, veletrhy, firemní akce atp. Ostatní zdroje jsou sháněny formou dotací, evropských i tuzemských. Příspěvek od města na rok 2019 činil 16,3 milionu korun.¹³³ (Mrázová, 2019)

¹³² <https://www.depo2015.cz/o-nas-ag65/ke-stazeni-a953>

¹³³ https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/depo2015-kreativni-zona-dopravni-podniky-budova-kultura-rekonstrukce.A190330_467457_plzen-zpravy_vb

Obrázek 5: Výnosy společnosti DEPO2015 - a.

- Výnosy společnosti zahrnují především:
- Provozní dotaci z rozpočtu Statutárního města Plzeň v celkové výši 14 000 tis. Kč.
 - Dotaci z programu čtyřletých grantů v oblasti kultury poskytnutou Statutárním městem Plzeň ve výši 1 700 tis. Kč.
 - Dvě dotace na realizaci rezidenčních pobytů umělců 100 tis. Kč.
 - Šest dotací z rozpočtu Ministerstva kultury ČR v souhrnné výši 1 700 tis. Kč.
 - Dotaci z rozpočtu Plzeňského kraje na Udržitelnost projektu Plzeň – EHMK2015 ve výši 2 000 tis. Kč.
 - Dotaci z rozpočtu Úřadu městského obvodu Plzeň 1 na realizaci Festivalu světla BLIK BLIK ve výši 200 tis. Kč.
 - Dotace z rozpočtu Úřadu městského obvodu Plzeň 3 na realizaci Festivalu světla BLIK BLIK a výstavu Trabantem kolem světa ve výši 240 tis. Kč.
 - Příspěvků na realizaci projektu CZ/DE Design Startup show od Česko-německého fondu budoucnosti v částce 158 tis. Kč.

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Plzeň 2015 za rok 2017

Obrázek 6: Výnosy společnosti DEPO2015 - b.

- Část „Ceny Meliny Mercouri“ ve výši 2 595 tis. Kč. Tato cena v celkové výši 1 500 tis. € je udělována Evropskou komisí jako příspěvek na realizaci a udržitelnost projektu Evropské hlavní město kultury, a to na základě splnění požadovaných kritérií.
- Dotaci z programu přeshraniční spolupráce Cíl EÚS: ČR – Svobodný stát Bavorsko na projekt „Česko-německá kulturní platforma“ ve výši 1 853 tis. Kč. Zároveň došlo k zúčtování dohadné položky na přípravné období projektu v roce 2016 ve výši 184 tis. Kč.
- Dohadnou položku k dotaci z programu přeshraniční spolupráce Cíl EÚS: ČR – Svobodný stát Bavorsko na projekt „Barokní region Čechy Bavorsko“ ve výši 275 tis. Kč.
- Výnosy získané v souvislosti s poskytováním služeb v rámci hlavní činnosti (především prodeje vstupného) ve výši 6 307 tis. Kč.
- Výnosy v rámci vedlejší činnosti, především poskytování služeb (služby spojené s nájmy, reklamní činnost, apod.), pronájmů a prodeje reklamních předmětů a vlastních výrobků v celkové hodnotě 11 107 tis. Kč.
- Výnosy z odpisů dlouhodobého majetku financovaného z poskytnutých investičních dotací představují částku ve výši 1 702 tis. Kč.

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Plzeň 2015 za rok 2017

Podrobnější popis nabídky

Kreativní zóna DEPO2015 nabízí svým návštěvníkům profesionálům, ale i amatérům z oblasti kreativních průmyslů otevřenou řemeslnou dílnu (tzv. Makerspace), sdílený pracovní prostor (tzv. coworking), interaktivní výstavy, kavárnu, komunitní zahradu, kanceláře k pronájmu, umělecké ateliéry, prostory pro rezidenční umělce a sály pro koncerty, konference i divadlo.

Makerspace je otevřenou dílnou, jež nabízí své prostory a vybavení jak kutilům, tak profesionálům. Pro zvědavce, co by rádi rozvinuli možná svůj skrytý talent jsou dílny taktéž otevřené, a mohou zde navštěvovat některý z pravidelných programů pro

osvojení různých technik a postupů. Vzorem pro prostor *Makerspace* v *DEPU2015* byly zahraniční *FABLABy*, neboli malé městské laboratoře - sdílené výrobní dílny.

Kreativní inkubátor, je dílčím projektem, který je určen pro začínající podnikatele či firmy v oborech produktového, grafického, oděvního designu, obor šperku, animace, řemesel a dalších příbuzných kreativních odvětvích, kterým je zde v rámci vzdělávacího programu nabízena podpora od fáze sestavení businessplánu až po uvedení služby či výrobku na trh. K dispozici jsou jim dílny moderních technologií (tj. 3D tisk, FabLab), ale i těch tradičních (šití, sítotisk či kovářství).¹³⁴ (kreativnicesko.cz, 2020) Veškerá tvorba probíhá ve spolupráci se značkou *MADE IN DEPO2015*.¹³⁵ (Matějka, 2015)

V prostorách *DEPO15* je i několik **obchodů**, poskytujících zajímavé služby. Za bližší představení stojí určitě *UMU design shop*, jenž nabízí produkty mladých či začínajících výtvarníků, designerů a značek, a aktivně spolupracuje s uměleckými středními a vysokými školami. Dále je zde *Venkovský dům*, což je informační stánek, jenž mohou využít lidé, kteří rádi cestují po plzeňském regionu. K zakoupení jsou zde i řemeslné výrobky nositelů značky *Místní výrobek ze západu Čech*. Podnik *Zahrada v misce* je organizátorem tzv. „zelených workshopů“, milovníci přírodní kosmetiky a drogerie nakoupí v *Non Toxic Life*, a v případě potřeby nového kousku do šatníku mohou návštěvníci *DEPO2105* zavítat do *NASEBE*, obchodu s českou fěr módou. *BISTRO&CAFÉ DEPO*, Kadeřnictví *HAIR POINT*, *Dětský koutek*, *Pěstírna DEPO*, *Predator Gym* a stepařské taneční studio *Step by step*, uzavírají výčet pestré nabídky tohoto živého prostoru.¹³⁶ (depo2015, 2020)

K dalším **aktivitám**, kterým se *DEPO2015* věnuje, patří pořádání různě zaměřených výstav, festivalů, pravidelné promítání filmového klubu, či pop-up trhy *Tržnice DEPO*. Své prostory *DEPO2015* nabízí i k pronájmu a vyzývá tak zájemce k uspořádání vlastních akcí, jarmarků, trhů a veletrhů, přičemž celkový nabízený prostor může být až 2 000 m² v interiéru a 2 000 m² v exteriéru. K tomu lze navíc využít i parkoviště až pro 150 aut. (depo2015, 2020)

¹³⁴ <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/plzen>

¹³⁵ <https://www.depo2015.cz/aktuality-depo-ag11/depo2015-by-melo-byt-plne-napadu-a70>

¹³⁶ <https://www.depo2015.cz/>

Obrázek 7: Kreativní zóna DEPO2015 - akce v roce 2017

<p><u>I. Centrum kreativního podnikání</u></p> <p>a) Kreativní inkubátor b) Makerspace – otevřená dílna a řemeslné kurzy c) Coworking – sdílený pracovní prostor e) Kanceláře k pronájmu</p> <p><u>II. Prostor pro kulturu, komunitu a živé umění</u></p> <p>a) Rezidenční program OPEN A.i.R. b) Živé umění c) Komunitní aktivity (komunitní zahrada, Evropský den sousedů, Skryté město apod.) d) Vlastní produkce – výstavy, koncerty, události věnované designu, jídlu apod. e) Externí akce, pronájmy a spolupráce – v roce 2017 se uskutečnily akce nejrozličnějších zaměření: Predator Run, hudební ceny Žebřík, DronFest, Skupova Plzeň, mezinárodní festival Divadlo, Animánie, Festival Finále Plzeň a další.</p>

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Plzeň 2015 za rok 2017

Obrázek 8: Kreativní zóna DEPO2015 - expozice v roce 2017

<p>Má plast – umění, design a recyklace / 11. 10. 2016 – 28. 2. 2017 6.656 diváků, 55 školních tříd na vzdělávacích programech, pravidelné dílny pro veřejnost, 2 filmové projekce</p> <p>Trabantem kolem světa / 10. 3. – 28. 5. 2017 5.500 diváků, 20 školních tříd na vzdělávacích programech, 2 filmové projekce, komentované prohlídky a tematické přednášky</p> <p>NOMÁDI - o lidech, kteří chtějí nebo musí být na cestách / 15. 6. – 31. 10 2017 expozice volně přístupná veřejnosti, komentované prohlídky, přednášky, filmové promítání i venkovní doprovodné akce</p> <p>Benedikt Tolar: ŠKODA... / 20. 9. – 31. 12. 2017 expozice volně přístupná veřejnosti</p> <p>Jak se točí peníze / 4. 10. 2017 – 18. 4. 2018 12.342 diváků, 389 školních tříd na vzdělávacích programech, hostem youtuber KOVY</p>

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Plzeň 2015 za rok 2017

Návštěvnost areálu *DEPO2015* v roce 2017 dosáhla hodnot přes 100 tisíc návštěvníků. Ti měli možnost během celého roku zavítat na různé výstavy, festivaly, akce vlastní produkce či partnerské spolupráce nebo komerční pronájmy. V roce následujícím, tedy v roce 2018, zamířilo do prostor *DEPO2015* až zhruba 150 tisíc návštěvníků, z čehož je vidět, že návštěvnost výrazně rostla, uvedl pro web *iDNES.cz* plzeňský primátor Martin Baxa.¹³⁷ (Mrázová, 2019)

¹³⁷ https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/depo2015-kreativni-zona-dopravni-podniky-budova-kultura-rekonstrukce.A190330_467457_plzen-zpravy_vb

Budoucí rozvoj

Dá se předpokládat, že i nadále bude stoupat návštěvnost akcí, jak lze vypočítat z dosavadního trendu. Tomáš Fridrich, programový ředitel kreativní zóny *DEPO2015* v dubnu 2019 pro *iDNES.cz* uvedl, že současný technický stav prostor však není pro konání jednotlivých akcí vyhovující a chod společnosti je díky nim finančně velmi nákladný. V budoucnu by proto na rekonstrukci měly putovat značné finanční prostředky. V plánu je vybudování plnohodnotné galerie a kinosálu tak, aby odpovídaly běžným standardům, a zajištění většího komfortu pro návštěvníky, kteří využívají tvůrčích dílen a pronájmů kanceláří. Proměny by se měly dočkat i další prostory (kavárny, tržnice atp.) a plánuje se i kompletní zateplení celého objektu. „*Důležitým parametrem je, aby se nezměnil jeho industriální charakter a zůstala zachovaná jeho architektonická jedinečnost,*“ doplnil Fridrich.¹³⁸ (Mrázová, 2019)

Stejný zdroj uvádí, že finance chce město získat z evropských fondů, kde naději představuje program na revitalizaci někdejších průmyslových areálů, který by měl být vyhlášen v roce 2021. Další část potřebné sumy by měla být zajištěna z městské kasy. V roce 2019 byla zahájena příprava projektové dokumentace a dle prozatímních odhadů se počítá s několika sty miliony korun. Pokud vše bude postupovat dle předpokladů, první práce by měly začít v roce 2022.

6.2.2 Plzeň - Papírna

Historie vzniku a představení projektu

Plzeňská papírna byla založena roku 1871 a papír se zde vyráběl nepřetržitě včetně období druhé světové války až do ukončení provozu na konci devadesátých let 20. Století.¹³⁹ (Miler, 2011) Po roce 2000 byl objekt papírny nějakou dobu nevyužit a řada budov byla zbourána. Okolo roku 2012 vznikl nápad vytvořit z bývalé papírny mezioborový kulturní prostor a vdechnout objektu znovu život. Projektu se společně ujaly občanské sdružení *Pilsen Live!* a kreativní *Studio Petrohrad*.¹⁴⁰ (Wikipedia, 2018)

¹³⁸ https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/depo2015-kreativni-zona-dopravni-podniky-budova-kultura-rekonstrukce.A190330_467457_plzen-zpravy_vb

¹³⁹ <https://plzen.rozhlas.cz/plzenska-papirna-6736430>

¹⁴⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/Pap%C3%ADrna_Slovan

V roce 2015 v objektu vznikl prostor pro únikovou hru s názvem *UnlockTheDoor*. V současné době jsou v nabídce dvě varianty her, jež jsou v rámci ČR i Evropy unikátní svým designem a hádankami.¹⁴¹ (unlockthedor.cz, 2017) Nejvýraznějším projektem v areálu bývalé papírny je však kulturní centrum Papírna, které bude blíže představeno.

Organizátoři, stakeholders

Co se organizačního týmu týče, o chod *KC Papírna* se stará pětičlenný provozní tým složený z mladých, kreativních lidí s řadou zkušeností. V současné době jsou pod názvem *Kulturní centrum Papírna* zprostředkovávány kulturní, turisticky atraktivní služby.

Podrobnější popis nabídky

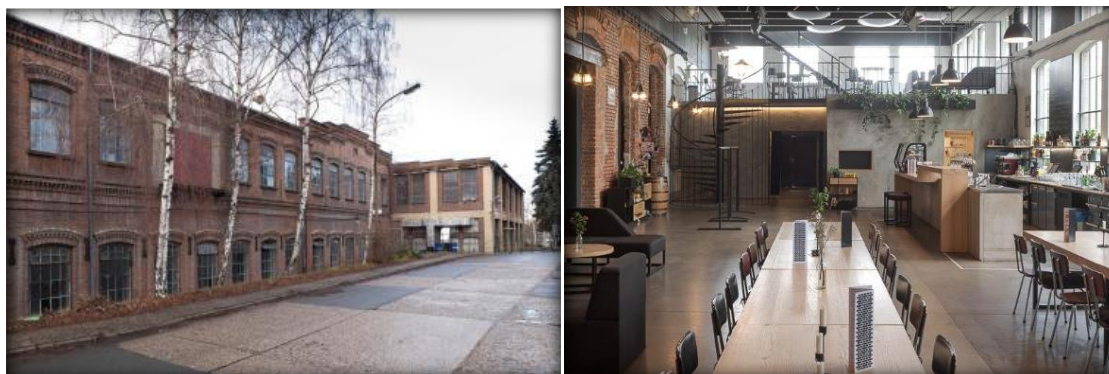
V Papírně se pořádají například hudební koncerty, výstavy, workshopy či divadelní představení, nachází se zde galerie současného výtvarného umění, taneční sál i kavárna s občerstvením. Cílem zakladatelů bylo využít potenciál místa a přinést do Plzně více kulturního dění, přičemž mnoho prvků v interiéru bylo ponecháno tak, aby připomínaly původní účel - výrobu papíru. Toto místo s atraktivním zevnějškem zachovalé cihlové továrny nabízí více než 3000 m² otevřeného prostoru, jehož část je v podnájmu, s funkcí zkušeben k dispozici místním hudebním kapelám.¹⁴² (papirnaplzen.cz, 2020)

Pozitivní dopad na rezidenty městské čtvrti Slovany, kde se objekt *Papírny* nachází, je i ten, že dříve pochmurná lokalita staré opuštěné továrny ležící v bezprostřední blízkosti břehu řeky Radbuzy se proměnila na místo, kde se místní obyvatelé při procházce z centra města, které leží zhruba 15 minut chůze odtud, rádi občerstvují, či jej využívají jako malou zastávku při cyklistické projížďce po cyklostezce vedoucí proti proudu po levém břehu řeky. Celé oblasti zároveň velmi prospělo vybudování *Senior Centra SeneCura*, ležícího hned naproti budově Papírny. V současné době se v hrotu pomyslného urbánního trojúhelníku dokončuje nová výstavba vícepatrového bytového komplexu, což z hlediska atraktivity a bezpečnosti dělá z místa novou moderní lokalitu. Velmi žádoucím efektem je i fakt, že místo umožňuje setkávání různých generací a jejich zapojení do sociálního života ve svém okolí.

¹⁴¹ <https://www.unlockthedor.cz/>

¹⁴² <https://www.papirnaplzen.cz/>

Obrázek 9: Plzeň - Papírna

Zdroj: stavbaweb.cz/pap-rna, 2020

Zdroj: [facebook.com/PapirnaPlzen](https://www.facebook.com/PapirnaPlzen), 2020

6.2.3 Plzeň - Moving Station

Zdroj: movingstation.cz, 2020

Historie vzniku a představení projektu

Původním majitelem prostor nádražní odjezdové budovy byly České dráhy. Budova již od roku 1986 však není využívána pro svůj původní účel. Dnes již rekonstruovaný objekt našel nové uplatnění a slouží jako zázemí pro pořádání různorodých kulturních aktivit přispívajících k rozvoji cestovního ruchu v městě Plzni. Smyslem rekonstrukce projektu byla záchrana devastované nemovité kulturní památky, západního křídla budovy vlakového nádraží Plzeň - Jižní předměstí.

Rekonstrukce budovy nádraží probíhala od ledna do září roku 2015 za přispění partnerů. Nicméně již před rekonstrukcí byla budova využívána občanským sdružením *Johan*, které v zchátralých prostorách bývalé nádražní haly pořádalo různé kulturní performance. V roce 2000 byl sdružením *Johan* uspořádán historicky první úspěšný kulturní workshop v rámci *Mezinárodního festivalu DIVADLO*. Následně v roce 2001 získalo sdružení od tehdejšího majitele objektu, Českých drah, pětiletou nájemní smlouvu na objekt. Tímto se oficiálně otevřel nový komunikační prostor nazvaný *Moving Station* a ze zdevastované budovy se začala stávat nová scéna pro nezávislé umělecké projekty, alternativní uměleckou tvorbu a původní autorské projekty. Prezentované zde byly projekty především z oblasti performing arts s akcentem na experimentální divadlo, výtvarné umění, projekty prostupující napříč žánry a druhy umělecké tvorby (tzv. site specific projekty).

Autorka si též vzpomíná na pořádané akce typu bazar, kdy se prázdné zdevastované prostory proměnily v přehlídku starožitných předmětů, šperků, oděvů atp.

Obrázek 10: Plzeň - Původní stav Moving Station

Zdroj: movingstation.cz, 2020

Obrázek 11: Plzeň - Současný stav Moving Station - a.

Zdroj: movingstation.cz, 2020

Obrázek 12: Plzeň - Současný stav Moving Station - b.

Zdroj: movingstation.cz, 2020

Organizátoři, stakeholders a financování

V současné době je vlastníkem budovy společnost *Klotz a.s.* a provozovatelem občanské sdružení Johan. Tento projekt s oficiálním názvem *Plzeň - Culture Station*, byl podpořen z dotací Evropského fondu pro regionální rozvoj díky programu *ROP Jihozápad*, jenž podporuje projekty realizované na území Jihočeského a Plzeňského

kraje. Dále byl projekt spolufinancován *Plzeňským nadačním fondem* a dotací města Plzně.

Podrobnější popis nabídky

Po rekonstrukci se budova začala těšit multifunkčnímu kulturnímu využití. V *Moving Station* postupně vznikla víceúčelová vstupní hala s využitím pro výstavní účely nebo jako malý sál. Z osobní zkušenosti autorky se jedná o velmi charismatické místo, kde se pořádají například tančírny argentinského tanga. Vstup do prostoru je bezbariérový a hned v úrovni mostovky vznikl další malý sál a kavárna *MOVING CAFÉ*. V úrovni peronu se nachází velký multifunkční sál s mnohstranným kulturním využitím, kde se například pořádají divadelní představení, filmové projekce, či si lze tyto prostory pronajmout pro soukromé akce. V ostatních prostorách vzniklo zázemí v podobě zkušeben, kanceláří, šaten, skladů a sociálního zařízení.

Realizací záměru došlo k záchraně opuštěné budovy, která byla dlouho pro své okolí velmi neestetickou součástí. Rekonstrukce a současná nabídka kulturního centra tak značně napomohla k oživení celé této městské části a povznesla tak kulturní život v Plzni.

6.3 Ostrava - Obecné informace

Ostrava s počtem obyvatel 285 163 (2020)¹⁴³ je co do počtu obyvatel třetím největším městem v ČR. Město má velmi výhodnou strategickou polohu, díky své lokaci 10 kilometrů jižně od státní hranice s Polskem a 50 kilometrů západně od hranice se Slovenskem. Dříve průmyslově orientované město, známé jako město uhlí a oceli, se v důsledku silné deindustrializace začalo přeměňovat na kulturu.

V roce 2015, kdy Česká republika - město Plzeň hostovalo event *Evropského hlavního města kultury* společně s belgickým městem Mons, bylo jedním z nominovaných měst i město Ostrava. Ostrava sice ve své snaze získat nominaci neuspěla, nicméně za zmínku stojí jistě myšlenka vlajkového projektu pro regeneraci bývalého brownfieldu *Černá louka*, a jeho přeměna na socio-kulturní klastr, na němž město svoji kandidaturu postavilo. O tom, že kandidatura měla pro Ostravu velký přínos, je přesvědčena i bývalá mluvčí projektu *Evropského hlavního města kultury 2015* Michaela Dvořáková (tehdy

¹⁴³ <https://www.ostrava.cz/cs/urad/hledam-informace/aktualni-informace/pocet-obyvatel-ve-spravnim-obvodu-statutarniho-mesta-ostavy>

Hofmanová), která informovala, že „*Stmelila lidi z kulturního podhoubí a díky tomu vznikla řada nových věcí*“. Bez zmíněného titulu Evropského hlavního města kultury 2015 chyběly městu finanční prostředky na realizaci nejdražších plánů. „*Zcela odlišný osud tak měly dva miliardové stavební projekty: proměna starého městského výstaviště Černá louka v centru Ostravy a industriální Dolní oblast Vítkovice, která patří podnikateli Janu Světlíkovi.*“¹⁴⁴ (Lesková, 2015)

6.3.1 Ostrava - Černá louka

Historie vzniku a představení projektu

Na nepříliš využívaném dvacetihektarovém prostoru *Černé louky* měla za necelé čtyři miliardy korun vzniknout moderní kulturní čtvrť třetího tisíciletí - s byty, školami a především kulturními stánky. Bez výhry titulu a přílivu evropských peněz však bylo jasné, že uskutečnění všech původních plánů nebude možné naplnit hned, tedy rozhodně ne do původně zamýšleného roku 2015. Regenerace *Černé louky* měla navenek reprezentovat politický a ekonomický potenciál města a mobilizovat sociální a politickou podporu interně.

Organizátoři, stakeholders, financování

V současné době na daném území působí společnost *Černá louka s.r.o.* (dříve s názvem *Ostravské výstavy a.s.*), jež se ve své činnosti zaměřuje především na pořádání festivalů, výstav, veletrhů, kongresů a konferencí a dále na správu majetku statutárního města Ostravy a poskytování informačních služeb obyvatelům města a turistům.

Podrobnější popis nabídky

Černá louka je situována v samotném centru města. V nejbližším okolí se nachází divadlo Antonína Dvořáka, Masarykovo a Smetanovo náměstí, a okolo protéká řeka Ostravice. Proto je velmi oblíbenou lokalitou pro odpočinek i sport, pro rodiny s dětmi i zahraniční turisty. V areálu *Černé louky* jsou dostupné workoutové kondiční nástroje, dětské dřiště, běžecké trasy, komunitní zahrada, multižánrové *Kulturní centrum Cooltour* (pavilon C), a další. *Černá louka* je místem setkávání lidí a kreativním koutem centra města.

¹⁴⁴ https://www.idnes.cz/ostava/zpravy/ostavu-porazka-s-plzni-mrzi-ale-mindraky-z-ni-nema-dokazala-mnoho.A150117_2132189_ostava-zpravy_jog

„V současné době areál patří mezi pět nejvýznamnějších míst v ČR, kde se pořádají významné regionální akce jako Festival v ulicích, Olympijské festivaly, venkovní divadelní tour *Spectaculo Interesse*, ale také v rámci pavilonu *A Infotherma*, Knižní festival *Ostrava* nebo prodejní výstavy jako *Kreativ Ostrava* či *Výstava koček*.“¹⁴⁵ (cerna-louka.cz, 2020)

6.3.2 Ostrava - Dolní Vítkovice

Zdroj: *dolnivitkovice.cz*, 2020¹⁴⁶

Historie vzniku a představení projektu

Tento světově unikátní historický průmyslový areál má velmi bohatou historii sahající až do roku 1828, kdy došlo k založení Vítkovických železáren. V roce 1993 se důl na Landeku změnil na muzeum, následně v roce 1998 skončila po 162 letech výroba surového železa v Dolních Vítkovicích a rok 2007 započal novou éru tohoto, dnes už významného kulturně kreativního centra, jelikož bylo založeno *Sdružení Dolní oblast VÍTKOVICE*. Dalším významným rokem byl rok 2013, kdy areál přivítal miliontého návštěvníka, a o tři roky poté jen roční návštěvnost činila už 1 301 639 návštěvníků. Dříve oblast, kde se těžilo uhlí a vyrábělo surové železo, se proměnila v jedinečné vzdělávací, kulturní a společenské centrum s mezinárodním přesahem.

Podrobnější popis nabídky

Nabídka areálu *Dolních Vítkovic* je opravdu velice pestrá. Svým návštěvníkům nabízí různorodé kulturní, vzdělávací i sportovní zážitky a přispívá tak k propojování komunit v srdci Evropy. Prostory bohaté na prvky industriální architektury jsou nabízeny i k soukromým pronájmům na akce různého druhu.

Deset hektarů areálu je rozděleno do dvou hlavních oblastí. V areálu **Dolní Vítkovice** mohou hosté navštívit například: multifunkční aulu Gong, Malý svět techniky, Velký svět techniky, lezeckou stěnu, prohlídkovou trasu Těžní věž, Music Studios, Art Studios, ale i například kavárnu, či dětský svět. Oblast **Landek Park** nabízí Hornické muzeum, Akvárium Landek, Mini Zoo, Family Gym (tělocvičnu), cyklostezku, tenisové kurty, sociální zázemí, restauraci, jiné občerstvení a další.

¹⁴⁵ <https://www.cerna-louka.cz/cz/o-nas/>

¹⁴⁶ <https://www.dolnivitkovice.cz/>

6.4 České Budějovice - Obecné informace

České Budějovice, s počtem obyvatel 94 014 (2019)¹⁴⁷, jsou sedmým největším městem v ČR. Z hlediska přeshraničního cestovního ruchu mají velmi dobrou geografickou polohu a každoročně Budějovice navštíví zahraniční návštěvníci z různých evropských i mimoevropských zemí. Dlouhodobým cílem města je zvýšit počet přenocování zahraničních klientů, čemuž může silně přispět rozšíření nabídky turistických atraktivit. I přesto, že jsou Budějovice vnímané obecně jako atraktivní historické město, jeho atraktivita s postupem času klesá, a to jak u návštěvníků, pro které je město stále častěji jen zastávkou na cestě do destinací jako je Šumava, Lipno nebo Český Krumlov, tak u místních obyvatel, jejichž spokojenost je ovlivňována několika vzájemně provázanými faktory. Mezi tyto patří různorodé volnočasové, kulturní a sportovní akce, zázemí pro rekreaci a odpočinek přímo ve městě v oblastech s udržovanými veřejnými prostranstvími a zelení, které by v případě harmonické koordinovanosti vytvářely soubor důvodů k setrvání návštěvníků, ale i obyvatel, zejména pak mladé generace, na kterou se Budějovice ve svých opatřeních nyní více zaměřují.¹⁴⁸ (spcb, 2017)

Ve **strategii rozvoje cestovního ruchu** města České Budějovice je zmínka o dopadech prudkého hospodářského rozmachu v některých zemích a s tím související růst životní úrovně, což znatelně přispívá k růstu odvětví cestovního ruchu. S tím souvisí i otázka množství volného času a způsobů jeho trávení napříč světovou populací, přičemž je známo, že disponibilní množství volného času v evropské populaci nepřetržitě přibývá. „Podle informací společnosti INCOMA Research vzrostl volný čas českých domácností mezi lety 2002 a 2006 o 3 hodiny na průměrných 31 hodin volného času za týden. Podíváme-li se na růst průměrných peněžních vydání za rekreaci a kulturu v tomto období, došlo k nárůstu průměrných výdajů na osobu v této kategorii o 1 472 Kč na 9 925 Kč.“¹⁴⁹ (c-budejovice.cz, 2008)

Nedostatečná kulturní nabídka může způsobovat odliv kreativních lidí z regionu. Podobné výzvě čelí i například město Jablonec nad Nisou, o čemž hovořila

¹⁴⁷ <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>

¹⁴⁸ <http://spcb2017.cz/spcb2017/prioritni-oblasti/atrativita-mesta/>

¹⁴⁹ [https://www.c-](https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/SiteCollectionDocuments/Strategierozvojecestovn%C3%ADhoruchu10_9_2008-3006.pdf)

[budejovice.cz/sites/default/files/SiteCollectionDocuments/Strategierozvojecestovn%C3%ADhoruchu10_9_2008-3006.pdf](https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/SiteCollectionDocuments/Strategierozvojecestovn%C3%ADhoruchu10_9_2008-3006.pdf)

P.Müllerová z Mjölki architekti ve spojitosti s otazníkem, který visí nad budoucností prostor bývalých městských lázní v Jablonci.¹⁵⁰

Urbanistka Lia Ghilardi v rozhovoru pro *Radio Wave* na téma „*Distrikt: Kreativní průmysly mohou vrátit městům identitu*“ uvedla, že je třeba, aby lokální firmy / podniky začaly využívat lokální talenty a tím aby předešly odchodu mladých designérů například do Prahy, která z toho silně profituje. „*To je přesně ten problém, který musíme vyřešit, musí se tu podpořit kreativní průmysl, musí se do toho v tomto konkrétním případě dobře zvoleným způsobem zasáhnout a zprostředkovat spolupráci mezi různými druhy lidí ve městě*“, dodává k současné situaci ve Zlíně.¹⁵¹ (Zabloudilová, 2014)

Strategický plán rozvoje Českých Budějovic (2017)¹⁵² určuje směr a priority dalšího rozvoje města v období let 2017-2027. Dokument byl zpracován za účasti významných představitelů města z veřejného i soukromého sektoru, zástupců neziskových organizací a odborné veřejnosti v rozsáhlém konzultačním procesu, který zahrnul více než 100 lidí. Výstupem navrženým členy komise byly **tři prioritní oblasti** rozvoje města:

- Podnikatelské prostředí, lidské zdroje, vzdělávání, výzkum a inovace;
- Mobilita;
- **Atraktivita města.**

V rámci poslední ze tří priorit je záměrem navýšit počet akcí nadregionálního, národního či mezinárodního významu, přičemž významnou roli hraje podpora vzniku nových kulturních, společenských či sportovních akcí, které by měly potenciál přilákat do města nové návštěvníky a obyvatele. S tímto souvisí i potřeba kvalitní marketingové propagace města s cílem budovat image města jako zajímavého místa pro život a podnikání.

Chtějí-li totiž České Budějovice úspěšně čelit narůstající konkurenci, musí zajistit, aby mladí lidé z města neodcházel, ale naopak se do něj rádi stěhovali a vraceli, musí uspět v pomyslném boji s ostatními městy snažícími se o totéž. Analýzy ukazují, že v rámci

¹⁵⁰ <https://wave.rozhlas.cz/rozpadle-mestske-lazne-v-jablonci-prilakaly-mlade-umelce-i-duchodce-kteri-v-8033551>

¹⁵¹ <https://wave.rozhlas.cz/distrikt-kreativni-prumysly-mohou-vratit-mestum-identitu-5219451>

¹⁵² https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/import/cz/rozvoj-mesta/strategicky-plan/Documents/SPCB2017_KompletFinal_PoPripominkach_ZmenovaVerzeKSR.pdf

Jihočeského kraje roste počet obcí, které jsou ekonomicky spjaté s Českými Budějovicemi, což znamená, že město se stává zázemím pro stále větší počet obyvatel regionu. To představuje určitou výzvu, které je možno úspěšně čelit pomocí vhodně zvoleného koncepčního přístupu.¹⁵³ (spcb, 2017)

Aktéři v podpoře a rozvoji KKP v Českých Budějovicích - Jihočeském kraji

Ve městě existuje několik subjektů a zařízení, která se zaměřují na podporu začínajících podnikatelů či podporu komercializace výsledků výzkumu a vývoje, přesto pro efektivitu podpory podnikavosti je nutné více propojit a lépe koordinovat aktivity stávajících zařízení, rozšířit stávající služby zařízení podnikatelské infrastruktury a připravovat a rozvíjet nové služby a nové nástroje, které mohou napomoci k vyššímu využití výzkumného potenciálu k zvýšení konkurenceschopnosti místní ekonomiky.¹⁵⁴

Jihočeská agentura pro podporu inovačního podnikání o.p.s. ve spolupráci s *Jihočeským vědeckotechnickým parkem, a.s.*, a výzkumnými organizacemi ve městě iniciují a koordinují platformu pro výměnu informací a koordinaci aktivit zaměřených na podporu vyšší podnikavosti, rozvoj inovací a využívání výsledků výzkumu a vývoje ve městě a jeho spádových oblastech v Jihočeském kraji.¹⁵⁵

Jihočeská centrála cestovního ruchu vychází ve své činnosti především ze schválené *Koncepce rozvoje cestovního ruchu Jihočeského kraje 2015-2020*¹⁵⁶. K její činnosti patří koordinace a řízení cestovního ruchu v celém kraji, vytváření podpory domácího i příjezdového cestovního ruchu a výkon funkce krajského destinačního managementu pro destinaci Jižní Čechy. V rámci své působnosti spolupracuje se subjekty z veřejného i soukromého sektoru, turistickými informačními centry a v neposlední řadě komunikuje s agenturou *CzechTourism* včetně jejích zahraničních zastoupení.

CzechInvest se podílí na organizaci lokálních aktivit a jako příklad je zde uvedena veřejná akce s názvem *Kreativní město* (2018). Během této jednodenní události v Českých Budějovicích vystoupilo na patnáct řečníků-odborníků z celé republiky a

¹⁵³ <http://spcb2017.cz/spcb2017/>

¹⁵⁴ https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/import/cz/rozvoj-mesta/strategicky-plan/Documents/SPCB2017_KompletFinal_PoPripominkach_ZmenovaVerzeKSR.pdf

¹⁵⁵ <http://www.jaip.cz/>

¹⁵⁶ https://www.jccr.cz/files/documents/3/koncepce-rozvoje-cestovniho-ruchu-v-jihoceskem-kraji-pdf-htw1-pdf_kk2u.pdf

hovořilo se o představách a vizích ohledně kreativního vývoje města a diskutovalo se o úrovni zdejší výstavby, kultury a občanského života.¹⁵⁷

Akční budějčáci je otevřená a neformální skupina lidí z Českých Budějovic a okolí, která usiluje o kvalitní veřejný prostor a angažované občany. Jejimi oficiálními členy jsou Martin Novotný a Radek Matoušek, přičemž druhý z jmenovaných zároveň figuruje i v užším týmu organizátorů kulturně-kreativního centra *Žižkárna*.

Českobudějovicko - Hlubocko, z.s. je spolkem působícím v geografické oblasti Českobudějovicka, Hlubocka, Vltavotýnska a okolí v sektoru cestovního ruchu. Cílem spolku je zajišťovat efektivní vícestupňové řízení v daných lokalitách a v rámci své činnosti pořádat různě zaměřené konference, workshopy a vzdělávací kurzy. Svoji činností tato destinační společnost přispívá k naplňování cílů stanovených v rámci *Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Jihočeském kraji 2015-2020*, mezi které konkrétně patří například „zvýšení průměrného počtu přenocování z 1,7 na 3 noci v roce 2022“, či navýšení podílu zahraničních návštěvníků.¹⁵⁸

6.4.1 České Budějovice - Žižkárna

Historie vzniku a představení projektu

Areál bývalých českobudějovických *Žižkových kasáren*, který byl několik posledních let prázdný, město Budějovice získalo od armády. Původním záměrem bylo vytvoření nového sídla magistrátu města, avšak vzhledem k finanční náročnosti projektu radnice nakonec od přesunu upustila.¹⁵⁹ (Urbanová, 2019) V dubnu 2019 získalo do pronájmu část prostor kasáren sdružení *Pomáháme sportem*. K novému směřování budoucího využití prostor Viktor Vojtko, náměstek primátora, pro českobudějovický deník uvedl, že cílem bude rozvíjení kreativního průmyslu v krajském městě a dodal, že rekonstrukce pro potřeby magistrátu se v nejbližší době nepředpokládá. Ve studii, jež byla zpracována, je modelováno, jak by mohla vypadat lokalita, pokud by se prostory rekonstruovaly pro část odborů radnice nebo městskou policii. Odhad nákladů na takovou rekonstrukci by se však pohyboval zhruba kolem jedné miliardy, což bylo

¹⁵⁷ <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Novinky/Listopad-2018/Kreativni-mesto-prilakalo-do-Ceskych-Budejovic-architekty-i-zastupce-mesta-a-kraje>

¹⁵⁸ <https://view.publitas.com/publikace/marketingova-strategie-destinace-cb-hl-2019-2022/page/6-7>

¹⁵⁹ <https://www.jcted.cz/zizkova-kasarna-v-budejovicich-se-otevrou-kulturnim-akcim-prvni-bude-studentsky-majales/>

důvodem pro přistoupení k pronájmu a rozhodnutí o prozatímním využití.¹⁶⁰ (Skálová a Otta, 2019)

Cílem projektu *Žižkárna* je pomoci rozvinout tvořivý potenciál talentovaných lidí a **zamezit tak jejich odlivu mimo České Budějovice**. Jedním z důvodů, proč nejen mladí lidé z určitých měst odchází, je nedostatečná kulturní nabídka. Tvůrci projektu *Žižkárna* mají zájem o navrácení života do prostor bývalých kasáren například pořádáním různých koncertů, workshopů či přednášek. Záměrem tvůrců projektu i města České budějovice je vdechnout prostorám opět život, přičemž inspirací jsou jim, dle Jana Mádl (osobní rozhovor, 2019), v tomto ohledu například pražská *Kasárna Karlín*, či londýnský *BOROUGH Market*¹⁶¹, oba jsou místem pro setkávání lidí, lákající jak skvělou gastronomií, tak i pestrou kulturní nabídkou.

Projektový plán KC Žižkárna

Dle Jana Mádl, předsedy sdružení *Pomáháme sportem*, by se *Žižkárna* měla postupně přeměnit v kulturní a kreativní centrum, určené pro:

- kreativní osobnosti;
- setkávání lidí různých generací;
- kulturu;
- práci;
- odpočinek;
- inspiraci;
- pro začínající podnikatele v kreativních odvětvích.

Záměrem je také vybudovat kavárnu a oživit i venkovní prostor, který prozatím sloužil pouze jako parkoviště. Do budoucna by na dvoře areálu mělo vzniknout beach volejbalové hřiště, malá horolezecká stěna, v úvahách figuruje i myšlenka letního kina a zelený travní val pro odpočinek a posezení. Součástí vize tohoto kulturně-kreativního centra je vytvoření nájemních ateliérů, zkušeben, dílen (i sdílených) a tanečních studií. (Mádl, 2019, osobní rozhovor)

¹⁶⁰ https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/v-zizkarne-bude-zase-zivo-20190429.html

¹⁶¹ <https://boroughmarket.org.uk/>

Během veřejné akce organizované agenturou *CzechInvest* s názvem *Rendez-vous podnikavých žen*¹⁶², konané na podzim roku 2019 v prostorách kulturního centra Žižkárna, představil J. Mádl publiku záměry projektu. Plánek objektů tvořící areál bývalých kasáren a vize dílčích přeměn tohoto území jsou zobrazené na obrázcích níže.

Během této veřejné akce se autorka osobně setkala se zástupci agentury *CzechInvest*, nově i s paní Lucií Tomandlovou, se kterou měla možnost pohovořit a konzultovat určité konkrétní aspekty brownfieldové problematiky.

Obrázek 13: ČB - Dispoziční plán KC Žižkárna

CO JE K DISPOZICI

- 1. kavárna / bar
- 2. čtyřgaráž (pro nákladní vozidla) – zatím největší vnitřní prostor
- 3. Garáže pro osobní automobily
- 4. čtyřpatrová historická budova
 - přízemí obsazeno T.J Karate
 - další 3 patra k dispozici
 - náš záměr zřídit zde ateliéry, dílny, zkušebny, taneční studia a další
- 5. sklad k volbám (odbor města)
- 6. ztráty a nálezy, depozit (Správa domů a odbor města)
- 7. ztráty a nálezy, depozit (Správa domů a odbor města)
- 8. zakonzervovaná historická budova (odpojená voda, elektrika i topení)
- ? jen pokud město koupí pozemek od celníků

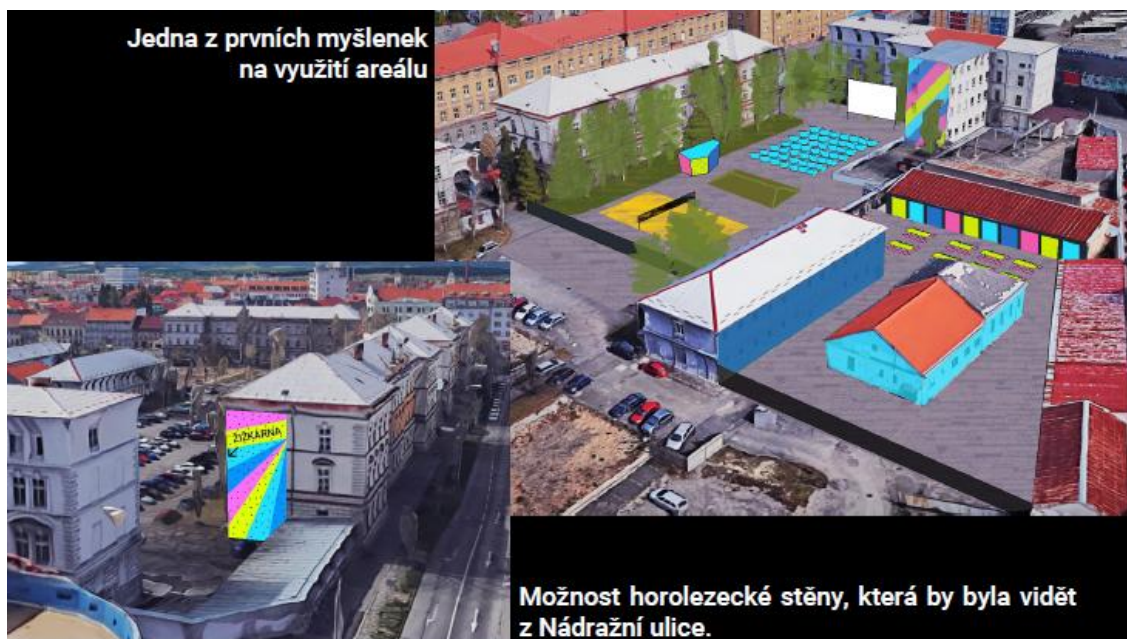
- máme k dispozici
- momentálně obsazeno
- bez možnosti využití v blízké budoucnosti

Zdroj: Mádl, 2019

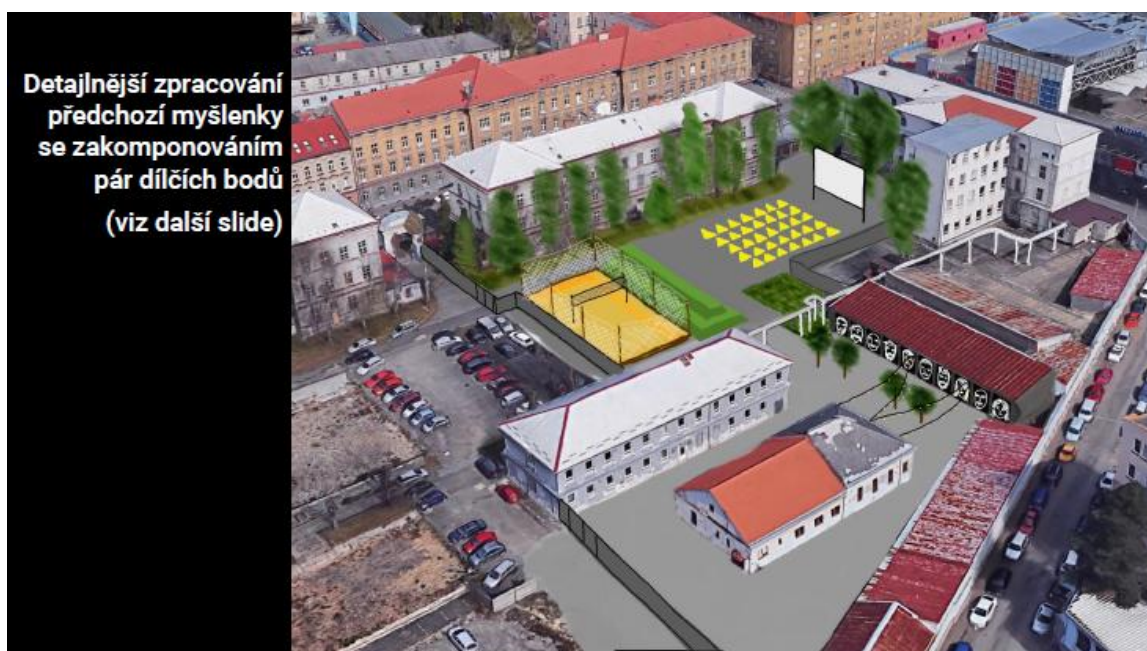
¹⁶² https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Registrace/Rendez-vous-podnikavych-zen-v-Ceskych-Budejovicich?fbclid=IwAR0iNwusRODtMB_neC4ZuQ9IDT2Y3jga39j-9v60rd9x5IvT9ncwx2XCbnk#utm_source=facebook&utm_medium=udalost&utm_campaign=podnikavky_CB_FB

Obrázek 14: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - a.

Zdroj: Mádl, 2019

Obrázek 15: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - b.

Zdroj: Mádl, 2019

Obrázek 16: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - c.

Zdroj: Mádl, 2019

Obrázek 17: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - d.

Zdroj: Mádl, 2019

Studentský festival byl jednou z prvních akcí, kterou prostory nově vznikající Žižkárny hostily. V květnu roku 2019 jím byl již 16. ročník studentského festivalu *Budějovický majáles*. V rámci majálesového programu, jak uvedla S. Lučanová pro českobudějovický deník (2019)¹⁶³, se mimo jiné konala i debata o veřejném prostoru a nezrealizovaných projektech, na niž byli přizváni ředitelé místních kulturních institucí, architekti a další lidé, kteří se v Českých Budějovicích podílejí na utváření kulturní scény.

¹⁶³ https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/v-zizkarne-bude-zase-zivo-20190429.html

Žižkolárna je sdílená cyklo dílna a zároveň cykloklub, jež vznikla v areálu *Žižkárny*.¹⁶⁴ Jejím cílem je podporovat cyklistickou komunitu v Českých Budějovicích a okolí. Jednou z priorit plánování je pilíř mobilita, v rámci kterého je snaha o zmírnění dopadů narůstající automobilové dopravní aktivity, jež s ohledem na regionální význam Českých Budějovic a jejich rostoucí spádového území nabírá na objemu. Účelem opatření je zajistit vhodné podmínky jak pro život místních obyvatel, tak pro firmy, které ve městě působí a pro které je vnější i vnitřní doprava jedním z klíčových faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost na trhu.¹⁶⁵ (spcb, 2017)

Co se sběru inspirace pro cyklo prostředí ve městech týká, je vhodným příkladem Kodaň, kde cyklostezky pokrývají tři čtvrtiny městského pohybu, či americký Detroit, který se z města aut přeměnil v město kol, přičemž proměna strategických plánů vznikla pod tlakem místních lidí.¹⁶⁶ (Zabloudilová, 2014)

Kavárna, která je v současné době otevřena většinou jen během akcí, by do budoucna mohla být dalším lákadlem, které by pravidelně přivádělo návštěvníky do objektů *Žižkárny*.

Farmářské trhy v *Žižkárně* započaly svoji tradici 26. dubna 2020, přičemž v plánu je jejich pořádání každou neděli od 7:30 ráno. Organizátoři na sociálních sítích uvedli, že tímto pokračují v know-how budějovických *Trhů u vrby*.¹⁶⁷

Financování

Dle informací, které autorce práce byly poskytnuty během osobního setkání s J. Mádlem (2019), byly dosavadní výdaje spojené s úpravami některých prostor financovány z vlastních prostředků. Do budoucna se uvažuje využít sponzorských kooperací s lokálními firmami, a další možnosti finančního zajištění jsou v řešení. Příjmy by v budoucnu měly proudit i z plánovaných pronájmů prostor, jako např. zkušeben, dílen a tanečních sálů.

¹⁶⁴ <http://www.zizkolarna.cz/?fbclid=IwAR3FeQqUXVpN1yzn-utTQmJBnkdKesL1RQM1z7p7bVeVH6BwplzU0kx7zfA>

¹⁶⁵ <http://spcb2017.cz/spcb2017/prioritni-oblasti/mobilita/>

¹⁶⁶ <https://wave.rozhlas.cz/distrikt-kreativni-prumysly-mohou-vratit-mestum-identitu-5219451>

¹⁶⁷ https://www.facebook.com/pg/trhyvzizkarne/about/?ref=page_internal

6.4.2 České Budějovice - Rabenštejnská věž

Historie vzniku a představení projektu

Rabenštejnská věž, pocházející ze 14. století, je jednou z mála dochovaných součástí původních gotických městských hradeb a je jednou z nejstarších památek v Českých Budějovicích. Koncem roku 2019 se radnice usnesla, že o budoucím využití této historické stavby bude rozhodnuto v otevřeném výběrovém řízení, do kterého by se mohl přihlásit kdokoli. Začátkem roku 2020 bylo rozhodnuto o vítězi, kterým se stal nakonec spolek *Umění ve městě*, který následně podepsal s vedením města smlouvu o pronájmu na dobu neurčitou. Tímto oficiálně vzniklo Kreativní centrum *RABENŠTEJNSKÁ 2020*, spojující umění, řemeslo a komunitní přístup k tvoření.¹⁶⁸ (Říhová, 2020)

Organizátoři, stakeholders a financování

Pro *Český rozhlas* v prosinci 2019 uvedli členové spolku *Umění ve městě* Michal Trpák a David Veis, jaké představy pro budoucí kulturní centrum mají. Objekt, který kromě věže obsahuje i dvorek, dva byty a několik místností, by se měl přetvořit v kreativní centrum, uměleckou besedu, kde by se lidé mohli setkávat. Projekt by měl mít dvě základní roviny. Měl by poskytovat zázemí rodinám s dětmi formou víkedového vyžití například v podobě řemeslných dílen a také umělcům, kteří by sem pravidelně přijížděli.¹⁶⁹ (Vodička, 2019) Měsíční nájem má činit 8 000 korun. (Říhová, 2020)

Podrobnější popis nabídky

Dle informací publikovaných na webu *Jihočeské televize*, by v této historické budově měl vzniknout kulturní prostor s galerií umění s kapacitou 60 míst, přičemž hlavní budova by měla sloužit jako sál pro koncerty, divadla a přednášky. V přízemí je plánován obchod s informačním centrem, v podkroví vznikne ateliér pro workshopy a v gotickém krovu má vzniknout mini galerie, knihařská dílna i 3D studio. (Říhová, 2020)

¹⁶⁸ <http://www.jihoceskatelivize.cz/zpravy/1460-v-goticke-rabenstejske-vezi-vznikne-galerie-umeni-a-kulturni-prostor.html>

¹⁶⁹ <https://budejovice.rozhlas.cz/vedeni-ceskych-budejovic-hleda-vyuziti-pro-rabenstejskou-vez-nabidne-ji-k-8118564>

7 Případové studie ze zahraničí

Při volbě zahraničních projektů byla autorkou zohledněna návštěva mezinárodní konference *Creatinno* pořádaná agenturou *CzechInvest* v prosinci 2019. Cílem rok trvajícím mezinárodním projektem, v období od ledna 2019 do prosince 2019, jehož součástí byla tato konference, bylo „zvýšit konkurenceschopnost a dovednosti malých a středních podniků na evropském trhu, které podnikají v oblasti kreativních průmyslů, a to pomocí sdílení zkušeností s inovačními agenturami z Velké Británie (*Creative England*) a Španělska (*BEAZ Bizkaia*)“. Projekt byl financován z programu *HORIZONT 2020*, což je rámcový program pro výzkum a inovace EU, platný pro období 2014 až 2020. V pořadí se jedná již o osmý rámcový program a navazuje na rámcové programy pro výzkum, které vyhlášovala EU již od roku 1980.¹⁷⁰

Řečníci hovořili o důležitosti a budoucnosti KKP v ČR i ve světě, trendech v podpoře KKP, efektivních způsobech rozvoje regionů, strategiích měst či krajů na podporu KKP.

7.1 Španělsko - Bilbao - Obecné informace

V Bilbau, které se nachází na severu země, žije kolem 347 000 obyvatel¹⁷¹, což z města činí největší město provincie Bizkaia (Baskicko). Bilbao je velmi známé pro svou bohatou průmyslovou minulost. Město i přilehlý region zažil v posledních desetiletích rozsáhlé sociální, kulturní a hospodářské transformace. Kreativita, design a kultura jsou v současnosti ústředním bodem strategie rozvoje města a je jim přisuzována významná role v kontextu rozvoje místních komunit, ale také jako hybná síla hospodářské a sociální transformace.¹⁷² (en.unesco.org, 2014)

Od roku 2014 je Bilbao členem *Sítě kreativních měst* (Creative Cities Network) a taktéž členem *Sítě měst designu* (UNESCO Cities of Design). V rámci členství se město zavazuje k vytváření synergií na různých organizačních úrovních s cílem transformovat a rozvíjet město Bilbao a jeho občany pomocí designu a kreativity. Významným hybatelem proměny města je organizace *Bilbao Bizkaia Design and Creativity Council*, jež je pověřena poskytováním podpory pro nová hospodářská odvětví související s designem a tvůrčími odvětvími.

¹⁷⁰ <https://www.evropskyvyzkum.cz/cs/nastroje-spoluprace/ramcove-programy/horizont2020>

¹⁷¹ <https://www.designcities.net/city/bilbao/>

¹⁷² <https://en.unesco.org/creative-cities/bilbao>

Příkladem úspěchu regionální strategie může být otevření *Guggenheimova muzea* v Bilbao, díky kterému se z postindustriální metropole stala atraktivní turistická destinace globálního významu. Muzeum totiž bylo postaveno roku 1997 v průmyslové části města, uprostřed loděnic, doků a ocelářských továren, čímž napomohlo k nastartování a revitalizaci této upadající industriální části města.¹⁷³

7.1.1 Bilbao - Projekt ZAWP

Historie vzniku a představení projektů

ZAWP je zkratka pro *Zorrotzaurre Art Work in Progress*, a jedná se o dílčí projekt neziskového sdružení *Haceria Arteak*, jenž vzniklo již v roce 1997 v Bilbao.¹⁷⁴ *Haceria Arteak* v současné době spravuje různé budovy o celkové výměře 1 455 m². V roce 2008 sdružení *Haceria Arteak* zahájilo projekt *ZAWP* na základě vznikající iniciativy města pro revitalizaci staré průmyslové oblasti, konkrétně dvou industriálních čtvrtí v Bilbao. Členové týmu *ZAWP* jsou iniciátory a tvůrci intervencí směrem ke „zlepšování paměti“ tohoto místa, jmenovitě městských čtvrtí *Ribera de Deusto* a *Zorrotzaurre*.¹⁷⁵

Zorrotzaurre je významným projektem přetvářejícím opuštěnou ostrovní čtvrť s průmyslovou historií na novou rezidenční kreativní čtvrť, dobře napojenou na zbytek města, s dostupným bydlením, obchodními oblastmi šetrnými k životnímu prostředí, sociálními a kulturními zařízeními a prostornou zelenou oblastí pro potěšení lidí.

Organizátoři, stakeholders

ZAWP je proaktivním hnutím mnoha lidí pracujících na sociální, ekonomické a kulturní revitalizaci sousedství. Za své zásluhy byl několikrát během uplynulých let projekt *ZAWP* oceněn provinční radou Bizkaia i dalšími úřady. Vedoucí tým realizuje všechny iniciativy výzkumu a celého směřování vývoje společnosti *ZAWP*, přičemž inovace jsou hlavním motorem jejich činností. *ZAWP* je také členem mezinárodní sítě *Trans Europe Halls*, která sdružuje organizace zabývající se urbánními revitalizacemi brownfields po celém světě.¹⁷⁶

¹⁷³ <https://www.hisour.com/es/guggenheim-museum-bilbao-spain-19164/>

¹⁷⁴ <https://www.haceriaarteak.com/en/asociations-aims/>

¹⁷⁵ <https://www.zawp.org/que-es-zawp/>

¹⁷⁶ <https://teh.net/member/haceria-arteak/>

Podrobnější popis nabídky

Aktivity projektu ZAWP, jak uvádí na svých webových stránkách, „*vyplňují časoprostorovou propast mezi tím, co bylo dřív, a co bude v budoucnu*“.¹⁷⁷ K transformačnímu procesu dané lokality využívají nástroje, které skýtají kulturní a kreativní průmysly. Aktivity a využívané prostory touto organizací se v průběhu času mění (proto název „*Work in progress*“), a to dle postupu urbanistického plánu a postupu stavebních prací.

Posláním a hlavní činností neziskového sdružení je mezidobé využívání industriálních prostor a nahlížení na jejich potenciál optikou kultury a kreativity. V rámci své činnosti pořádají různé přednášky, kurzy, koncerty, výstavy, gastronomické události, kreativní dílny, tématicky zaměřená setkání, komentované prohlídky atp.

Například budova, ve které měla organizace ZAWP sídlo, bude z důvodu demoličních prací nadále již nepřístupná, tudíž se vedení bude muset přestěhovat do prostor, které by jí měly být k dalšímu využívání k dispozici výhledově do roku 2033, než opět postoupí stavební práce.

Obrázek 18: Bilbao - Projekt ZAWP

Zdroj: [flickr.com/zawp](https://www.flickr.com/photos/zawp/), 2020

7.2 Rakousko - Linz - Obecné informace

Město Linz je hlavním městem spolkové republiky Horní Rakousko. S počtem obyvatel 204 000 (2018)¹⁷⁸ je třetím nejlidnatějším městem Rakouska. Linz si získal svůj industriální punc již v roce 1938, kdy zde byly založeny rozsáhlé zbrojní závody, a stal se tak městem oceli. V 70. letech však došlo k úpadku průmyslu a kultura se stala nástrojem pro vytvoření nové identity města. Dalším zásadním milníkem pro vývoj

¹⁷⁷ <https://www.zawp.org/en/meanwhile/>

¹⁷⁸ https://www.statistik.at/web_de/klassifikationen/regionale_gliederungen/gemeinden/index.html

kulturní politiky Linze se stala kandidatura na *Evropské hlavní město kultury*, kterým se pro rok 2009 nakonec stal. V roce 2014 se Linz stal členem mezinárodní sítě *Creative Cities Network*.¹⁷⁹ Významnou roli v podpoře KKP v regionu Horního Rakouska zastává organizace *CREATIVE REGION Linz & Upper Austria*.

7.2.1 Linz - Tabakfabrik

Historie vzniku a představení projektů

Původní budova mlýna je dnes známá jako kulturní centrum *Tabakfabrik*. V roce 1903 se prostory mlýna přetvořily na továrnu pro výrobu tabáku, který zde byl vyráběn až do roku 2009. O rok později se město rozhodlo areál koupit, a tak se tabačka vrátila do vlastnictví veřejného sektoru. (Marková a kol., 2013)

Organizátoři, stakeholders, financování

Pro znovuoživení bývalé tabačky město zřídilo organizaci *Tabakfabrik Linz Entwicklungs - und Betriebsgesellschaft mbH*, která koupila pozemek o rozloze 38 148 m² za investiční částku 20,4 milionů euro. (Marková a kol., 2013)

Mezioborová spolupráce *Tabakfabrik* probíhá v regionu skrze již zmíněnou agenturu *Creative Region*, a významné je také partnerství s místní univerzitou *Johannes Kepler Universität Linz*, či *Ars Electronica Center*. Kulturní centrum je výsledkem pečlivé kooperace mezi městem, lokálními podnikateli, malými a středními podniky a neziskovými organizacemi.

Podrobnější popis nabídky

Tabakfabrik je v dnešní době hlavním kulturně-kreativním centrem Horního Rakouska, jehož cílem je sdružování lidí z různých oborů a vytváření inspirativního a inovativního prostředí. Své prostory pronajímá například umělcům, uměleckým manažerům, módním návrhářům a fotografům. Nesoustředí se však jen na organizace a osoby působící v oblasti kulturních a kreativních odvětví, ale poskytuje kanceláře a další zázemí například v podobě co-workingového centra i subjektům, jenž se pohybují v oblasti mediálních laboratoří, PR poradenství, start-upů či finančním sektoru. Celkem nabízí

¹⁷⁹ <https://en.unesco.org/creative-cities/linz>

nejen (pracovní) prostor pro více než 1700 lidí z 250 různých společností, organizací a start-upů, ale také jedinečné prostory pro společenské akce, nakupování a stravování.

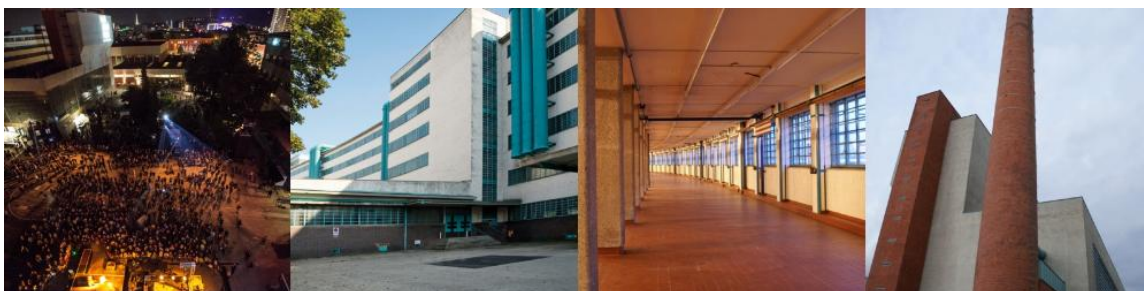
K eventům, které jsou v *KC Tabakfabrik* pořádané, se řadí různé workshopy, kreativní hackathony či motivační setkání s podnikatelskou tematikou. Na svém webu uvádí, že jsou místem, jenž určuje trendy nejen pro sebe, ale pro celé město.

Obrázek 19: Linz - Tabakfabrik - Vizualizace

Zdroj: Tabakfabrik.com, 2020

Obrázek 20: Linz - Tabakfabrik

Zdroj: linztourismus.at, 2020

8 Výsledky a jejich diskuse

Nad rámec již dříve popsaného projektového plánu *KC Žižkárna* jsou v této kapitole představené vlastní návrhy a doporučení pro projekt *Žižkárna* v Českých Budějovicích. Východiskem pro sestavení doporučení byly poznatky plynoucí z vypracovaného literárního přehledu, provedených případových studií, a v neposlední řadě osobní zkušenosti autorky.

8.1 Vyhodnocení klíčových faktorů případových studií

Na základě provedených případových studií byly identifikované společné rysy, neboli klíčové aspekty úspěchu či neúspěchu revitalizačních projektů, jenž zde nyní budou uvedené:

- 1) Projektová nabídka - sledování trendů - networking;
- 2) Logistická dostupnost;
- 3) Koordinačně kooperativní řízení projektového plánu;
- 4) Otevřenost (společenská - politická);
- 5) Upřednostňování dílčích kroků a menších projektů;
- 6) Financování;
- 7) Marketing a PR.

Společné rysy a klíčové faktory případových studií

1) Projektová nabídka (veřejně prospěšné projekty) - sledování trendů - networking

Díky multifunkčnímu využití prostor si zmíněné revitalizační projekty získávají široké spektrum publika, podporovatelů i přímo navázaných tvůrců z různých odvětví. Důležitým aspektem vhodné nabídky je sledování poptávky ze strany potenciálních spotřebitelů / klientů, kdy v současné době je značně komunikovanou oblastí zájmu udržitelnost, inovace, kultura, a vzdělávání. Pro lepší orientaci v sektoru KKP ve spojitosti s revitalizacemi brownfields se mnohým projektům osvědčilo členství v mezioborových kooperačních partnerských sítích, které slouží k šíření informací a příkladů dobré praxe.

2) Logistická dostupnost

Lokace daných brownfields hrála velice významnou roli v jejich postavení v rámci urbánního plánu. Zmíněné brownfieldy, k jejichž oživení došlo, jsou centrálně situované, což z hlediska dostupnosti představuje klíčový aspekt úspěšného projektu. Propojením funkční idee revitalizačního projektu v rámci geografických predispozicí může městu a jeho rezidentům (ale nejen těm) zajistit kvalitní a zároveň finančně i časově dostupnou nabídku služeb.

3) Koordinačně kooperativní řízení projektového plánu

Proto, aby projekt mohl být úspěšný, potřebuje lidi na organizační úrovni a také v podobě poptávky. Z hlediska dlouhodobého přínosu by již od ranného plánovacího procesu měli být zapojeni místní obyvatelé i všechny zainteresované subjekty, například formou pracovních skupin či jednorázových nebo opakujících se veřejných setkání a debat. Zjišťování preferencí, očekávání a potřeb lze také provádět dotazníkovým šetřením (viz *DEPO2015*).

4) Otevřenost (společenská - politická)

Mnohým projektů z oblasti revitalizací brownfields je umožněn provoz v rámci tzv. dočasného (přechodného) využití objektů. Jedná se však o významnou příležitost podpory určitého směru proudu regionálního rozvoje a s pohledem do budoucna třeba i tvorby půdy pro nově vznikající infrastrukturu, jež může být směrodatnou zkušeností pro město a kraj v investicích do rozvoje nabídky občanské vybavenosti.

Pro mnoho projektů bylo velkým přínosem neuzavírat své prostory ani v době přestaveb a probíhajících revitalizačních dílčích proměn. Koncept přechodného využití je totiž zároveň účinným nástrojem pro zhodnocení opuštěné lokality prostřednictvím postupného zlepšování image dané oblasti a posilování procesu ztotožňování se s „duchem místa“ místních obyvatel.

Praha (Kasárna Karlín) a České Budějovice (Žižkárna)

Složité majetkové poměry v případě těchto dvou projektů znamenají určitou nejistotu do budoucna ohledně prodloužení pronájmu nebo získání smlouvy na neurčito.

5) Upřednostňování dílčích kroků a menších projektů

Z praxe bylo možné vnímat, že finanční hledisko je často problematickým bodem v dalším rozvoji projektů. Výhodou zavádění dílčích, inkrementálních změn a pozvolného růstu, je určitá flexibilita, která umožňuje subjektům rychle se přizpůsobovat nastalým změnám v poptávce a často právě v majetkových poměrech, které v kontextu brownfields bývají často složité až komplikované. Jak uvádí Marková a kol. (2013), je snazší překonat neúspěch malého dílčího projektu, nežli projektu velkého, rozsáhlejšího.

6) Financování

Co se systému a přístupu k financování týká, za vhodné doporučení pro brownfields se zaměřením na KKP se jeví zajištění vícezdrojového systému financování, kdy často bývá využíváno již dříve představeného modelu PPP, tedy modelu spolupráce sektoru soukromého a veřejného.

Udržitelný systém financování fyzické proměny brownfields je jedna věc, a druhá věc je systém správy a rozvoje těchto organizačních struktur. „*Nastavení systému musí odrážet stav rozvoje prostoru. V počátcích rozvoje je vhodné spíše vytvářet prostor pro změnu, čili otevřené nehierarchické řízení, nicméně s narůstajícím rozvojem se ukazuje nezbytnost profesionalizace a jasné struktury řízení v podobě dělby kompetencí a úkolů.*“ (Marková a kol., 2013, s. 49)

Ostrava (Černá Louka)

Město nezískalo titul *EHMK*, a proto se zamýšlený projekt potýkal s nedostatkem financí. Realizace revitalizačního projektu *Černá louka* se proto časově prodloužila.

Plzeň (původní záměr Světovar)

V průběhu plánování hrál v Plzni roli i aspekt ekologický a finanční. Ekologická zátěž plynoucí z původní funkce brownfieldu na Světovaru rozhodla o přesunu záměrů do centrálněji položeného depa - dnes už kreativní centrum *DEPO2015*. Silné znečištění by totiž znamenalo prodražení i větší časovou náročnost projektu.

7) Marketing a PR

Neopomenutelnou součástí každého projektu je zcela jistě komunikace. Jelikož hlavním rysem, se kterým se většina brownfieldů potýká, je jejich negativní image, prvním krokem je prázdné prostory vhodným způsobem zatraktivnit, aby proces proměny dále mohl pokračovat. Vhodným dílčím krokem je taktéž vytvoření několika marketingových kampaní, přičemž záměrem je jejich cílení na různé cílové skupiny, ať už z řad investorů, lokálních obyvatel či veřejné správy. *„Možnosti marketingu rozvojových ploch ve spojení s regenerací brownfields taženou kulturou souvisí se schopností lokálních autorit propagovat město způsobem, který ho odlišuje od ostatních měst v kontextu konkurenčního prostředí.“* Klíčovým aspektem je tedy vytvoření tzv. USP (Unique Selling Point), neboli jedinečné propozice v rámci segmentu v dané oblasti, potažmo městě nebo regionu. (Marková a kol., 2013, s. 50)

8.2 Doporučení a vlastní návrhy

8.2.1 Formy kooperace

Nový a kol. (2004, s. 13) hovoří o komunikaci s veřejností jako o důležitém aspektu revitalizačních projektů a zmiňuje, že *„spoluúčast veřejných prostředků, finanční, časová i věcná náročnost revitalizace brownfields, rozšiřuje každý přestavbový program o politickou dimenzi“*.

Pokud by se *Žižkárna* vydala směrem aktivní podpory KKP v Jihočeském kraji, přínosnými partnerskými subjekty a podporovateli by mohli být:

- Jihočeská univerzita a další veřejné a soukromé vzdělávací instituce v ČB
- Jihočeská agentura pro podporu inovačního podnikání (JAIP)
- Jihočeská centrála cestovního ruchu (JCCR)
- Jihočeský vědeckotechnický park (JVTP)
- CzechInvest
- Místní firmy a podnikatelská sféra
- Dobrovolníci
- Neziskové organizace

Public Private Partnership (dále PPP)

PPP neboli *Partnerství soukromého a veřejného sektoru* je jedním ze způsobů, jak zadat projekt směřující k zajištění veřejné služby nebo veřejné infrastruktury. *“Pod pojmem projekt PPP se standardně skrývá dlouhodobý projekt v řádu desítek let (obvykle 15 až 30), kde je výkon veřejné služby svěřen soukromému partnerovi. Míra zapojení soukromého partnera se liší projekt od projektu. Obvyklým nastavením je zajištění návrhu, výstavby, provozu a financování projektu ze strany soukromého partnera (tzv. struktura DBFO, z anglického Design, Build, Finance, Operate). Veřejný zadavatel, který vstupuje do takového smluvního vztahu, se na oplátku zaváže k úhradě pravidelných měsíčních plateb po celou dobu trvání smlouvy (tzv. poplatek za dostupnost), jejichž vyplácení započne až v okamžiku, kdy veřejné služby začnou být soukromým partnerem poskytovány (tedy obvykle nikoli během výstavby).“*¹⁸⁰ (Kubištová, 2020)

Některými z mnoha oblastí, kde municipality využívají PPP projekty, jsou oblasti rozvoje občanské společnosti a komunit či obnova měst a hospodářský rozvoj městských center. Konkrétně to může znamenat například rozvoj volnočasové infrastruktury v regionu nebo ve městě. Propojování vládních a veřejných prostředků při zadávání veřejných projektů (tedy PPP přístup) má v posledních desetiletích po celém světě vzrůstající tendenci a tento způsob finančního zajištění může mít několik výhod, mezi které dle informací Ministerstva vnitra patří například vyšší míra efektivnosti oproti veřejným zakázkám a možnost realizace potřebných veřejných projektů i v situaci, kdy v rozpočtu chybí dostatečné zdroje na prvotní investiční náklady.

Propojování místních vlád s developery ve smyslu vzájemných diskuzí o využívání opuštěných budov pro kreativní průmysly je něco, co se v jiných evropských městech už dávno děje, a to dosti intenzivně. Dobrým příkladem, jenž uvedla pro *Radio Wave* urbanistka Lia Ghilardi¹⁸¹, specialistka na mapování míst a strategické plánování kultury, je Londýn, kde se, právě díky partnerství developera a londýnského starosty, jedna celá část města, kde se odehrávaly olympijské hry, transformovala na kreativní čtvrť.¹⁸² (Zabloudivlová, 2014)

¹⁸⁰ <https://www.mvcr.cz/clanek/partnerstvi-soukromeho-a-verejneho-sektoru-v-regionech.aspx>

¹⁸¹ <https://www.liaghilardi.com/>

¹⁸² <https://wave.rozhlas.cz/distrikt-kreativni-prumysly-mohou-vratit-mestum-identitu-5219451>

Think-tank v Žižkárně

Tento přístup by mohl být využit i v rámci okruhu činností *Žižkárny*. Jako příklad zde může být uveden projekt *Morgenstadt: City Lab (2015-2016)*¹⁸³, který přinesl zapojenému městu Praha více než dvě desítky konkrétních opatření. Němečtí výzkumníci mimo jiné Praze doporučili právě vytvoření think-tanku, který by propojoval město s univerzitami a byznysem při hledání inovativních řešení městských problémů.

Networking

Networking je zde chápán jako soubor činností vedoucích k budování kooperačních sítí a konexí mezi českými, ale i mezinárodními partnery. Obecně řečeno se jedná o vytváření vztahů mezi lidmi, vzájemnou výměnu informací a udržování osobních kontaktů. KC Žižkárna by se mohlo stát právě takovým místem křížení nabízejícím zázemí pro nově vznikající spolupráce mezi klíčovými aktéry městských regenerací a kreativní tvorby, což by ve svém důsledku přispívalo k propagaci Budějovic jako místa s kreativním potenciálem, místa vhodného k životu, učení, práci a investování.

Významné pro region by mohlo být i podílení se na vytváření kooperačních sítí na různých úrovních v rámci prohlubování česko-bavorské a česko-rakouské spolupráce i spolupráce s ostatními evropskými městy v oblasti kultury a kreativních průmyslů, v rezidenčních projektech a ve výstavách, jež by mohly být pořádané jak v prostorách *Žižkárny*, tak na půdě zahraničních partnerů.

Spolupráce s evropskými kulturními sítěmi (či jako zdroj inspirace)

- *In Situ*¹⁸⁴ - evropská síť, jež se zaměřuje na umění ve veřejném prostoru;
- *A Soul for Europe*¹⁸⁵ - mezinárodní síť evropských měst a regionů, kulturního sektoru, soukromého sektoru a tvůrců evropských politik se zaměřením na tři témata: Kultura a občanství, Města pro Evropu a Kultura v globálním světě;

¹⁸³ <http://www.iprpraha.cz/clanek/1519/inovace-otevrena-data-a-udrzitelna-doprava-odbornici-zfraunhoferova-institutu-predstavili-recept-pro-chytrejsi-prahu>

¹⁸⁴ <http://in-situ.info/en/>

¹⁸⁵ <https://asoulforeurope.eu/>

- *Evropská síť kulturních center (ENCC)*¹⁸⁶ - podporuje spolupráci mezi kulturními centry na všech úrovních a přispívá k budování mostů mezi kulturními pracovníky;
- Evropská síť *Greenways*¹⁸⁷ - její součástí je česká *Nadace Partnerství pro lidi a přírodu*, kdy jedním z témat, kterým se věnují, je oblast šetrné turistiky a cykloturistiky. Nabízí různé granty či vzdělávací akce;
- *CIVILSCAPE*¹⁸⁸ - mezinárodní federace, jež se zaměřuje na vytváření příznivého prostředí pro organizace občanské společnosti, posilování infrastruktury občanského sektoru a podporu spolupráce mezi organizacemi občanské společnosti, politickými nebo správními orgány a dalšími aktéry;
- *reSITE*¹⁸⁹ - globální platforma věnující se neziskové činnosti a zlepšování městského prostředí pečící o veřejný prostor v urbánních oblastech;
- *Trans Europe Halles* - mezinárodní komunita 127 kulturních organizací sídlících v přestavěných budovách v různých koutech Evropy. Její členové se liší organizační strukturou, velikostí i rozsahem aktivit, které v rámci svých činností organizují. Svoji sílu vidí v jedinečnosti a rozdílné odbornosti každé zapojené osoby. Posláním je transformace opuštěných budov na pulzující centra umění a kultury. Přispívá k vytváření místních komunit a vylepšování sousedství a celých měst díky příhraničnímu sdílení zkušeností¹⁹⁰. V ČR jsou v *Trans Europe Halles* registrována města Ostrava¹⁹¹, Malovice v Jižních Čechách¹⁹², Praha¹⁹³, Ústí nad Labem¹⁹⁴.

Pro nastudování komplexnějších možností spolupráce s evropskými kulturními sítěmi je možné využít také brožury s názvem *Creative Europe Networks* vydané v roce 2016 Evropskou Komisí.¹⁹⁵

¹⁸⁶ <https://encc.eu/>

¹⁸⁷ <https://www.greenways.cz/uvod.aspx>

¹⁸⁸ <https://civilscape.eu/>

¹⁸⁹ <https://www.resite.org/>

¹⁹⁰ <https://teh.net/about-us/>

¹⁹¹ <https://teh.net/member/cooltour-cultural-centre/>

¹⁹² <https://teh.net/member/plum-yard-svestkovy-dvur/>

¹⁹³ <https://teh.net/member/studio-alta/>

¹⁹⁴ <https://teh.net/member/verejny-sal-hranicar/>

¹⁹⁵ https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/cebooklet2016_web.pdf

Spolupráce se vzdělávacími institucemi

Pro udržitelnost projektů plánovaných v rámci oživení prostoru *Žižkových Kasáren* se jeví jako vhodný způsob propojení činnosti *KC Žižkárna* se školami - žáky i veřejností formou pestré nabídky různě zaměřených kurzů a dobrovolnických aktivit.

České Budějovice se dle informací uvedených ve *strategickém plánu města* potýkají, jako ostatně i další města a regiony z celé ČR, s akutním nedostatkem lidských zdrojů. S touto problematikou je úzce spjata rovněž problematika školství, jehož kvalita a struktura dostupnost lidských zdrojů přímo ovlivňuje.¹⁹⁶

Vzdělávání se neodehrává pouze ve školách. Ač se běžně vzdělávání spojuje právě se školskými institucemi, není či nemusí být změna formy vzdělávání pouze v jejich rukách. V ČR se o proměnu školství snaží například platforma *uMĚNÍM*¹⁹⁷. Cílem této iniciativy je prosadit myšlenku, že „vzdělávat se lze na mnoha místech ve městech“¹⁹⁸, přičemž v článku na webu *Kreativní Česko* je uvedeno, že právě mezioborové a mezigenerační fúze jsou tím nutným základem.

Za vhodný příklad lze uvést i finský projekt *Go for Lab*, jenž vznikl ve spolupráci s univerzitou v Helsinkách, kam se žáci ze základních škol chodí učit tradiční řemesla, umění a techniky designu. Dalším příkladem je projekt *Curious Classroom*, kde si mohou žáci základních škol vyzkoušet různé technologie podobně jako tomu je v hojně zřizovaných makerspacech, jenž jsou zakládány různě po městě. „*Helsinky mají takzvané STEAM education (Science, Technology, Engineering, Art & Mathematics) - vzdělávací kurikulum pro děti a dospělé postavené na mezioborovém zážitkovém učení.*“ V mezinárodním kontextu je možné zmínit také nizozemskou organizaci *Mocca*, která je pro město Amsterdam partnerem pro oblast kulturního vzdělávání a organizuje propojování škol s kulturními institucemi.¹⁹⁹ (Přidalová, 2019)

Tento princip spolupráce napříč různými obory a typy organizací a dalších aktérů tak, jak se úspěšně děje v různých částech světa, by bylo možné využít i pro část realizací v rámci nabídky *KC Žižkárna*. Vzdělávací, volnočasové centrum s nádechem kreativna -

¹⁹⁶ <http://spcb2017.cz/spcb2017/prioritni-oblasti/podnikani-lidske-zdroje-vzdelavani-vyzkum-a-inovace/>

¹⁹⁷ *uMĚNÍM* - platforma uměleckých organizací, které uměním mění učení. Rozvíjí komunitu lidí napříč sektory, která podporuje uplatnění výsledků v praxi. Více na: <https://www.facebook.com/platformaumenim/>

¹⁹⁸ <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/i-do-ceska-patri-kreativni-vzdelavani>

¹⁹⁹ <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/i-do-ceska-patri-kreativni-vzdelavani>

to je produkt, který by mohl napomoci k naplňování dílčích rozvojových plánů města Českých Budějovic. Nabízením prostoru pro výuku se zapojením externích pracovníků by tak žáci i pedagogové měli možnost spolupracovat se zajímavými osobnostmi v rámci výuky a vyzkoušet si například různé umělecké techniky. Díky tomuto přístupu by žáci pracovali s učební látkou aktivní formou a tím by *Žižkárna* mohla přispívat k rozvoji individuálního potenciálu dětí a mladých lidí, jejich kreativity, uměleckých vloh, schopnosti konstruktivního a kritického myšlení. Zároveň by tím podporovala význam umění ve vzdělávacím procesu, rozvoj žáků i pedagogů a přeneseně i celkového prostředí vzdělávacích institucí.

Pro inspiraci by se *Žižkárna* mohla podívat i do města Jihlava, které je v tomto směru ojedinělým českým městem. Vznikla zde totiž strategie *Jihlava vzdělává kulturou*²⁰⁰, jež je zároveň regionální platformou, která propojuje místní kulturní scénu a školy.

Pořádání soutěží, hackathonů (nejen kreativních)

V ČR se často mluví o tom, že je důležité, aby se rozhodovacího procesu ve městech účastnilo více lidí, a tím aby se zvyšovala občanská participace.²⁰¹ (Zabloudilová, 2014)

Například ve spolupráci s organizací *CzechInvest* by *Žižkárna* mohla nabízet své prostory k dispozici při organizaci různých studentských ideových soutěží a workshopů z oblasti městské architektury, mobility, chytrých investic atp. Ve spolupráci s organizacemi podporujícími národní start-up a spin-off prostředí by mohla *Žižkárna* spolupracovat či přímo utvářet prostředí pro vznik inovací technologických i kulturně-sociálních. Příkladem potenciálních partnerských projektů pro spolupráci by mohli být *Business Cup*, *CzechAccelerator* či *CzechEkoSystem*.

²⁰⁰ <https://www.jihlavavzdelavakulturou.cz/>

Ke vzniku této strategie došlo při komunitním sestavování Strategie pro kulturu, volný čas a cestovní ruch ve městě Jihlavě 2017-2024. Myšlenka založení inkubátoru *Jihlava vzdělává kulturou* byla odstartovaná inspirační konferencí v DIODu (kulturním centru s názvem Divadlo otevřených dveří vzniklé v rekonstruované budově bývalé tělocvičné jednoty Sokol Jihlava), po které následovalo několik pracovních setkání mezi pedagogy a zástupci kulturních organizací a umělci zaměřené na zkvalitnění programů

²⁰¹ <https://wave.rozhlas.cz/distrikt-kreativni-prumysly-mohou-vratit-mestum-identitu-5219451>

8.2.2 Stálé využití prostor

Pro zajištění stálého příjmu je vhodné alespoň část prostor vyhradit pro dlouhodobé pronájmy. Příkladem subjektů, které by byly vhodnými kandidáty na dlouhodobé užívání prostor jsou:

Tržnice, (Pop-up²⁰²) restaurace, street food market

Inspirací by Žižkárně mohly být koncepty outdoor (zážitkového) stravování jak z ČR, tak ze zahraničí. Dobrým českým příkladem je úspěšný pražský *Manifesto Market*, jenž je první iniciativou neziskové organizace *reSITE*, která se zaměřuje na zkvalitňování prostředí měst pro příští generaci. *Manifesto Market*, otevřený v roce 2018, během prvního roku svého fungování hostil na 650 000 návštěvníků a také získal ocenění Maloobchodník roku MasterCard pro rok 2018 za nejlepší zákaznický zážitek. *Manifesto* je místem nabízejícím jak kulinářské, tak kulturní mezinárodní zážitky a je první zcela cashless komunitou v Praze. Market je sestaven z několika modulárních jednotek a kontejnerů, čímž nabízí i určitou flexibilitu v organizaci prostoru a možnost přesunu na jiné místo.²⁰³

Příkladem ze zahraničí by mohly být celoroční kryté **gourmet tržnice**, jako jsou například kodaňská *Torvehallerne*²⁰⁴, londýnský *Borough Marketu*²⁰⁵ nebo berlínská *Markthalle Neun*²⁰⁶. V takových prostorách by mohly být nabízené pravidelné ochutnávky jídla a nápojů či kurzy vaření a po vzoru *Markthalle Neun* by zde mohla vzniknout platforma pro projekty, které se kriticky zabývají tématy výživy, města, zemědělství, biologické rozmanitosti a životního prostředí.

Kreativní inkubátor

Vznik kreativního inkubátoru městu prospívá hned v několika ohledech. Lidé se mají kde realizovat, podporuje se vznik nových kooperací mezi kreativci a vytváří se živná půda pro vznik nových podniků, což předpokládá vyšší zaměstnanost v regionu a v určitém časovém horizontu i příliv aktiv do místních rozpočtů formou daní, jelikož

²⁰² *Pop-up restaurace* - koncept v gastro podnikání, jenž spojuje gastronomii s jiným kulturním nebo zážitkovým aspektem. Cílem je nabídnout návštěvníkům neobvyklý gurmánský zážitek a kromě jídla zažít i dobrodružství.

²⁰³ <https://www.manifestomarket.com/prague/florenc/cs/puvab-znacky>

²⁰⁴ <https://torvehallernekbh.dk/>

²⁰⁵ <https://boroughmarket.org.uk/>

²⁰⁶ <https://markthalleneun.de/>

„hlavní myšlenkou těchto inkubátorů je podporovat rezidenty v tvorbě životaschopných záměrů vhodných pro komerční zhodnocení.“²⁰⁷ (kreativnicesko.cz, 2015)

Příklady kreativních inkubátorů z ČR jsou:

- Plzeň - DEPO2015 / Centrum kreativního podnikání
- Zlín - Centrum kreativních průmyslů Zlín
- Písek - Kreativní inkubátor města Písku/Sladovna, o. p. s.
- Brno - Kreativní centrum Brno. (IDU/svazek II., 2015)

8.2.3 Jednorázové, opakované využití prostor

Zážitkové - kreativní kurzy

Do budoucna by do nabídky pro využití prostor mohla *Žižkárna* zařadit pronájem prostor pro soukromé akce (podnikové, oslavy narozenin, atp.), avšak z hlediska přidané hodnoty by zajímavějším produktem mohly být hotové „zážitkové balíčky“. Jelikož se zamýšlí v prostorách objektu zřídit kreativní dílny, mohly by tyto dílny být využívány i nad rámec trvalých pronájmů. Nabídka zážitkových kurzů (i formou teambuildingu) firmám, ale i školám či menším skupinkám rodin s dětmi, by tak přilákaly opět velmi široké spektrum lidí.

Jelikož se jedná o revitalizovaný - „recyklovaný“ brownfieldový prostor, mohlo by fungování těchto tvořivých dílen být postaveno zčásti právě na principu recyklace, tedy šetrnosti a udržitelnosti. V rámci materiálového zajištění kurzů by byly dodržovány přístupy Cirkulární ekonomiky, jinak také oběhového hospodářství (viz *Agenda udržitelného rozvoje do roku 2030*²⁰⁸). Tím je myšleno, že s materiály pro tvoření by bylo pracováno v souladu s principem „6-R“, neboli RE-use, RE-duce, RE-think, RE-fuse, RE-pair, RE-cycle.

Venkovní altán / taneční parket (v poslední kapitole je nákladově vyhodnocen)

Tento altán by mohl najít víceúčelové uplatnění. Nabízen by mohl být místním tanečním a dalším uměleckým skupinám, které by jej mohly využívat jak pro svoji tréninkovou činnost, tak ve večerních hodinách pro účely autorských vystoupení a

²⁰⁷ <https://docplayer.cz/754947-Jak-se-kreativni-inkubator-odlisuje-od-klasickeho-podnikatelskeho-inkubatoru.html>

²⁰⁸ https://www.mzp.cz/cz/agenda_2030

tanečních akcí v podobě veřejných tančíren. Například by zde byly pořádány večery společenských či latinskoamerických tanců, jako je například Salsa, Bachata, či Argentinské tango. Dále by se zde mohly pořádat akce jako například sousedské slavnosti pro obyvatele Budějovic, jež jsou založeny na principu společného sdílení veřejného prostoru, vzájemné výpomoci a dobrovolnickém nasazení místních organizátorů a mnoha dalších subjektů. Zároveň by tím byl vytvořen otevřený prostor určen všem věkovým a zájmovým skupinám.

Pořádání „akcí s přesahem“

Pořádání akcí s přesahem by *Žižkárna* mohlo napomoci vytvářet prostor pro setkávání zajímavých lidí. Například projekt *Pecha Kucha*, jenž byl vymyšlen v roce 2003 v Tokiu architektky A. Kleinovou a M. Dythamem, je zaměřen právě na vytváření mezioborové platformy pro setkávání architektů, designérů, grafiků, výtvarných umělců, divadelníků, filmařů a muzikantů na jednom místě.²⁰⁹ *Žižkárna* by mohla organizovat i vlastní projekty, které by obsahově - tématicky podporovaly debatu o kultuře, vzdělávání, veřejném prostoru a zamýšlených projektech, na něž by byly přizvány zainteresované skupiny (stakeholders) z Českých Budějovic.

8.2.4 Cestovní ruch

Vzhledem k růstu životní úrovně a množství volného času ve většině evropských zemích se jeví jako možnost podpory atraktivity města Českých Budějovic pořádání akcí neregionálního i mezinárodního významu. Nápadité kulturní i sportovní akce by mohly motivovat více turistů k návštěvě města a zároveň by mohly skýtat potenciál i pro přilákání kreativních lidí z řad českých rezidentů.

Spolupráce s poskytovateli ubytovacích kapacit / cestovními kancelářemi

V případě, že by *Žižkárna* do budoucna rozšiřovala i nadále spektrum svých činností, mohla by se začít více soustředit i na zahraniční klientelu. Navázáním spolupráce s místními hoteliéry a poskytovateli ubytovacích kapacit by tak společně mohli vytvořit a vhodně sestavit návštěvnické balíčky, z nichž by *Žižkárna* mohla čerpat přínos v podobě větší návštěvnosti (tedy vyšších tržeb) a ubytovací zařízení by se těšila z delších pobytů svých klientů, což je, jak bylo zmíněno již v průběhu práce, jednou

²⁰⁹ <http://pechakuchacb.cz/>

z priorit města České Budějovice. Právě nabídka kvalitních služeb může velmi pozitivně ovlivnit turistickou atraktivitu místa, a díky v současné době tak hojně využívaným prostředkům online komunikace (ať už formou cestovatelských portálů jako např. *TripAdvisor*, skupin na sociálních sítích, či cestovatelských žebříčků a recenzí) se informace o kvalitě šíří velmi rychle.

8.2.5 Finanční aspekt

Investiční plánování, ekonomická rentabilita a kalkulace nákladů

Pro úspěšné plánování by každá investice měla mít svůj ekonomický základ, především pak studii proveditelnosti - technickoekonomickou studii (feasibility study), analýzu nákladů a výnosů (cost-benefit analýzu), posouzení variantních řešení a finanční a časový plán. Bez těchto analýz a bilancí vzniká vysoká pravděpodobnost, že se vynakládané prostředky minou účinkem. (Kadeřábková a kol., 2009)

Nový a kol. (2004, s. 14) zdůrazňují, že častým negativním faktorem při revitalizačních projektech je nemožnost využití všech možností podpory, „*neboť v projektech nejsou ve vzájemné kombinaci propojeny potřeby infrastruktury, urbánní problémy a potřeby životního prostředí*“. Klíčové oblasti pro posílení výsledné úspěšnosti projektu Nový spatřuje v:

- Metodách stanovení reálné hodnoty degenerovaných území - Nový uvádí, že dle současných metod však často bývají nevyužitelné objekty cenově silně nadhodnocené, kdy ve spojitosti s náklady na revitalizaci jsou tak investičně nepřijatelné.
- Pojištění proti rizikům - v případě, že by *Žižkárna* odkoupila prostory od stávajících majitelů, mohla by uvažovat o pojištění proti rizikům, která se závazky majitelů pozemků rostou.
- Kalkulaci nákladů - pomocí využití standardizovaných ceníků vytvořit prvotní úvahu o ekonomické únosnosti a tu zároveň využít jako nástroj kontroly čerpání případných veřejných fondů.

Cost-Benefit analýza (CBA) porovnává přínosy navrhovaných alternativ a doporučuje nejvhodnější alternativu. Při použití této metody jsou kalkulované celkové zdroje a celkové výstupy. Jedním ze základních postupů výpočtu je vyjádření poměru mezi

současnou hodnotou výstupů (B) a současnou hodnotou zdrojů (C), přičemž platí, že „projekt je přínosný, když ukazatel je větší než 1 nebo mezi projekty má největší kladnou hodnotu = B/C“. (Kadeřábková a kol., 2009, s. 52)

Pro lepší finanční plánování je možné využít v této práci již dříve zmiňovaného kalkulačního modelu *KulKal*, jehož použitím lze modelovat ekonomický dopad akcí pořádaných *Žižkárnou* na výdaje návštěvníků, celkovou produkci české ekonomiky (HDP resp. HPH), příjmy zaměstnanců, zaměstnanost resp. tvorbu pracovních míst a výběr nepřímých daní (DPH, spotřební daň).²¹⁰ (idu.cz, 2017)

8.2.6 Formy financování

Veřejné financování

Na úrovni **veřejného financování** je z praxe známá možnost využívání víceletých grantů (pokud jsou na úrovni politických rozhodnutí zřízené), jenž by mohly jako podporu z veřejných rozpočtů kulturní organizace usídlené z *Žižkárny* pro svoji činnost využívat.

Crowdfunding (Fundraising)

Další formou financování může být například **Crowdfunding**, neboli financování lidem, při němž větší počet jednotlivců přispívá na určitý produkt, projekt nebo firmu. Příkladem internetových crowdfundingových platforem může být například *HitHit*, *Startovač*, *Kickstarter* či *Indiegogo*.

Mnoho organizací z oblasti KKP se často potýká s problémy, když jde o zajištění financování své činnosti. Toto bylo impulzem pro to, aby v roce 2016 vznikl pilotní projekt s názvem *Crowdfundng4Culture*, jehož zadavatelem byla Evropská komise. Projekt pro nastartování kulturní ekonomiky pomocí crowdfundingu v EU byl postaven na základě datového souboru s informacemi z téměř 75 000 crowdfundingových kampaní provedených napříč různými subsektory KKP a členskými zeměmi EU.

Cílem projektu je identifikace a analýza osvědčených postupů na evropském crowdfundingovém trhu ve vztahu ke kulturním organizacím, a zprostředkování přehledu o různých modelech crowdfundingu, které v současné době fungují v Evropě a

²¹⁰ <https://www.idu.cz/cs/o-nas/veda-a-vyzkum/vedeckovyzkumne-projekty/704-mapovani-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-v-cr>

kteře lze pouřít k financování kulturních projektů.²¹¹ Publikovaná studie *Crowdfunding: reshaping the crowd's engagement in culture* (Crowdfunding: změna angařovanosti lidí / společnosti v kultuře) je využitelná pro profesionály v kulturních a kreativních odvětvích a pro organizace, crowdfundingové platformy nebo tvůrce místních, regionálních a evropských politik. *Žiřkárna* by pro své zajištění mohla v takových výzvách EU hledat finanční oporu.²¹² (op.europa.eu, 2017)

Ve sdělení Evropské komise z května 2018 ve věci *Nové evropské agendy pro kulturu* je uvedeno, že přístupy k financování v rámci KKP zůstávají zásadní výzvou tohoto odvětví, jenž je převážně tvořeno malými a středními podniky a mikropodniky. „Záruční nástroj pro kulturní a kreativní odvětví dostupný v rámci programu *Kreativní Evropa* začal slibně fungovat a bude dále posilován. Budou nadále prozkoumávány i další nástroje, jako je skupinové financování²¹³ a financování ze soukromých zdrojů od sponzorů, nadací a partnerství soukromého a veřejného sektoru²¹⁴“.

8.3 Nákladové zhodnocení zvoleného projektu - Multifunkční venkovní altán

V této podkapitole je zpracován jeden z vlastních návrhů i po stránce finanční, a to formou nákladové analýzy. Jedná se o návrh vybudování multifunkčního venkovního altánu v prostorách nádvoří areálů *KC Žiřkárna*, který by mohl sloužit k pořádání akcí různého druhu. Nákladové analýze bude následně podroben návrh uspořádání tanečního večera - tančírny, přičemž využití by tento prostor našel i v podobě zázemí pro pořádání svateb, narozeninových a podnikových večírků, divadelních představení, koncertů, stand-up comedy vystoupení, recitačních soutěží či například autorského čtení knih.

Náklady budou analyzované nejprve pro samotné vybudování venkovního altánu (stavební rozpočet projektu), a následně bude provedena analýza nákladů v případě organizování kulturní akce, konkrétně tanečního večera s názvem „Latino tančírna v Žiřkárně“.

²¹¹ <https://www.crowdfunding4culture.eu/about>

²¹² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7e10916d-677c-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

²¹³ Crowdfunding4Culture

²¹⁴ <https://www.kreativnievropa.cz/wp-content/uploads/2018/11/Nov%C3%A1-evropsk%C3%A1-agenda-pro-kulturu.pdf>

8.3.1 Stavební rozpočet altánu

Taneční altán jako místo setkávání, odpočinku a pěstování sociálních hodnot. Tento návrh pro vznik kulturního altánu skýtá možnosti trávení příjemných teplých večerů, nejen v rytmu tance, ale může být místem realizace pro různé zájmové skupiny z oblasti kultury i sportu.

Výrobu textilního architektonického řešení tanečního altánku by mohla zajistit například již ověřená architektonická firma PROBEC²¹⁵, jež stojí za realizací několika altánků, nacházejících se konkrétně v Plzni ve Chvojkových lomech, olomouckém rozáriu, či například Tyršových sadech v Pardubicích.

Obrázek 21: Plzeň - Altán - Chvojkovy lomy

Zdroj: probec.cz, 2016

Na základě již zrealizovaného brněnského projektu obdobného tanečního altánu v parku Anthropos (Brno-střed), jehož stavba byla zahájena v lednu 2018 a dokončen v září 2019, bude nastíněna výše a podoba možných nákladů v rámci celkového projektového rozpočtu na stavbu tanečního altánu v *KC Žižkárna*.

Realizátorem brněnského tanečního altánu byla městská část Brno-střed, přičemž návrh na vznik projektu byl vybrán lidmi v rámci projektu *Dáme na vás*, jenž je participativním rozpočtem města Brna.²¹⁶

Návrhový rozpočet pro tento projekt byl vyčíslen na částku **1 720 000 Kč**.

²¹⁵ www.probec.cz

²¹⁶ <https://damenavas.brno.cz/projekt/?id=623>

Obrázek 22: Brno - Altán - návrh rozpočtu

Rozpočet projektu - návrh +			
Popis položky	Počet jednotek	Cena za jednotku	Cena celkem
Základy a podlaha	1	200 000	200 000
Membrána cca 60 m2 parket cca 50 m2	1	700 000	700 000
Doplňkové vybavení (osvětlení, lavičky, koše, dekorace atd.)	1	50 000	50 000
Doprava	1	30 000	30 000
Rezerva na realizaci (přípojky)	1	500 000	500 000
Cena projektové dokumentace celkem:	1	90 000	90 000
Energie, úklid, pojištění, opravy	3	50 000	150 000
Cena celkem:			1 720 000 Kč

Zdroj: *damenavas.brno.cz*, 2019

Finální rozpočet nakonec překonal předpokládaný odhad o 237 000 Kč, a dosáhl výše **1 957 000 Kč**.

Obrázek 23: Brno - Altán - finální rozpočet

Finální rozpočet projektu			
Popis položky	Počet jednotek	Cena za jednotku	Cena celkem
Stavba altánku	1	1 837 000	1 837 000
Inženýring	1	85 000	85 000
BOZP	1	35 000	35 000
Cena celkem:			1 957 000 Kč

Zdroj: *damenavas.brno.cz*, 2019

Obrázek 24: Brno - Altán - park Anthropos

Zdroj: *damenavas.brno.cz*, 2019

8.3.2 Nákladové hledisko taneční kulturní akce

Propagace akce

Pro propagaci této kulturní akce - tanečního Latino večera v Žižkárně, by mohlo být využito v současné době již existujících FB stránek *KC Žižkárna* (<https://www.facebook.com/zizkarnacb/>). Využitím vhodných vizuálních prvků, jako např. fotek a videí, lze podpořit atraktivitu plánované akce, a zároveň tak poskytnout místo pro diskuzi, kde si potenciální návštěvníci a organizátoři mohou vyměnit své názory, připomínky, a posléze i zážitky. Pro pořadatele se toto ihned stává zdrojem informací pro následnou zpětnou vazbu a vyhodnocení konané akce. Formou letáků a jiných tištěných informačních a propagačních materiálů by bylo možné informovat různé taneční školy v ČB a další cílové skupiny v místě, kde se běžně pohybují.

Místní taneční školy by tento nově vzniklý prostor a vytvořenou atmosféru mohly vřele uvítat jako rozšíření možnosti své umělecké působnosti, obzvláště v letních měsících, kdy by tak do ulic „přivedly rytmus“, a zároveň by *KC Žižkárna* zajistily potenciální pravidelné návštěvníky tanečních akcí.

Přehled nákladů kulturní akce

Z hlediska účelového třídění Synek (a kol., 2010) rozlišuje náklady:

- **přímé** (jednicové), které lze bezprostředně přiřadit jednotlivým výkonům, tedy ke každé konkrétní zamýšlené kulturní či jiné akci. Řadíme k nim například mzdové náklady zaměstnanců pracujících na dané akci a honoráře a náklady na dopravu najatých umělců.
- **nepřímé**, jenž bývají vykazované jako náklady **režijní** a náklady pomocných činností. Přímé sledování a vyčíslení těchto nákladů je velmi náročné, jelikož bývají vynakládány na více druhů výkonů a jejich příslušnost tedy nelze snadno přiřadit k jednotlivým okruhům činnosti daného podniku / kulturního centra. Jsou jimi například náklady na pořízení vlastního materiálu používaného k opětovnému vybudování potřebného zázemí pro různé akce (prodlužovačky, lavice, židle a stoly), doprovodné služby k programu (stánek/sekce s občerstvením, ozvučení, osvětlení), a dále také mzdové náklady zaměstnanců, kteří zabezpečují chod celé společnosti, náklady na opravu a údržbu majetku, spotřeba elektrické energie, nájem za využívané prostory apod.

V následující části budou analyzované **přímé** náklady, jenž by *KC Žižkárna* vznikly při organizaci tančírny s hudební produkcí v latinckoamerických rytmech (DJ), doprovodným tanečním programem (vystoupení tanečníků) a taneční animací pro organizované zapojení návštěvníků tančírny. S výhledem do budoucna se dá počítat s tím, že až by si akce našla stálejší publikum, a návštěvnost by byla ustálená, pro úsporu nákladů by mohlo jít pouze o tančírnu s reprodukovanou hudební produkcí (DJ) bez doprovodného tanečního programu profesionálních tanečníků.

Při pořádání kulturní akce mezi základní náklady patří vyplacení **honoráře** pro DJ a vystupující tanečníky, kdy v praxi se nejčastěji jedná o proplacení na základě vystavené faktury. (Rozhovor - taneční škola Plzeň, 2020)

V případě využití služeb místních tanečníků a DJ nebudou do nákladů započítané **náklady za dopravu**. V případě opačném, bude stanovena částka za dopravu, přičemž způsobů kalkulace může být více. Buď bude stanovena pevná částka za kilometr cesty (aplikováno v kalkulaci), či jsou proplacené pohonné hmoty na základě předložené účtenky za projeté km.

Kalkulace vlastních nákladů kulturní akce „Latino tančírna v Žižkárně“

Následná analýza **přímých nákladů** vychází z cenových nabídek získaných od dvou českých tanečních škol, které autorka práce oslovila pro účely sestavení představy o nákladech v případě uspořádání tančírny v *KC Žižkárna*. Těmito školami je taneční škola v Budějovicích a taneční škola v Plzni, jež byla zvolena na základě přívětivé dojezdové vzdálenosti i cenové dostupnosti v porovnání s ceníky například pražských DJ a lektorů tance, kde mohou být ceny řádově až o 30-50 % vyšší.

Tabulka 2: Tančírna - Analýza přímých nákladů - externí služby

	Položka (CENÍK)	Taneční škola - Plzeň	Taneční Škola - ČB
1	DJ (5 hodin produkce)	1 000 Kč	4 000 Kč
2	Párové taneční vystoupení 1x/večer (3-minutová skladba)	2 000 Kč	5 000 Kč
3	Taneční animace v páru 1x/večer (30-minutová produkce)	500 Kč	2 000 Kč
4	Vlastní/nevlastní zvukovou techniku a aparaturu	Vlastní (reproduktory i světla)	Vlastní (2 000 Kč/večer)
5	Potřebné zázemí	Šatna na převlečení	Šatna na převlečení
6	Cestovní náklady/amortizace vozu (8 Kč/km)	2x Plzeň-ČB (280 km) = 2 240 Kč	-----
7	Ostatní požadavky (jídlo, pití)	jídlo a nápoje pro 2 osoby = 400 Kč	Nápoje pro 2 osoby = 200 Kč
	SUMA	6 140 Kč	13 200 Kč

Zdroj: Taneční škola - Plzeň, 2020 (rozhovor a vlastní zpracování)

Zdroj: Taneční Škola - ČB, 2020 (rozhovor a vlastní zpracování)

Personální a technické zajištění provozu tančírny a občerstvení

Pro umožnění hladkého průběhu akce by bylo zapotřebí několika pracovníků zajišťujících zázemí. Z vlastních zkušeností autorky je při tančírně o kapacitě cca 80 návštěvníků (viz plzeňská návštěvnost pravidelných úterních tančírén) zapotřebí 2 lidí pro obsluhu na baru a 1 osoby u vstupu na kasírování vstupného / případně obsluhu šatny. Jeden z barmanů by zároveň mohl zastávat funkci technického pracovníka v případě problémů s ozvučením apod.

Cena vstupného by mohla být po vzoru Plzně 80 Kč/osobu, přičemž v této ceně by byla zahrnuta konzumace 1 nealkoholického nápoje. (Dříve činilo vstupné v Plzni 20 Kč, nicméně provozovatel prostoru využívaného tanečního baru navrhl navýšení této ceny z důvodů nízkých tržeb ze sekce alkoholických nápojů, jelikož návštěvníci tančírén konzumují především nápoje nealkoholické.)

Co se týče nabídky nápojů, jako vhodné doporučení se jeví zřídit venkovní bar s nabídkou jak klasických lahvových / zozlévaných nápojů (alko, nealko), tak koktejlů (alko, nealko), které mohou skýtat prostor pro vyšší marži, tedy i vyšší tržby. Jelikož *KC Žižkárna* ve svých současných projektových návrzích operuje s ideou provozu stálého občerstvovacího zázemí (kavárna / bar), jsou materiálové náklady na zřízení baru považovány za režijní, a vyčíslované zde prototo pro návrh taneční akce nebudou.

Co se výnosové stránky týče, jedná se o příjem ze vstupného / šatny a útraty návštěvníků za konzumaci občerstvení.

Přímé mzdové náklady na personální zajištění tanečního večera ze strany provozovatele, tedy *KC Žižkárna*, je při usporných opatřeních možné vyčíslit následovně. Jako vhodné zaměstnanci pro účel provozu občerstvení a dalších návazných činností se jeví např. studenti, přičemž nejvýhodnější smluvní formou je nejspíše DPP. V tomto případě při výdělku do částky 10 000 Kč hrubého / měsíc neodvádí pojistné na zdravotní a sociální pojištění ani student, ani zaměstnavatel. Z výplaty se strhává pouze 15 % daň z příjmu, na jejíž vrácení má student nárok při podání daňového přiznání.

Tabulka 3: Tančírna - Analýza přímých nákladů - interní zajištění

	POLOŽKA	Hrubá hodinová mzda (DPP)
1	Obsluha baru - a.	110 Kč
2	Obsluha baru - b. / (technický pracovník)	110 Kč
3	Výběr vstupného / šatna	100 Kč
4	Tisk letáků (A5) 1ks/1,7 Kč	595 Kč
	SUMA	2 835 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Brigádníci potřební pro zajištění provozu by byli najati na večerní směnu trvající 7 hodin, přičemž předpokládaná délka trvání hudební produkce by byla přibližně 5 hodin (od 18:00 do 23:00).

Cena letáku velikosti A5 (barevně) činí za 1ks/1,7 Kč. Doporučené množství pro jednu akci je 300 ks letáků což odpovídá ceně 595 Kč.²¹⁷

²¹⁷ <https://www.sporeto.cz/reklama-tisk/tisk-letaku/>

Nákladová kalkulace přímých nákladů pro uspořádání akce s názvem „Latino tanečnírna v Žižkárně“, by dle propočtů v případě najmutí levnějšího ze dvou zmíněných poskytovatelů služeb (DJ, tanečníci) mohla činit:

$6\,140 \text{ Kč (Náklady externích služeb)} + 2\,835 \text{ Kč (Náklady interního zajištění)} =$ <p style="text-align: center;">8 975 Kč za jeden taneční večer.</p>

Vhodné je však zmínit, že v této umělecké branži jsou ceny velmi často stanovovány na základě několika dalších aspektů, jako vyhlídka dlouhodobé spolupráce, pravidelnost konání akcí, návštěvnost akce, apod.

Tento altán by mohl zajistit, mimo další možné přístupy k využití nádvoří *KC Žižkárna*, živý prostor pro široké spektrum návštěvníků.

9 ZÁVĚR

Cílem předkládané diplomové práce s názvem „Revitalizace brownfieldů a jejich nová využití“ bylo analyzovat a vyhodnotit potenciál brownfields pro edukativní a kulturně společenské aktivity se zaměřením na podporu kulturních a tvůrčích odvětví a regionální rozvoj.

V literárním přehledu byla podrobena rešerši tři zastřešující témata. V rámci dvou úvodních kapitol byla řešena problematika revitalizace brownfields a problematika kulturních a kreativních průmyslů, přičemž jejich syntézou se zabývala kapitola třetí s názvem „Problematika urbánní regenerace tažené kulturou“.

V praktické (výzkumné) části práce bylo provedeno deset případových studií. Osm revitalizačních projektů brownfields bylo vybráno na území České republiky a dvě případové studie byly provedeny na podkladech zahraničních revitalizačních projektů. Jednalo se o urbánní proměny ve městech: Praha, Plzeň, Ostrava, České Budějovice a poté ve španělském Bilbau a rakouském Linci. Revitalizační projekty z města Plzně byly podrobeny bližšímu zkoumání kvůli původu autorky a znalosti místního prostředí. Součástí praktické části bylo vyhodnocení poznatků případových studií, z nichž vyplynula konkrétní doporučení a představeny byly i vlastní návrhy pro revitalizaci brownfieldu bývalých *Žižkových Kasáren* v Českých Budějovicích. V poslední kapitole byl následně jeden z návrhů, konkrétně zřízení multifunkčního venkovního altánu zhodnocen i po stránce nákladové.

Splnění stanovených cílů

V kapitole osmé byly vyhodnoceny klíčové aspekty úspěšnosti revitalizačních projektů brownfields, na jejichž základě vznikl soubor doporučení pro rozvíjející se projekt *Žižkárna* v Českých Budějovicích. Snahou této práce bylo poukázat na jedinečnost daných projektů a na společné rysy, které z opuštěných brownfieldů vytvářejí pulzující, kreativní, inspirativní prostory v různých urbánních územích.

Vlastní přínos autorky

Nad rámec současných projektových záměrů kulturního centra *Žižkárna* byly v poslední kapitole představeny vlastní návrhy a doporučení pro rozvoj projektu. Východiskem pro sestavení doporučení byly poznatky plynoucí z vypracovaného literárního přehledu,

provedených případových studií, a v neposlední řadě osobní zkušenosti autorky. I přesto, že si je autorka vědoma nemožnosti zobecňování na základě několika zde provedených studií, spatřuje v aplikaci metody případových studií přínos do problematiky obnovy deprivovaných území brownfields.

Závěry plynoucí z vlastní práce

Různorodá nabídka má potenciál povzbudit širší spektrum poptávky cílových skupin a zajistit tak mezigenerační interakci mezi návštěvníky, vícezdrojovost pro inspiraci a tvorbu. Město je třeba zažít všemi smysly. Uvidět, ochutnat jej, pocítit, uslyšet jej, ovonět, ale hlavně je třeba mu pečlivě naslouchat. Necht' i nadále vznikají místa, kde se setkává tradice a inovace. K takovýmto záměrům mají města k dispozici různé přístupy, kterých již některá česká i zahraniční metropole hojně využívají k většímu blahobytu občanů i ekonomické prosperitě regionu.

Využitelnost výsledků práce

Prezentované případové studie dávají různým subjektům možnost zohlednit ve svých budoucích rozhodnutích různé souvislosti existujících vlivů, jejichž porozuměním se od sebe projekty, usilující o obnovu industriálních prostor, mohou inspirovat, učit a poučit se z již učiněných chyb i úspěšných rozhodnutí v rámci svých odvážných záměrů.

Úmyslem této práce bylo přispět k hlubšímu porozumění procesům ovlivňujícím nový směr vývoje lokalit s industriální minulostí a hledání cest k jejich opětovnému oživení.

Autorka věří, že tato práce svým pojetím a širší řešených témat pomůže odkrýt odpovědi na otázky, **jak** mohou být brownfieldy znovu začleněné do funkční regionální infrastruktury a **proč** by pro jejich úspěšnou revitalizaci mohlo být využito přístupů v rámci konceptu KKP, tedy kulturních a kreativních průmyslů. Doufá také, že podpoří onu potřebnou změnu úhlu pohledu a přispěje ke kladení nových otázek ohledně potenciálu, který v sobě skrývá naše společná industriální minulost se svými hmotnými pozůstatky nedávné průmyslové éry. Skrývá se za zdmi minulosti inovativní budoucnost jako pojídlo kulturních a sociálních vztahů? Jak využijeme tyto nevyužité šance a vnitřní kapacity pro tvorbu chytrých řešení? Necht' je toto námětem pro další úvahy a činy. Necht' je tato práce vnímána jako soubor myšlenek cizích i vlastních podporující ideu veřejného prostoru jako ohniska edukace, kultury a inovací.

„Koncept kulturních a kreativních průmyslů spočívá v novém, 360-stupňovém pohledu na kulturu.“²¹⁸

²¹⁸ https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

I. Summary a keywords

The aim of the submitted Master's thesis entitled "Revitalization of brownfields and their new uses" was to analyze and evaluate the potential of brownfields for educational, cultural and social activities with a focus on supporting cultural and creative industries and regional development.

In the literature review, three overarching topics were researched. In the two introductory chapters, the issue of brownfields revitalization and the issue of cultural and creative industries was addressed, while the third chapter named "The issue of urban regeneration driven by culture" dealt with their synthesis.

In the research part of the work, ten case studies were performed. Eight brownfields revitalization projects were selected in the Czech Republic and two case studies were performed on the basis of foreign revitalization projects.

This was followed by an evaluation of key aspects of the case studies, on the basis of which a set of recommendations for the developing Žižkárna project in České Budějovice was created. In the last chapter, one of the proposals, namely the establishment of a multifunctional outdoor gazebo, was subsequently evaluated in terms of costs.

The intention of this work was to contribute to a deeper understanding of the processes influencing the new direction of development of localities with an industrial past and to find ways to revitalize them.

Keywords

- Creative Class
- Creative City
- Cultural and Creative Industries
- Urban Regeneration
- Brownfields

II. Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

ČABLOVÁ, Markéta et al. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. 1. vyd. Brno: Partnerství, 2013. 123 s. ISBN 978-80-904918-6-1.

DOLEŽELOVÁ, Lucie. *Regenerace brownfieldů: vývoj politik a příklady realizací*. Vydání: první. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2015. 112 s. ISBN 978-80-86684-96-3.

GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, ©2012. xi, 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.

KADERÁBKOVÁ, Božena a kol. *Brownfields: jak vznikají a co s nimi*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2009. xiv, 138 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-123-9.

KOLEČEK, Michal, ed. *Čítanka kreativních průmyslů*. Vydání první. V Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, [2017], ©2017. 44 s. Projekty. ISBN 978-80-7561-085-0.

KOUTSKÝ, Jaroslav. *Staré průmyslové regiony - vývojové tendence, možnosti rozvoje*. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2011. 125 s. ISBN 978-80-7414-440-0.

KRAMÁŘOVÁ, Zuzana. *Brownfield?! Proč?!: Problém nebo příležitost*. Fakulta stavební ČVUT v Praze, Katedra urbanismu a územního plánování, 2014. 65 s. ISBN 978-80-01-05656-1.

MARKOVÁ, Blanka a SLACH Ondřej a HEČKOVÁ, Michaela. *Továrny na sny: základní desatero úspěchu při zavádění horizontálních projektů a kreativních inkubátorů a příklady dobré praxe rekonverze industriálního dědictví*. [Plzeň: Plzeň 2015], ©2013. 64 s. ISBN 978-80-905671-3-9.

MARTIN, Lee a Nick WILSON, ed. *The Palgrave Handbook of Creativity at Work*. 1st edition. Palgrave Macmillan, 2018. XXV, 658 s. ISBN 978-3-319-77349-0.

MATAN, Annie a Peter NEWMAN. *People Cities: The Life and Legacy of Jan Gehl Hardcover*. Island Press, 2016. 177 s. ISBN 978-1-61091-714-8.

NOVÝ, Alois a kol. *Brownfields - šance pro budoucnost*. Brno: FA VUT, 2004. 78 s. ISBN 80-214-2697-7.

SYNEK, Miloslav a kol. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. xxv, 498 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. *Rekonverze vojenských brownfields*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 218 s. ISBN 80-7194-836-5.

WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

YIN, Robert K. *Case study research: design and methods*. 3rd ed. Thousand Oaks: Sage, 2003. xvi, 181 s. Applied social research methods series; v. 5. ISBN 0-7619-2552-X.

Odborné studie a články, Strategické a koncepční dokumenty

ADAMCOVÁ, Jana, Marek JETMAR a Alexandra RUDYŠAROVÁ. *Potenciál digitální ekonomiky a kulturních a kreativních průmyslů pro další rozvoj a konkurenceschopnost České republiky: Výzvy, přínosy a impulsy pro vládní politiku* [online]. 2014 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z:

<http://www.digitalniekonomika.cz/files/StudieIDE.pdf>

BOUDOVÁ, P. *PRŮMYSLOVÉ DĚDICTVÍ V OHNISKU KULTURNÍ KRAJINY* [online]. Ústav teorie a dějin architektury, 2017 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z:

<https://www.fa.cvut.cz/cs/vyzkum-a-spoluprace/vyzkumne-projekty/3907-prumyslove-dedictvi-v-ohnisku-kulturni-krajiny>

Building a Digital Economy: The Importance of Saving Jobs in the EU's Creative Industries [online]. TERA Consultants, 2010 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z:

http://kultur.creative-europe-desk.de/fileadmin/user_upload/Building_a_Digital_Economy_-_TERA.pdf

Creatinno brožura [online]. CzechInvest, 2020 [cit. 2020-03-15]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/O-nas/Interni-projekty/Creatinno>

CREATIVE DISTRICTS AROUND THE WORLD: CELEBRATING THE 500TH ANNIVERSARY OF BAIRRO ALTO [online]. 2014 [cit. 2020-03-24]. ISSN ISBN/EAN: 978-90-819011-3-0. Dostupné z:

[http://creativedistricts.imem.nl/articles/36/00 Marques Richards Creative Districts complete book.pdf](http://creativedistricts.imem.nl/articles/36/00_Marques_Richards_Creative_Districts_complete_book.pdf)

Creative Europe Networks: Creative Europe [online]. European Union, 2016 [cit. 2020-03-22]. ISSN ISBN 978-92-9492-207-6. Dostupné z:

https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/cebooklet2016_web.pdf

Crowdfunding: Reshaping the crowd's engagement in culture - Study [online]. European Commission, 2017 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7e10916d-677c-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

European Capitals of Culture: 30 years of achievements [online]. European Commission, 2015 [cit. 2020-01-09]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/capitals-culture-30-years-brochure_en.pdf

Green Paper - Unlocking the potential of cultural and creative industries [online]. Publications Office of the EU, 2010 [cit. 2020-01-14]. Dostupné z:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1cb6f484-074b-4913-87b3-344ccf020eef/language-en>

IDU. *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR (2011-2015)-svazek I.* [online] 2015. [cit. 08-04-2020]. Dostupné z:

https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/50/mapovani_kkp_1.pdf

IDU. *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR (2011-2015)-svazek II.* [online] 2015. [cit. 08-04-2020]. Dostupné z:

https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

Industriální topografie České republiky: nové využití průmyslového dědictví jako součásti národní a kulturní identity [online]. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2015 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z:

http://vcpd.cvut.cz/wp-content/uploads/2015/06/zaverecna_zprava_vcpd_naki11-14.pdf

Inovační strategie České republiky 2019–2030 [online]. Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Inovacni-strategie.pdf

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (KREP – Kreativní Praha!): Zákonné kulturní normy v Evropě [online]. 2016 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <http://kreativnipraha.eu/uploads/assets/ke-stazeni/Zakonne%20kulturni%20normy.pdf>

Jak se kreativní inkubátor odlišuje od klasického podnikatelského inkubátoru?: Kreativní Česko [online]. 2015 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/754947-Jak-se-kreativni-inkubator-odlisuje-od-klasickeho-podnikatelskeho-inkubatoru.html>

Key role of cultural and creative industries in the economy [online]. oecd.org, 2006 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/site/worldforum06/38703999.pdf>

Kreativní Česko: Mapování Kulturních a kreativních průmyslů [online]. Ministerstvo kultury ČR, 2014 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: https://www.idu.cz/dokumenty/brozura_kreativnicesko_2016.pdf

KULTURNÍ A KREATIVNÍ PRŮMYSLY PLZNĚ [online]. Praha: Divadelní ústav – Institut umění, 2015 [cit. 2020-04-05]. ISSN ISBN 978-80-7008-336-9. Dostupné z: <https://www.culturenet.cz/coKmv4d994Swax/uploads/2016/02/Kulturni%CC%81-a-kreativni%CC%81-pru%CC%8Amysly-Plzne%CC%8C.pdf>

Marketingová strategie destinace CB-HL 2019-2022 [online]. 2019 [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/publikace/marketingova-strategie-destinace-cb-hl-2019-2022/page/6-7>

MARKOVÁ, Blanka. Creative clusters in the Czech republic – strategy for local development or fashionable concept? *MORAVIAN GEOGRAPHICAL REPORTS* [online]. 2014, 1/2014 (Vol. 22) [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: http://www.geonika.cz/EN/research/ENMGRCIanky/2014_1_MARKOVA.pdf

Marková, Blanka, Slach, Ondřej. (2013). *Governance kulturou tážená urbánní regenerace: Případová studie Černá louka v Ostravě*. *Socialni Studia*. 10. 127-142. [cit. 20-03-2020]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/262066361_Governance_kulturou_tazene_urbanni_regenerace_Pripadova_studie_Cerna_louka_v_Ostrave

Metodika mapování kulturních a kreativních průmyslů na lokální a regionální úrovni ČR [online]. 2016 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z:

https://invenio.nusl.cz/record/204381/files/nusl-204381_1.pdf

MPO a CZECHINVEST. *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019-2024* [online]. 2019 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z:

<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/podpora-brownfieldu/2019/8/NSRB-2019-2024.pdf>

Olecká, Ivana. (2010). PŘÍPADOVÁ STUDIE JAKO VÝZKUMNÁ METODA VE VĚDÁCH O ČLOVĚKU CASE STUDY AS A RESEARCH METHOD IN HUMAN SCIENCE. *EMI (Ekonomika Management Inovace)*. 2. 62-65. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/309566395_PRIPADOVA_STUDIE_JAKO_VYZKUMNA_METODA_VE_VEDACH_O_CLOVEKU_CASE_STUDY_AS_A_RESEARCH_METHOD_IN_HUMAN_SCIENCE

PLANETA: Regenerace brownfields [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2007, ROČNÍK XV (ČÍSLO 3/2007) [cit. 2020-04-01]. ISSN ISSN – 1801-6898.

Dostupné z:

[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/920C44FF3021A8C3C125725900456981/\\$file/planeta3_final.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/920C44FF3021A8C3C125725900456981/$file/planeta3_final.pdf)

POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY, ve znění Aktualizací č. 1, 2 a 3: Rozvoj ve všech oblastech [online]. Praha, Brno: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Ústav územního rozvoje, 2019 [cit. 2020-04-01]. ISSN ISBN 978 -80 -7538 -232 - 0.

Dostupné z:

[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/920C44FF3021A8C3C125725900456981/\\$file/planeta3_final.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/920C44FF3021A8C3C125725900456981/$file/planeta3_final.pdf)

Program na podporu aplikovaného společenského a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA [online]. Technologická agentura České republiky, 2019 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Inovacni-strategie.pdf

Sdělení o evropském programu pro kulturu v globalizovaném světě [online]. KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ, 2007 [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0242&from=EN>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Nová evropská agenda pro kulturu [online]. EVROPSKÁ KOMISE, 2018 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.kreativnieuropa.cz/wp-content/uploads/2018/11/Nov%C3%A1-evropsk%C3%A1-agenda-pro-kulturu.pdf>

Statistics on cultural industries: framework for the elaboration of national data capacity building projects [online]. UNESCO, 2007 [cit. 2020-01-14]. ISSN 92-9223-132-4. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1cb6f484-074b-4913-87b3-344ccf020eef/language-en>

STRATEGICKÝ PLÁN MĚSTA ČESKÝCH BUDĚJOVIC 2017 - 2027 [online]. 2017 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/import/cz/rozvoj-mesta/strategicky-plan/Documents/SPCB2017_KompletFinal_PoPripominkach_ZmenovaVerzeKSR.pdf

STRATEGIE PODPORY VYUŽITÍ POTENCIÁLU KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V KONTEXTU POLITIKY SOUDRŽNOSTI 2014+ [online]. Ministerstvo kultury České republiky, 2013 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie-podpory-vyuziti-potencialu-kulturniho-dedictvi-2014-.pdf

STRATEGIE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. 2008 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/SiteCollectionDocuments/Strategierozvojecestovn%C3%ADhoruchu10_9_2008-3006.pdf

THE ECONOMY OF CULTURE IN EUROPE [online]. European Commission, 2006 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/cultural-economy_en.pdf

VÝZNAM KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ V EVROPSKÉ UNII, ČESKÉ REPUBLICE A HL. M. PRAZE [online]. Praha: Útvar rozvoje hl. m. Prahy, Odbor strategické koncepce, 2013 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z:

http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/analyzy/ekonomika/2013_02_mn_vyznam-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-v-evropske-unii-ceske-republice-a-hl-m-praze.%20m.%20Praze.pdf

World Urbanization Prospects 2018: Highlights [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z:

<https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Highlights.pdf>

Internetové stránky

About Crowdfunding4Culture: What is the Crowdfundng4Culture Pilot? [online]. 2020 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.crowdfunding4culture.eu/about>

About the Creative City: Linz [online]. 2014 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z:

<https://en.unesco.org/creative-cities/linz>

Agenda 2030 [online]. MŽP, 2020 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z:

https://www.mzp.cz/cz/agenda_2030

Areál Dolní Vítkovice [online]. 2020 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z:

<https://www.dolnivitkovice.cz/>

Asociación Cultural Haceria Arteak: Qué hacemos [online]. 2020 [cit. 2020-04-06].

Dostupné z: <https://www.zawp.org/que-es-zawp/>

A Soul for Europe [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

<https://asoulforeurope.eu/>

Borough Market [online]. 2020 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z:

<https://boroughmarket.org.uk/>

Brownfieldy [online]. CzechInvest, 2020 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z:

<https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Nemovitosti-pro-podnikatelske-ucely/Brownfieldy>

CCE - Creativity Culture & Education [online]. 2020 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.creativitycultureeducation.org/>

CCI: ARC Centre of Excellence for Creative Industries and Innovation [online]. 2020 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110824224428/http://www.cci.edu.au/>

City of Prato: Textile district [online]. 2016 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <http://www.cittadiprato.it/EN/Sezioni/437/TEXTILE-DISTRICT/>

CIVILSCAPE [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://civilscape.eu/>

Co je klastr [online]. 2014 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://nca.cz/cs/co-je-klastr>

Creative Cities Network: Bilbao [online]. 2014 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://en.unesco.org/creative-cities/bilbao>

Creative Districts: What are the Creative Districts? [online]. 2020 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <http://eciaplatform.eu/project/creative-districts/>

Creative Wallonia [online]. 2020 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://vimeo.com/creativewallonia>

Černá louka s.r.o: o nás [online]. 2020 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.cerna-louka.cz/cz/o-nas/>

Česká republika a UNESCO [online]. MZV, 2020 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/unesco.paris>

DEPO2015 [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.depo2015.cz/o-nas-ag65/ke-stazeni-a953>

European Network of Cultural Centres [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://encc.eu/>

EVROPSKÁ HLAVNÍ MĚSTA KULTURY: DOPORUČENÍ [online]. 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/evropska-hlavni-mesta-kultury-doporuceni/>

Evropské hlavní město kultury pro roky 2020 - 2033 [online]. 2020: MKCR [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/evropske-hlavni-mesto-kultury-pro-roky-2020-2033-2170.html>

Farmářské trhy v Žižkárně [online]. 2020 [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/trhyvzizkarne/about/?ref=page_internal

Greenways [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.greenways.cz/uvod.aspx>

Haceria Arteak: Asociation's aims [online]. 2020 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.haceriaarteak.com/en/asociations-aims/>

Haceria Arteak: Cultural and creative ecosystem [online]. 2020 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://teh.net/member/haceria-arteak/>

Horizont 2020: 8. rámcový program pro výzkum a inovace [online]. 2020 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.evropskyvyzkum.cz/cs/nastroje-spoluprace/ramcove-programy/horizont2020>

I do Česka patří kreativní vzdělávání [online]. 2019 [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/i-do-ceska-patri-kreativni-vzdelavani>

Industriální stopy [online]. 2020 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://www.industrialnistopy.cz/>

Inside WIPO: What is WIPO? [online]. 2020 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>

IN SITU [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://in-situ.info/en/>

JAIP - Jihočeská agentura pro podporu inovací, o.p.s. [online]. 2020 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <http://www.jaip.cz/>

Jihlava vzdělává kulturou [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.jihlavavzdelavakulturou.cz/>

Kultura [online]. European Commission, 2020 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/themes/culture/

KulKal: Online aplikace pro výpočet ekonomických dopadů kulturní organizace či akce [online]. 2015 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://kulkal.cz/>

Kultura a média: Kreativní Evropa [online]. Evropská Komise [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/topics/culture-and-media_cs

Kulturní a kreativní průmysly [online]. Institut pro digitální ekonomiku, 2016 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <http://www.digitalniekonomika.cz/creative-industries>

Lx Factory: How it started [online]. 2019 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://lxfactory.com/en/lx-factory/>

Manifesto Market [online]. 2020 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.manifestomarket.com/prague/florenc/cs/puvab-znacky>

Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR [online]. IDU, 2017 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.idu.cz/cs/o-nas/veda-a-vyzkum/vedeckovyzkumne-projekty/704-mapovani-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-v-cr>

Markthalle [online]. 2020 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://markthalleneun.de/>

MUSEO GUGGENHEIM BILBAO, ESPAÑA [online]. 2020 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.hisour.com/es/guggenheim-museum-bilbao-spain-19164/>

Nová ekonomika (New economy) [online]. 2016 [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/nova-ekonomika-new-economy>

NOVÁ EVROPSKÁ AGENDA PRO KULTURU [online]. Kreativní Evropa, 2018 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/nova-evropska-agenda-kulturu/>

Ocenění Czech Event Awards pro Plzeň 2015 a DEPO2015 [online]. 2016 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <http://www.plzen2015.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy>

O PROGRAMU: Kreativní Evropa [online]. 2020 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/kultura/o-programu/>

Papírna [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.papirnaplzen.cz/>

Papírna Slovany [online]. 2020 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pap%C3%ADrna_Slovany

Partnerství pro české brownfieldy [online]. 2018 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <http://fast10.vsb.cz/brownfield/en/>

Pecha Kucha Night ČB [online]. 2020 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <http://pechakuchacb.cz/>

Places in Prato: CENTRES OF INNOVATION [online]. 2020 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://www.cittadiprato.it/EN/Sezioni/223/Innovation-and-textile-district/>

POČET OBYVATEL VE SPRÁVNÍM OBVODU STATUTÁRNÍHO MĚSTA OSTRAVY [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/hledam-informace/aktualni-informace/pocet-obyvatele-ve-spravnim-obvodu-statutarniho-mesta-ostavy>

Plzeň [online]. Kreativní Česko, 2015 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/plzen>

Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2019 [online]. 2019 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>

Prioritní oblasti Strategického plánu Českých Budějovic pro období 2017 – 2027: Podnikání, lidské zdroje, vzdělání, výzkum a inovace [online]. 2016 [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <http://spcb2017.cz/spcb2017/>

Proč jsou důležité kreativní průmysly? [online]. JIC, 2019 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.jic.cz/magazin/proc-jsou-dulezite-kreativni-prumysly-2/>

Reformát [online]. 2020 [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <https://reformat.cz/o-nas/>

ReSITE [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.resite.org/>

Shaping Europe's digital future: Supporting media and digital culture [online]. European Commission, 2018 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/supporting-media-and-digital-culture>

SMART Cities [online]. 2016 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <http://www.iprpraha.cz/clanek/308/smart-cities>

Společnosti pro kreativní vzdělávání: JAK VZNIKL PROGRAM KREATIVNÍ PARTNERSTVÍ? [online]. 2018 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.crea-edu.cz/o-programu>

STATISTIK AUSTRIA [online]. 2020 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: https://www.statistik.at/web_de/klassifikationen/regionale_gliederungen/gemeinden/index.html

STÁTNÍ FOND KINEMATOGRAFIE [online]. 2020 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/filmove-pobidky/program-podpory-filmoveho-prumyslu.html>

Strategický plán města ČB 2017-2027: Atraktivita města [online]. 2016 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <http://spcb2017.cz/spcb2017/prioritni-oblasti/atraktivita-mesta/>

Strategický plán města ČB 2017-2027: Doprava/mobilita obyvatel [online]. 2016 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <http://spcb2017.cz/spcb2017/prioritni-oblasti/mobilita/>

Strategický plán města ČB 2017-2027: Podnikání, lidské zdroje, vzdělávání, výzkum a inovace [online]. 2016 [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <http://spcb2017.cz/spcb2017/prioritni-oblasti/podnikani-lidske-zdroje-vzdelavani-vyzkum-a-inovace/>

Tipy pro kreativní politiku [online]. Kreativní Česko, 2015 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=OdD1FtdHaKw>

Tisk letáků [online]. 2020 [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.sporeto.cz/reklama-tisk/tisk-letaku/>

TorvehallerneKBH [online]. 2020 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://torvehallernekbh.dk/>

Tradiční kulturní a kreativní průmysly [online]. Úřad vlády ČR, 2015 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=813589>

Trans Europe Halles [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://teh.net/about-us/>

Triangulum: očima hlavního produkčního Matěje Velka [online]. 2018 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: https://www.triangulum-project.eu/?page_id=82

Uměním: Platforma pro kreativní učení [online]. 2020 [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/platformaumenim/>

UNESCO Associated Schools Network [online]. 2020 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: https://aspnet.unesco.org/en-us/Pages/Worldwide_action.aspx

UNESCO City of Design: Bilbao [online]. 2014 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.designcities.net/city/bilbao/>

Úniková hra [online]. 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.unlockthedor.cz/>

What is 4CITIES? [online]. 2020 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.4cities.eu/about/>

Why Creativity? Why Cities? [online]. Creative Cities Network, 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/why-creativity-why-cities>

ZAWP (Bilbao): Meanwhile [online]. 2020 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.zawp.org/en/meanwhile/>

Zlínský kreativní klastr [online]. 2020 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://kreativnizlin.cz/>

Zpracování systému rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů Ministerstvem kultury [online]. MKCR, 2018 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zpracovani-systemu-rozvoje-a-podpory-kulturnich-a-kreativnich-prumyslu-ministerstvem-kultury-1883.html>

Žižkolárna, cykloservis České Budějovice [online]. 2020 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <http://www.zizkolarna.cz/?fbclid=IwAR3FeQqUXVPN1yzn-utTQmJBnkdKesL1RQM1z7p7bVeVH6BwplzU0kx7zfA>

Články - online

BOUDOVOVÁ, Petra. *LX Factory – místo setkávání, uměleckých experimentů i retro butiků* [online]. 2016 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/lx-factory-misto-setkavani-umeleckych-experimentu-i-retro-butiku/>

Evropská hlavní města kultury 2017: Aarhus a Pafos [online]. Evropský parlament - Zpravodajství, 2017 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/eu-affairs/20161207STO54931/evropska-hlavni-mesta-kultury-2017-aarhus-a-pafos>

HALÍŘOVÁ, Barbora. *Projekt Improv(is)e! podpořený z Erasmus+ očima účastnice* [online]. 2020 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/44/34402/clanek/projekt-improv-is-e-podporeny-z-erasmus-ocima-ucastnice/> a z: <http://youthprogress.eu/uncategorized/schopnost-adaptovat-se-a-prijimat-zmeny-to-je-pro-nas-improv-tvrdi-ucastnici-projektu-improvise/>

Inovace, otevřená data a udržitelná doprava. Odborníci z Fraunhoferova institutu představili recept pro chytřejší Prahu [online]. 2016 [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <http://www.iprpraha.cz/clanek/1519/inovace-otevrena-data-a-udrzitelna-doprava-odbornici-zfraunhoferova-institutu-predstavili-recept-pro-chytrejsi-prahu>

Kreativní město přilákalo do Českých Budějovic architekty i zástupce města a kraje [online]. CzechInvest, 2018 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Novinky/Listopad-2018/Kreativni-mesto-prilakalo-do-Ceskych-Budejovic-architekty-i-zastupce-mesta-a-kraje>

KUBIŠTOVÁ, Michaela. *Partnerství soukromého a veřejného sektoru v regionech* [online]. 2020 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/partnerstvi-soukromeho-a-verejneho-sektoru-v-regionech.aspx>

KULTOVÁ, Petra. *Jak si rozumí kultura a industriál? Podívejte se na film a nechte se vést mapou* [online]. 2018 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/jak-si-rozumi-kultura-a-industrial-podivejte-se-na-film-a-nechte-se-vest-mapou-7671774>

- LESKOVÁ, Ivana. *Ostravu porážka s Plzní mrzí, ale mindráky z ní nemá. Dokázala mnohé* [online]. 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/ostravu-porazka-s-plzni-mrzi-ale-mindraky-z-ni-nema-dokazala-mnoho.A150117_2132189_ostrava-zpravy_jog
- MATĚJKA, Ivan. *DEPO2015 by mělo být plné nápadů* [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.depo2015.cz/aktuality-depo-ag11/depo2015-by-melo-byt-plne-napadu-a70>
- MILER, Roman. *Plzeňská papírna* [online]. 2011 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://plzen.rozhlas.cz/plzenska-papirna-6736430>
- MRÁZOVÁ, Klára. *DEPO2015 čeká rozsáhlá oprava, vznikne tam galerie i kinosál* [online]. 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/depo2015-kreativni-zona-dopravni-podniky-budova-kultura-rekonstrukce.A190330_467457_plzen-zpravy_vb
- MÜLLER, Václav. *Kasárna Karlín – kulturní oáza uprostřed rušného města* [online]. 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://dabpraha.rozhlas.cz/kasarna-karlin-kulturni-oaza-uprostred-rusneho-mesta-7725699>
- NEDVĚD, Jaroslav. *Kreativní inkubátor pro rozvoj firem nejspíš vznikne v Depu 2015* [online]. 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/kreativni-inkubator-depo-2015.A150821_105236_plzen-zpravy_pp
- Páté mezinárodní bienále Industriální stopy ukáže, 'co jsme si zbourali...'* [online]. 2009 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pate-mezinarodni-bienale-industrialni-stopy-ukaze-co-jsme-si-zbourali.A090806_165617_In_kultura_jk
- PŘIDALOVÁ, Kateřina. *I do Česka patří kreativní vzdělávání* [online]. Kreativní Česko, 2019 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/i-do-ceska-patri-kreativni-vzdelavani>

- ŘÍHOVÁ, Petra. *V gotické Rabenštejnské věži vznikne galerie umění a kulturní prostor* [online]. jTV [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://www.jihoceskatelivize.cz/zpravy/1460-v-goticke-rabenstejske-vezi-vznikne-galerie-umeni-a-kulturni-prostor.html>
- SKÁLOVÁ, Klára a Edwin OTTA. *V „Žižkárně“ bude zase živo* [online]. 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/v-zizkarne-bude-zase-zivo-20190429.html
- SVOBODOVÁ, Eva. *Rozpadlé městské lázně v Jablonci přilákaly mladé umělce i důchodce, kteří v bazénu dříve plavali* [online]. 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/rozpadle-mestske-lazne-v-jablonci-prilakaly-mlade-umelce-i- Duchodce-kteri-v-8033551>
- Týden kulturních fabrik* [online]. Plzeň 2015, 2013 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://www.earch.cz/cs/akce/tyden-kulturnich-fabrik>
- URBANOVÁ, Jana. *Žižkova kasárna v Budějovicích se otevrou kulturním akcím, první bude studentský majáles* [online]. 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/zizkova-kasarna-v-budejovicich-se-otevrou-kulturnim-akcim-prvni-bude-studentsky-majales/>
- VEJDĚLKOVÁ, Eva. *Startuje seriál Soumrak templářů, točil se v Česku* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/startuje-serial-soumrak-templaru-tocil-se-v-cesku-40054196>
- VELEK, Matěj. *Kasárna Karlín: očima hlavního produkčního Matěje Velka* [online]. 2018 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://kasarnakarlin.cz/cs/o-nas>
- VODIČKA, Matěj. *Vedení Českých Budějovic hledá využití pro Rabenštejnskou věž, nabídne ji k pronájmu* [online]. Český rozhlas, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://budejovice.rozhlas.cz/vedeni-ceskych-budejovic-hleda-vyuziti-pro-rabenstejnskou-vez-nabidne-ji-k-8118564>
- ZABLOUDILOVÁ, Táňa. *Distrikt: Kreativní průmysly mohou vrátit městům identitu* [online]. 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/distrikt-kreativni-prumysly-mohou-vratit-mestum-identitu-5219451>

ZABLOUDILOVÁ, Táňa. *Gentrifikace je negativní proces, přestože na začátku vypadá dobře. Částem Prahy reálně hrozí* [online]. 2016 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z:

<https://wave.rozhlas.cz/gentrifikace-je-negativni-proces-prestoze-na-zacatku-vypada-dobre-castem-prahy-5197092>

ZABLOUDILOVÁ, Táňa. *Patnáct let od povodní. Karlín se s velkou vodou vypořádal na jedničku* [online]. ČTK, web, 2017 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/bydleni/architektura/karlin-povodne-zaplavy-bydleni-v-karline-prodej-bytu.A170804_150244_architektura_web

ZEZULA, Dominik. *Případová studie Karlín: Jak se chudá pražská čtvrť probudila k životu* [online]. 2017 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z:

<https://goout.net/cs/magazin/pripadova-studie-karlin-jak-se-chuda-prazska-ctvrt-probudila-k-zivotu/umh/>

Fotografie

Kraft Werk - Linz [online]. 2020 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <http://www.kraftwerk-linz.com/where/>

Kraft Werk - Linz [online]. 2020 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.linztourismus.at/freizeit/linz-entdecken/sehenswertes/historische-bauten-und-plaetze/tabakfabrik/>

Papírna - Plzeň [online]. 2020 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/PapirnaPlzen>

Pap-rna - Plzeň [online]. 2012 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.stavbaweb.cz/pap-rna-plze-ma-nove-misto-pro-souasne-umni-vznika-v-byvale-papirn-7733/clanek.html>

ZAWP Bilbao [online]. 2019 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/zawp/48078888148/in/photostream/>

Ostatní zdroje

Industriály: Kulturní a komunitní projekty pro objekty průmyslového dědictví [online]. 2016 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <http://vcpcd.cvut.cz/industrialy/>

Konference Creatinno [online]. CzechInvest, 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Akce/Konference-Creatinno>

Pecha Kucha Night Plzeň: PKNP vol. 29 [online]. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.pknpcz.cz/predchozi/akce/?idAkce=39>

Rendez-vous podnikavých žen v Českých Budějovicích [online]. CzechInvest, 2019 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Homepage/Akce/Rendez-vous-podnikavych-zen-v-Ceskych-Budejovicich-cs>

Studenti EF navštívili v rámci studijní cesty rakouský Linec [online]. 2018 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.ef.jcu.cz/o-fakulte/aktuality/2016/studenti-ef-navstivili-v-ramci-studijni-cesty-rakousky-linec>

Rozhovory

Taneční Škola - ČB. *Rozhovor* [cit. 2020-04-20].

Taneční Škola - Plzeň. *Rozhovor* [cit. 2020-04-20].

MÁDL, Jan. *Rozhovor* [cit. 2019-11-06].

III. Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přidaná hodnota KKP na celkovém HDP v zemích středoevropského makroregionu	47
Tabulka 2: Tančírna - Analýza přímých nákladů - externí služby	118
Tabulka 3: Tančírna - Analýza přímých nákladů - interní zajištění	119

Seznam obrázků

Obrázek 1: Význam kulturních a kreativních průmyslů	42
Obrázek 2: Podíl jednotlivých odvětví na HPH všech KKP v roce 2012.....	45
Obrázek 3: Vazba mezi KKP, digitální ekonomikou a tradičními odvětvími	46
Obrázek 4: Praha - Kasárna Karlín	69
Obrázek 5: Výnosy společnosti DEPO2015 - a.....	74
Obrázek 6: Výnosy společnosti DEPO2015 - b.....	74
Obrázek 7: Kreativní zóna DEPO2015 - akce v roce 2017	76
Obrázek 8: Kreativní zóna DEPO2015 - expozice v roce 2017	76
Obrázek 9: Plzeň - Papírna	79
Obrázek 10: Plzeň - Původní stav Moving Station.....	80
Obrázek 11: Plzeň - Současný stav Moving Station - a.....	80
Obrázek 12: Plzeň - Současný stav Moving Station - b.	80
Obrázek 13: ČB - Dispoziční plán KC Žižkárna	89
Obrázek 14: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - a.	90
Obrázek 15: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - b.	90
Obrázek 16: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - c.	91

Obrázek 17: ČB - Vizualizace projektového plánu KC Žižkárna - d.	91
Obrázek 18: Bilbao - Projekt ZAWP	96
Obrázek 19: Linz - Tabakfabrik - Vizualizace	98
Obrázek 20: Linz - Tabakfabrik.....	98
Obrázek 21: Plzeň - Altán - Chvojkovy lomy	114
Obrázek 22: Brno - Altán - návrh rozpočtu	115
Obrázek 23: Brno - Altán - finální rozpočet	115
Obrázek 24: Brno - Altán - park Anthropos	115

IV. Seznam zkratek

ČB - České Budějovice

ČR - Česká republika

ECIA - European Creative Industries Alliance

EU - Evropská unie

HDP - hrubý domácí produkt

HPH - hrubá přidaná hodnota

IDE - Institut pro digitální ekonomiku

IDU - Institut umění - Divadelní ústav

KC - Kulturní centrum

KKP - Kulturní a kreativní průmysly

MK - Ministerstvo kultury

MMR - Ministerstvo pro místní rozvoj

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŽP - Ministerstvo životního prostředí

NSRB - Národní strategie regenerace brownfieldů

ZAWP - zkratka pro projekt Zorrotzaurre Art Work in Progress

V. Seznam příloh

Příloha X 1: Vztah mezi kulturou a kreativitou jako východisko pro formování definice KKP

Příloha X 2: Členění KKP

Příloha X 3: Modulový systém vymezení KKP pro ČR dle Výsledků účtu kultury (ČSÚ a NIPOS, 2014)

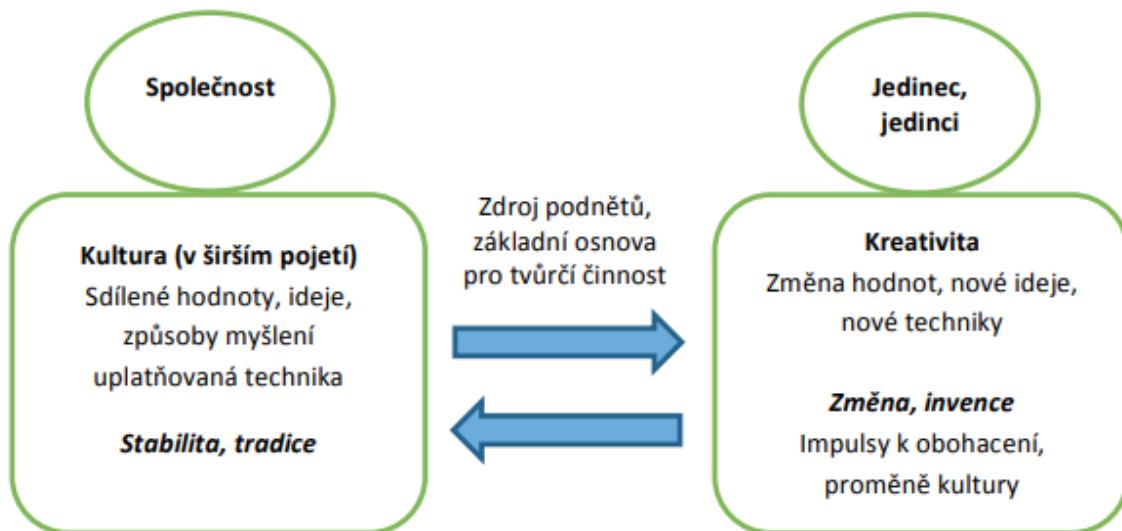
Příloha X 4: Síť dodavatelů - Filmový průmysl

Příloha X 5: Předběžná poptávka po službách Centra kreativního podnikání v DEPO2015

VI. Přílohy

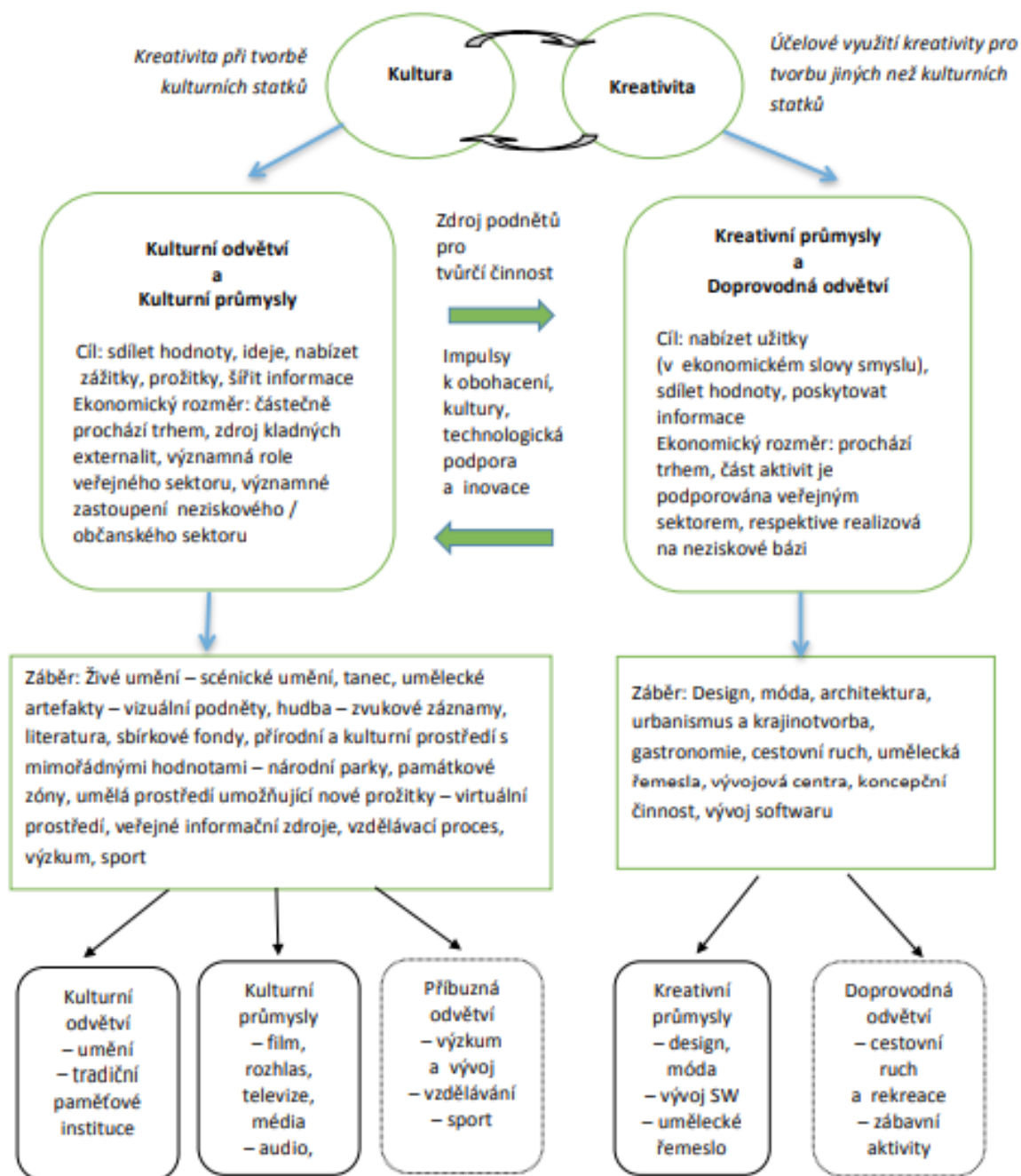
Příloha X 1: Vztah mezi kulturou a kreativitou jako východisko pro formování definice KKP

a.) Definice vztahů - Kultura a kreativita

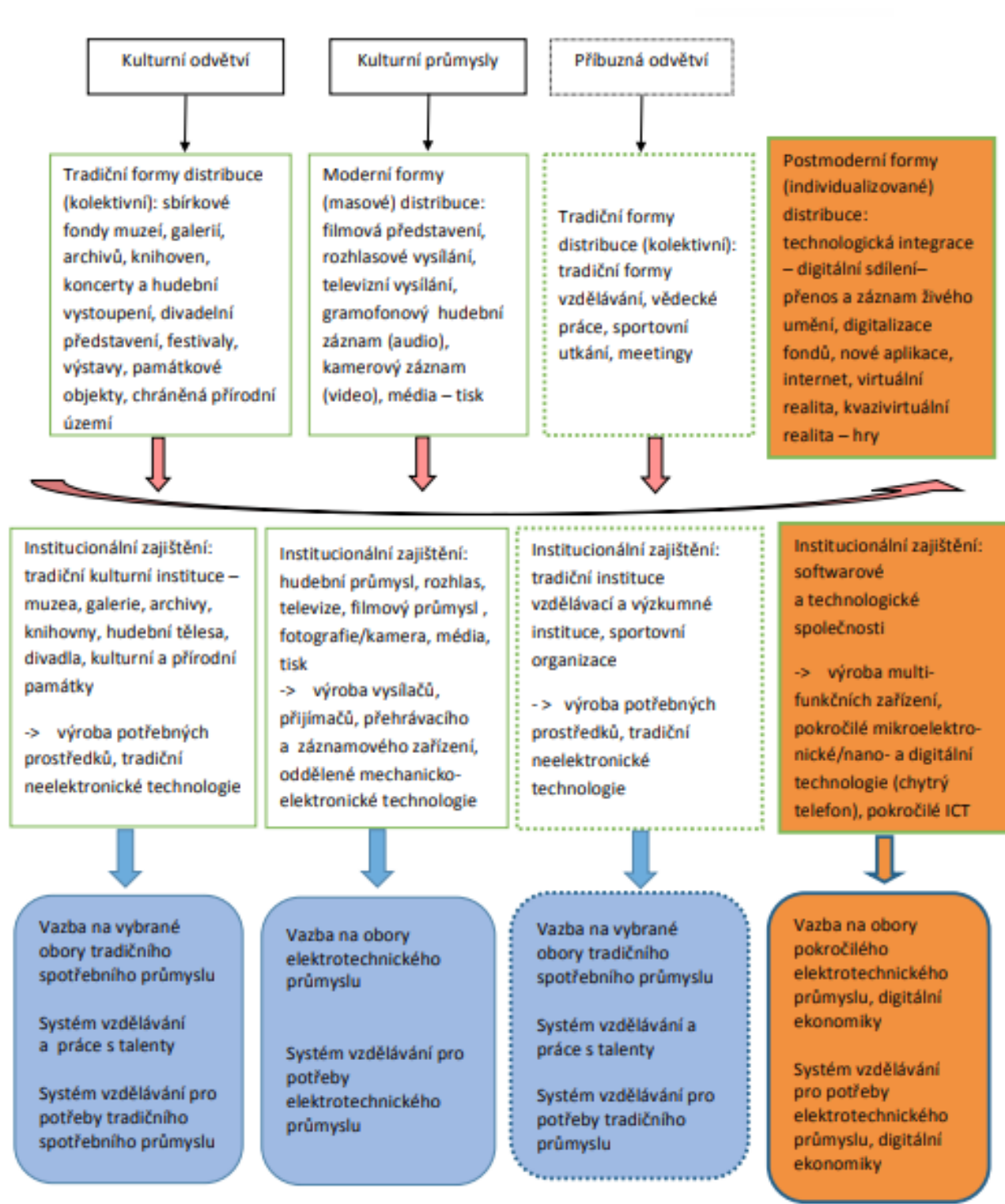
Zdroj: IDE, 2014

b.) Definice vztahů - kulturní a kreativní průmysly

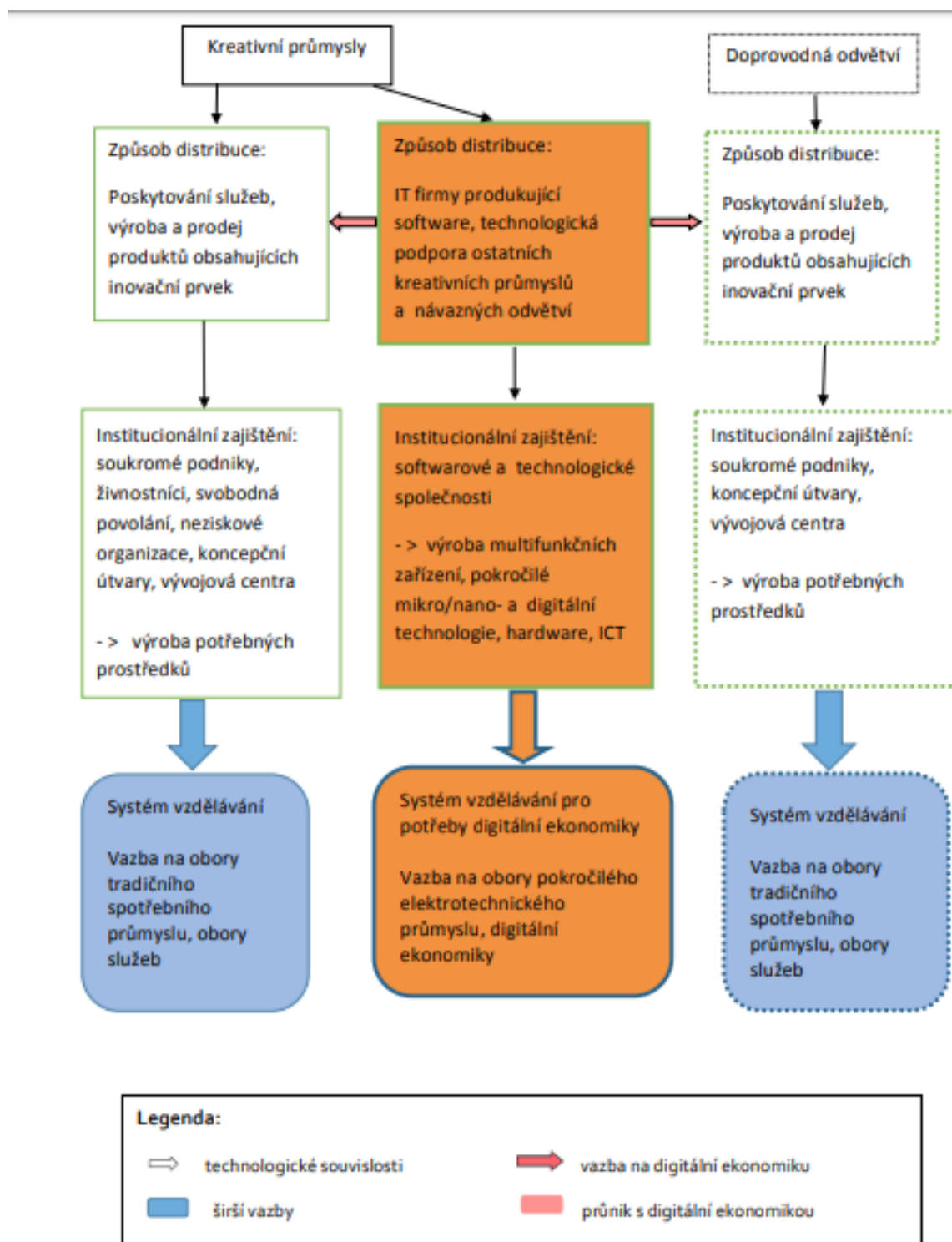
Zdroj: IDE, 2014

c.) Definice vztahů - Kulturní odvětví, kulturní průmysly a příbuzná odvětví

Zdroj: IDE, 2014

d.) Definice vztahů - Kreativní průmysly a doprovodná odvětví

Zdroj: IDE, 2014

Příloha X 2: Členění KKP

a.) Členění KKP dle IDE

Kreativní média	Film, video, televize, rádio, animace, hry, intermédiá, vizuální umění, světelný design, fotografie, reklama, publikování (tištěné a digitální), digitální platformy (www, mobilní aplikace)
Kreativní řemesla	Architektura, design (módní, produktový, průmyslový), umělecká řemesla, gastronomie
Scénické umění	Hudba, divadlo, tanec, intermediální performance
Kreativní paměť	Muzea, galerie, knihovny, archivy, digitální archivy

Zdroj: digitalniekonomika.cz/creative-industries, 2016

b.) Návrh členění KKP dle IDU

Zdroj: IDU, 2015

c.) Návrh členění KKP dle MKCR

KREATIVNÍ MÉDIA

film, video, televize, rádio, animace, hry, intermédiá, vizuální umění, světelný design, fotografie, reklama, publikování (tištěné a digitální), digitální platformy (www, mobilní aplikace)

KREATIVNÍ ŘEMESLA

Architektura, design (módní, produktový, průmyslový) umělecká řemesla, gastronomie

SCÉNICKÁ UMĚNÍ

hudba, divadlo, tanec, intermediální performance

ZDROJE KREATIVITY

Muzea, galerie, knihovny, archivy, digitální archivy

Zdroj: projektovakancelar.mkcr.cz, 2019

a.) Modul 1 - základní KKP - účet kultury

Sektor	Odvětví	Kategorie ekon. činností CZ-NACE	Popis kategorie CZ-NACE
Kulturní sektor	Kulturní dědictví	91.03	Provozování kulturních památek, historických staveb a obdobných turistických zajímavostí
		91.02	Činnosti muzeí
		91.01	Činnosti knihoven a archivů
		47.78	Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách (část)
		47.79	Maloobchod s použitým zbožím v prodejnách (část)
	Scénická umění	90.01	Scénická umění
		90.02	Podpůrné činnosti pro scénická umění
		90.04	Provozování kulturních zařízení
	Výtvarné umění	74.20	Fotografické činnosti
		90.03	Umělecká tvorba
	Kulturní a umělecké vzdělávání	85.52	Umělecké vzdělávání
	Umělecká řemesla	nemají samostatné NACE	jsou zahrnuty většinou pod následujícími NACE 14 Výroba oděvů 15 Výroba usní a souvisejících výrobků 16 Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku 23 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků 25 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení 31 Výroba nábytku 32 Ostatní zpracovatelský průmysl 43 Specializované stavební činnosti – je nutné sledovat na základě adresářů – výběrového statistického šetření

Zdroj: Žáková a kol. / IDU, 2016

Sektor	Odvětví	Kategorie ekon. činností CZ-NACE	Popis kategorie CZ-NACE
Kulturní průmysly	Film a video	59.11	Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů
		59.12	Postprodukce filmů, videozáznamů a televizních programů
		59.13	Distribuce filmů, videozáznamů a televizních programů
		59.14	Promítání filmů
		77.22	Pronájem videokazet a disků
		47.63	Maloobchod s audio- a videozáznamy (část)
	Hudba	59.20	Pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
		47.63	Maloobchod s audio- a videozáznamy (část)
	Televize	60.20	Tvorba televizních programů a televizní vysílání
	Rozhlas	60.10	Rozhlasové vysílání
	Knihy a tisk	58.11	Vydávání knih
		58.13	Vydávání novin
		58.14	Vydávání časopisů a ostatních periodických publikací
		47.61	Maloobchod s knihami
		47.62	Maloobchod s novinami, časopisy a papírnickým zbožím
		63.91	Činnosti zpravodajských tiskových kanceláří a agentur
		74.30	Překladačské a tlumočnické činnosti
Videohry	58.21	Vydávání počítačových her	
Kreativní průmysly	Architektura	71.11	Architektonické činnosti
	Reklama	73.11	Činnosti reklamních agentur
	Design	74.10	Specializované návrhářské činnosti
Neznámá oblast (správní činnosti)		84.11	Všeobecné činnosti veřejné správy (část)
		84.12	Regulace činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče, vzděláváním, kulturou a sociální péčí, kromě sociálního zabezpečení (část)
		94.99.2	Činnosti organizací na podporu kulturní činnosti

Zdroj: Žáková a kol. / IDU, 2016

b.) Modul 2 - Informační a komunikační činnosti

Vydavatelské činnosti	58.12	Vydávání adresářů a jiných seznamů
	58.19	Ostatní vydavatelské činnosti
	58.29	Ostatní vydávání softwaru
Činnosti v oblasti informačních technologií	62	lze zahrnout celý kód NACE 62
	62.01	Programování
	62.02	Poradenství v oblasti informačních technologií
	62.03	Správa počítačového vybavení
	62.09	Ostatní činnosti v oblasti informačních technologií
Informační činnosti	63	lze zahrnout celý kód NACE s tím, že NACE 63.91 je zařazen i v účtu kultury
	63.11	Činnosti související se zpracováním dat a hostingem
	63.12	Činnosti související s webovými portály
	63.99	Ostatní informační činnosti j. n.

Zdroj: Žáková a kol. / IDU, 2016

c.) Modul 3 - Řemesla a odvětví průmysl

Zahrnuje vybrané kódy NACE ze sekce C a F (zpracovatelský průmysl a stavebnictví)

Výroba oděvů	14	Lze zahrnout celý kód NACE 14
	14.11	Výroba kožených oděvů
	14.12	Výroba pracovních oděvů
	14.13	Výroba ostatních svrchních oděvů
	14.14	Výroba osobního prádla
	14.19	Výroba ostatních oděvů a oděvních doplňků
	14.20	Výroba kožešinových výrobků
	14.31	Výroba pletených a háčkovaných punčochových výrobků
	14.39	Výroba ostatních pletených a háčkovaných oděvů
Výroba usní a souvisejících výrobků	15	Lze zahrnout celý kód NACE 15
	15.11	Činění a úprava usní (vyčiněných kůží); zpracování a barvení kožešin
	15.12	Výroba brašnářských, sedlářských a podobných výrobků
	15.20	Výroba obuvi
	15.20.1	Výroba obuvi s usňovým svrškem
	15.20.9	Výroba obuvi z ostatních materiálů
Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	16	
	16.29	Výroba ostatních dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
Výroba papíru a výrobků z papíru	17	
	17.24	Výroba tapet
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	23	
	23.13	Výroba dutého skla
	23.19	Výroba a zpracování ostatního skla včetně technického
	23.31	Výroba keramických obkládaček a dlaždic
	23.41	Výroba keramických a porcelánových výrobků převážně pro domácnost a ozdobných předmětů
Výroba nábytku	31	
	31.01	Výroba kancelářského nábytku a zařízení obchodů
	31.02	Výroba kuchyňského nábytku
	31.09	Výroba ostatního nábytku
Ostatní zpracovatelský průmysl	32	
	32.1	Výroba klenotů, bižuterie a příbuzných výrobků (zařadit celou 32.1)
	32.11	Ražení mincí
	32.12	Výroba klenotů a příbuzných výrobků
	32.13	Výroba bižuterie a příbuzných výrobků
	32.20	Výroba hudebních nástrojů
	32.40	Výroba her a hraček
	32.99	Ostatní zpracovatelský průmysl j. n.

Zdroj: Žáková a kol. / IDU, 2016

d.) Modul 4 - Rekreační činnosti, tisk a rozmnožování nahraných nosičů
Zahrnuje vybrané kódy NACE ze sekce R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti

MODUL 4 – REKREAČNÍ ČINNOSTI, TISK A ROZMNOŽOVÁNÍ NAHRANÝCH NOSIČŮ
 Zahrnuje vybrané kódy NACE ze SEKCE R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti

Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení	91	
	91.04	Činnosti botanických a zoologických zahrad, přírodních rezervací a národních parků
	93.2	
	93.21	Činnosti lunaparků a zábavních parků
	93.29	Ostatní zábavní a rekreační činnosti j. n.
Tisk a rozmnožování nahraných nosičů	18	
	18.11	Tisk novin
	18.12	Tisk ostatní
	18.13	Příprava tisku a digitálních dat
	18.14	Vázání a související činnosti
	18.20	Rozmnožování nahraných nosičů
Reklama a průzkum trhu	73	
	73.12	Zastupování médií při prodeji reklamního času a prostoru

Zdroj: Žáková a kol. / IDU, 2016

Příloha X 4: Síť dodavatelů - Filmový průmysl

Paulína Skavová
(Sochařské práce na zakázku)
- velká socha ukřižovaného Krista

Sedldekor s.r.o.
(Atypická kovovýroba)
- držáky na louče
- kované konce loučů

Martin Matoušek
(Atypická truhlářská výroba)
- stojany na terče
- stojany na meče

Jan Gál
(Zakázkové štíty/čalounictví)
- vjíalčky s oboustranně našitým templ. křížem

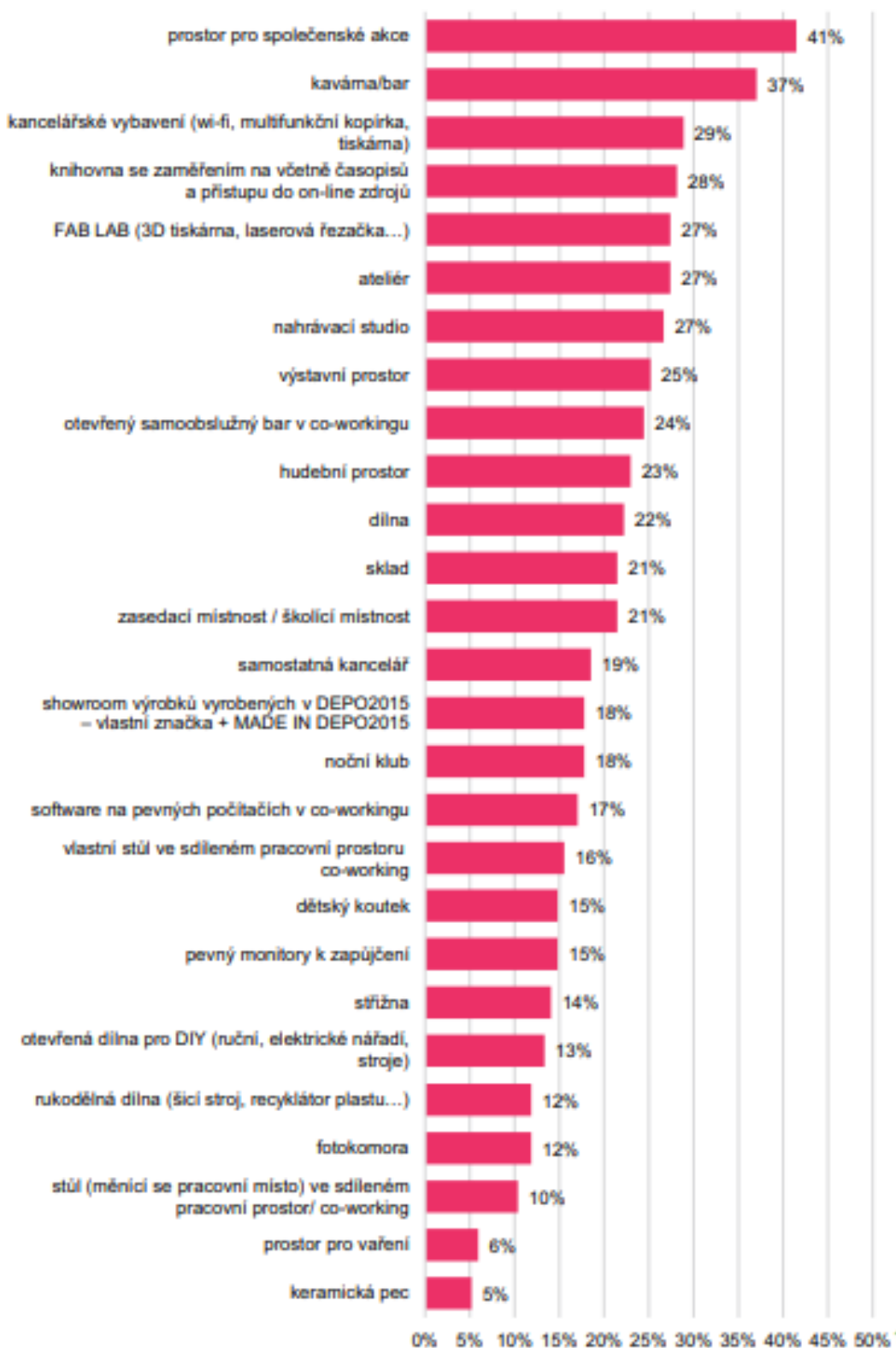
Sedldekor s.r.o.
(Atypická kovovýroba)
- držáky na louče
- kované konce loučů
- stojany na vjíalčky
- kovové výpalčky

KNIGHTFALL 2 **DEKORACE Chartres Temple** **STAVBA DEKORACE** **Barrandov Studio a.s. - Divize dekorace**

Zdroj: Bezděk Fraňková / Konference Creatinno, 2019

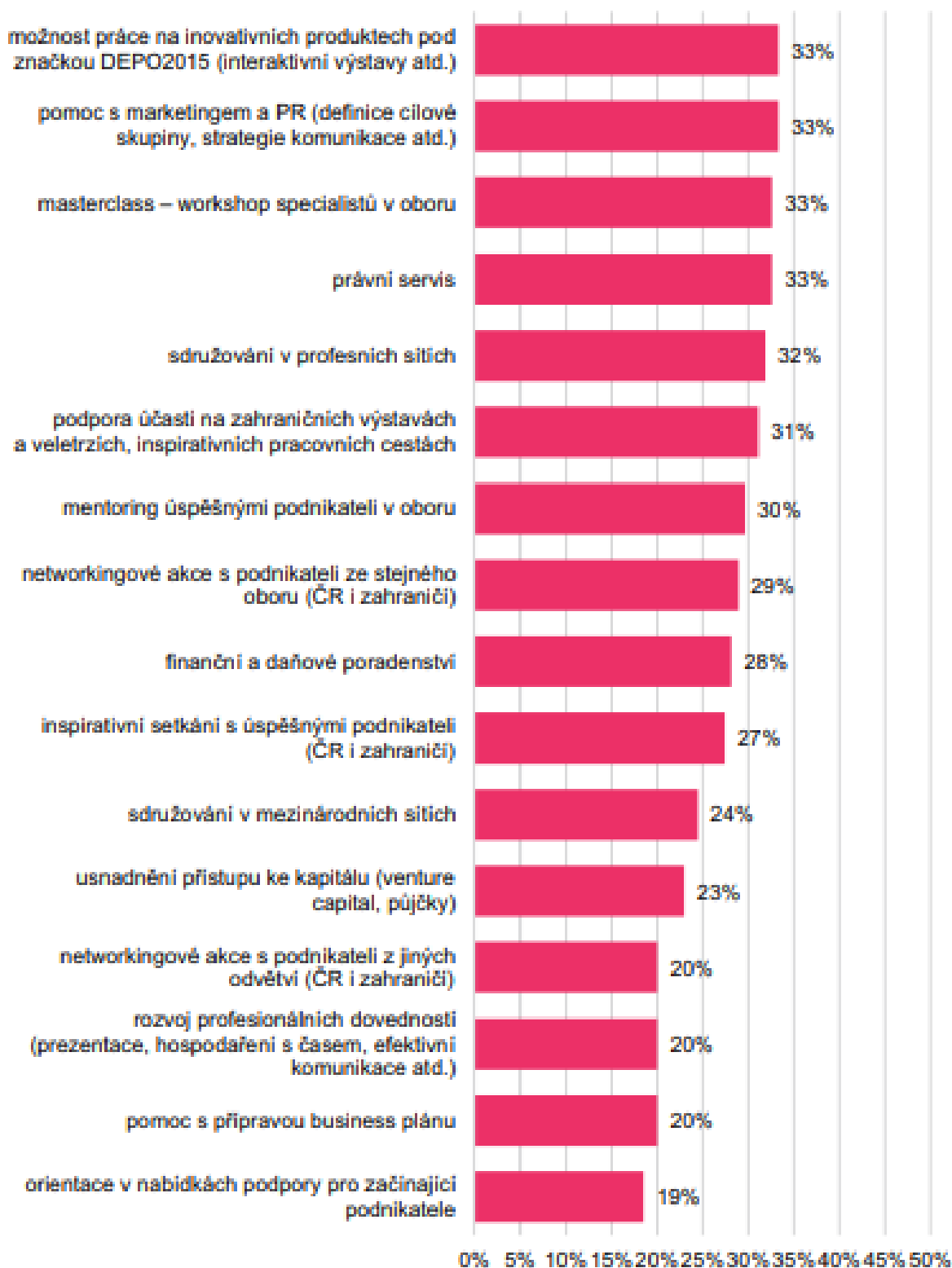
Příloha X 5: Předběžná poptávka po službách Centra kreativního podnikání v DEPO2015

a.) Poptávka po službách - DEPO2015

Zdroj: IDU, 2015

b.) Poptávka po službách - DEPO2015

Zdroj: IDU, 2015

„Kultura není přepych, ale nutnost.“

Gao Xingjian

*„Umění může utvářet charakter mladých lidí s cílem otevřít jejich mysl, vštípit jim
respekt k druhým a touhu po míru.“*

Yehudi Menuhin

*„Kulturu tvoří všechny sny a snahy, které vedou k vytváření humanity. Kultura vyžaduje
paradoxní pakt: různorodost musí být principem jednoty a uvědomění si rozdílů je nutné
ne proto, aby rozdělilo, ale aby ještě více obohatilo kulturu. Evropa je buď kulturou,
nebo není ničím.“*

Denis de Rougemont

Zdroj: eur-lex.europa, 2007